

Orientační dny

ROZVOJ HODNOTOVÉ ORIENTACE ŽÁKŮ
PRO UDRŽITELNÝ ROZVOJ

STŘEDNÍ ŠKOLY

Dům Ignáce Stuchlého SKM

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

© kolektiv pedagogických pracovníků OD
© Dům Ignáce Stuchlého SKM
fotografie © DIS SKM

Orientační dny

ROZVOJ HODNOTOVÉ ORIENTACE ŽÁKŮ
PRO UDRŽITELNÝ ROZVOJ
STŘEDNÍ ŠKOLY

Dům Ignáce Stuchlého SKM

Tento projekt je spolufinancován Evropským sociálním fondem
a státním rozpočtem České republiky.

Obsah

Předmluva	7
Programy pro školy v Domě Ignáce Stuchlého	11
Orientační dny	12
Preventivní systém Dona Boska	16
Seznamovací hry	21
Metodické prvky	61
Příběhy	175
Poděkování.....	193
Seznam použité literatury	195

Předmluva

Svobodu si člověk začne uvědomovat až v okamžiku, kdy mu chybí. Bývá to obvykle ve věku dospívání, kdy člověk poprvé cítí nedostatek svobody, a to většinou ve velmi konkrétní podobě: svoboda, to by byl klíč od bytu, od domu. Nemuset nikomu vysvětlovat, kam jdu, kde jsem byl, proč jsem se vrátil tak pozdě. Podobně symbolem svobody, třeba na pomnicích, bývá pták puštěný z klece, nebo žena, která právě přetrhla svá pouta. Na současných reklamách se často používá obraz osamělého kovboje v červené arizonské poušti, který mladé lidi zřejmě přitahuje. Na první pohled je to překvapivé: člověk chápe, čím přitahuje čerstvé ovoce, krásná dívka, pláž s palmami - ale poušť? To z definice nehostinné místo, kde se nedá žít - jinak by nebylo tak pusté? A přece se často vyskytuje na plakátech, určených mladým

lidem. Proč? Protože kovboj je tak úplně sám. Nikde žádný rodič ani učitel, který by něco poroučel nebo zakazoval. Svoboda se tu tedy představuje jako absence přinucení či omezování možností, jako negativní svoboda, svoboda “od něčeho” ve smyslu Nietzscheho. To je ostatně obvyklá definice v encyklopediích a základní idea řady filosofů.

Tato důležitá zkušenost osvobození, rozšíření možností, se bohužel brzy nasytí a ztrácí svůj půvab. Už dávno nosíme své klíče v kapse - a co? Kovboj v poušti jistě může jít, kam se mu zachce, ale co je mu to platné? Všude stejný písek, stejné skály, nikde nic, leda osamělý kaktus. Jeho volby jsou jen zdánlivé, jeho autonomie mu není k ničemu. Není to tedy absence překážek, nýbrž bohatství a rozmanitost voleb, jež se stává měřítkem žité svobody pro většinu našich dospělých současníků.

Ve Spinozově Etice můžeme najít tuto podivuhodnou větu: “Rozumný člověk je svobodnější ve společenství, kde žije podle společného zákona, než o samotě, kde poslouchá jen sebe sama.” Jak tomu máme rozumět? Můžeme ji jistě číst jako výraz tradičního přesvědčení, že o svobodu nás připravují naše vášně a že tedy potřebujeme společný zákon rozumu, abychom je zkontrolili. Domnívám se však, že je to víc: Spinoza výslovně zmiňuje “společnost” (*civitas*) a říká, že o samotě žádná velká svoboda není. Jistě, otrok nebo vězeň není svobodný. Když dostane svobodu, bude hledat své volby. Ale žádný daný výběr není tak bohatý, aby neomrzl pravidelného návštěvníka. I návštěvníky těch největších obchodních domů unaví hotové přichystané volby, takže je třeba aspoň čas od času přeházet regály.

Zatímco arizonský kovboj se těší ze své autonomie, z čiré samoty, zákazník hledá své štěstí mezi věcmi. Oba dva jsou sami. Těší se z nepřítomnosti poručníka, který by jim v něčem bránil. První se těší ze své autonomie úplně mimo každou společnost, ale ani

zákazník ty druhé nepotřebuje, potřebuje jen jejich výrobky - chcete-li, “odcizené”. Ale skutečná a nevyčerpatelná lidská svoboda se odehrává mezi druhými a s nimi. Je možná pouze v nějakém společenství. Ti, kdo sní o naivní, nemožné a iluzorní svobodě osamělého člověka v pustině, se mohou domnívat, že “moje svoboda končí tam, kde začíná svoboda druhého”, jak se často říká. Kdyby tomu tak bylo, byli bychom my, kdo žijeme v moderním městě, přeplněném lidmi, skuteční chudáci. Jak uzoučká by byla naše svoboda v nabitém autobusu nebo ve výtahu, kdyby skutečně končila tam, kde začíná svoboda našich sousedů. Je to ale naopak: naše svobody nejsou od sebe odděleny ploty jako sousední ranče, jejichž ohrady vymezují prostor mé autonomní “svobody” od svobody mých sousedů, po nichž mi nic není. Ve skutečnosti se navzájem kříží, proplétají, soutěží a spolupracují. Právě v tom spočívá každá lidská společnost.

Skutečná lidská svoboda je svoboda styků, vztahů, výměn, možná i konfliktů. Může kvést jen ve společném a dobře uspořádaném prostoru, třeba i plném konfliktů, kterých se přesto nemusím bát, protože při nich nejde o život. Je to prostor hry, toho velikého a důmyslného modelu lidské svobody.

První charakteristický rys hry tkví v tom, že je pečlivě oddělena od obyčejného “profánního” života všedních dnů - bílými lajnami na hřišti, píšťalkou rozhodčího, oponou. Zatímco v opravdovém životě jde o život, v privilegovaném prostoru hry se není čeho bát. Jakmile člověk vstoupí na kurt nebo na hřiště, není už obyčejný smrtelník - opustil své obvyklé místo, své postavení, společenské místo atd. a stal se prostě hráčem. Proto se hráči často převlékají, neboť na všechny společenské rozdíly je třeba teď zapomenout. Tak si může ředitel zahrát se svým vrátným - ovšem pod podmínkou, že i když prohraje, zůstane ředitelem. Výsledky hry jsou platné jen v rámci hry a nepromítají se mimo ni.

Tak mohou i hráči soupeřivých her, které modelují zápas a válku, odcházet ze hřiště živí a zdraví. Neúspěšný šachista, to jest vojevůdce, který prohrál válku, nebude po zásluze popraven, jak by se v opravdovém životě patřilo, nýbrž otočí šachovnici a nabídne svému přemožiteli odvetu, novou partii. V méně symbolických soupeřivých hrách, jako je box nebo hokej, dávají pravidla hry hráčům slušnou šanci, že se vrátí do života celí a nepoškození.

Jenže pravidla hry jsou daleko víc než jen prosté bezpečnostní opatření: jsou to pravidla, která dělají hru. To je třeba vysvětlit. Nechme stranou profesionální hry, kde jsou motivy hráčů složitější. V amatérské hře sice nejde o život a vítěz ani poražený nezískává nic, co by překračovalo rámec hry, byl by však těžký omyl se domnívat, že ve hře o nic nejde. V soutěživé hře každý z účastníků chce vyhrát. To je jeden z axiomů každé hry tohoto druhu. Lhostejný hráč, kterému by na výsledku nezáleželo, by hru zkazil. Paradoxně však nechce vyhrát za každou cenu. Zkušený hráč si tudíž vždycky vybírá soupeře, který je mu více méně “roven”. Proč? Protože s nezkušeným, slabým hráčem by vítězství bylo sice snadné, nemělo by však žádnou cenu ani smysl. Hrát s někým, kdo hru neumí, je čistá nuda a ztráta času. Člověk potřebuje silného soupeře, aby zakusil radost ze hry - a možná z cenného vítězství.

Podobně vítězství, které by nerespektovalo pravidla hry, není jaksi “platné” a nemá žádnou cenu. To ale není žádný mravní příkaz, vnější, vůči hře samé. Kdysi, když jsem se učil hrát šachy s mladším bratrem, přišel jsem brzy na to, že se dá podvádět. Když se bratr díval jinam, vracel jsem ztracené figurky zpátky na šachovnici a s nesmrtelnými panáčky jsem snadno vyhrál. Jenže jsem si hned také uvědomil, že tohle už není vůbec žádná hra. Že je to činnost zhola nesmyslná, čisté maření času - nic víc. Takže nepodvádět není jen otázka cti a poctivosti; právě proto, že se hra nehraje “o nic”, ztrácí podvádění jakýkoli smysl a hru spolehlivě ničí. Člověk si uvědomuje, že pravidla hry nejsou jen kvůli bezpečí nebo spravedlnosti, že to nejsou vnější omezení možností hráčů, ale že naopak tvoří samu podstatu hry.

Hned je ovšem třeba dodat, že to platí jen o dobrých pravidlech hry. Co to ale je, co dělá pravidla “dobrá”? Vezměme třeba fotbal: kdyby nebylo zakázáno hrát rukama, byla by to jiná hra. Kdyby nebylo pravidlo ofsajdu, byla by to jiná hra. Kdežto kdyby se zakázalo hrát levou nohou, byl by to asi ještě fotbal, jenže chudší, horší. To je první věc. Za druhé, dobrá pravidla jsou pravidla účinná - taková, která hru dobře řídí, nevedou k nerozhodným případům a brání nebezpečným střetnutím. Pak je tu jakási ekonomie pravidel: čím méně pravidel a čím jednodušších, tím lépe. A potom tu vždycky je i jistá představa spravedlnosti, rovných podmínek. Tak ve fotbalu stejně jako v tenisu si mužstva nebo hráči vyměňují strany. Ještě jiný problém je začátek, proto se o něj losuje. Začínat je třeba v tenisu nezanedbatelná výhoda a servis bez omezení by nikdo nechytil; musí se tedy omezit. A vrchol všeho: protože se hraje “o nic”, lze si dovolit luxus nestranného soudce, proti jehož výroku není odvolání. Každý ví, jak bylo a stále je obtížné, prosadit něco podobného v “opravdovém” životě.

Prof. Jan Sokol, Ph.D., CSc.

Programy pro školy v Domě Ignáce Stuchlého

Jsme přesvědčeni, že všechno důležité má každý mladý člověk uloženo v sobě, a chceme mu pomoci, aby to objevil. (Výroční zpráva Domu Ignáce Stuchlého roku 2000)

Programy pro školy v Domě Ignáce Stuchlého jsou věkem srovnatelné s obdobím človehčí adolescence. V životě člověka jsou léta mezi 14-20 rokem ve znamení stavění se na vlastní nohy. Také naše programy, od svého počátku v r. 1998, už překonaly pochybnosti o svém smyslu, našly odvahu sledovat vytýčený cíl a v současnosti odpovídají na otázku „kdo jsem“. Jak by řekl Erikson, jde nám o hledání své vlastní identity a svého místa ve světě. A náš svět – to je svět mladých, kteří také hledají svou cestu.

Dřív než bude představen výsledek hledání, podíváme se na genezi tohoto vývoje.

Vývoj programů pro školy

Koncepce programů pro školy v Domě Ignáce Stuchlého vychází z německého projektu Orientierungstage für Jugendliche vzniklého v 70. letech min. století. Jejich konkrétní podoba staví na osobních zkušenostech organizátorů na několika místech v Německu a Rakousku. Čerpáme i z dosavadních zkušeností v práci s mládeží v Domě Ignáce Stuchlého a v salesiánských střediscích mládeže v celé České republice.

Orientační dny byly doposud souhrnným názvem pro tří-pětidenní **kurzy adaptační** a třídenní **kurzy tématické** během celého školního roku. K jejich rozvoji přispěl evropský projekt, jehož výstupem je publikace Interaktivní rozvoj klíčových kompetencí.

Cílem programů je utváření vlastního názoru mladého člověka a ochotě přijmout odpovědnost za svůj život. Skrze společné rozhovory a zážitky mají žáci a studenti možnost se i jako třída navzájem sobě více přiblížit a lépe se poznat. Dochází tak k většímu zájmu o druhého, zkvalitnění vzájemných vztahů, zlepšení klimatu třídy a školy.

Spolupráce Domu Ignáce Stuchlého a škol

Zájem o tyto kurzy je velký. Každým rokem je připraveno přes 60 kurzů pro třídní kolektivy s celkovým počtem 1500 žáků a studentů základních a středních škol. V r. 2011 jsme dokonce realizovali 76 kurzů s počtem 1626 žáků a studentů.

Trvale spolupracujeme s 18 základními školami, 9 středními školami, VOŠ Caritas Olomouc, Teologickou fakultou UP v Olomouci a Teologickou fakultou JU v Českých Budějovicích.

Programy zajišťují vedoucí sekce programů pro školy se dvěma pedagogickými pracovníky na plný úvazek. Nezbytnou pomocí je 15 externích instruktorů, kteří přijíždějí na kurzy vícekrát do roka.

Orientační dny

Výchova, to je umění formovat lidskou osobnost. Dnes je velmi obtížné vychovávat. Jednak proto, že první školou výchovy by měla být rodina, a ta se rozpadá. Dále proto, že žijeme ve společnosti, ve které není vůbec jasné, co je dobro a co je zlo, co vede k životu a co ke smrti... (Pascual Chávez, hlavní představený salesiánů Dona Boska)

Projekt Orientační dny

Spolupráce Domu Ignáce Stuchlého se školami na rozvíjení klíčových kompetencí žáků 2. stupně základních škol a studentů středních škol se doposud soustředila na průřezové téma Osobnostní a sociální výchova.

Projekt „Orientační dny – rozvoj hodnotové orientace pro trvale udržitelný rozvoj“ (dále jen Orientační dny) rozšiřuje naši nabídku o průřezové téma **Enviromentální výchova**. Vstoupení do této oblasti vyplývá z pozitivních změn na školách v oblasti vzdělávání k udržitelnému rozvoji a v oblasti enviromentální výchovy. Vzdělávání a výchova je stále více zaměřena na základní ekologická témata (ochrana přírody a krajiny, hospodaření s odpady). Přesto jsou málo rozvinuté programy zaměřené na rozvoj životních postojů a hodnot žáků jako součást udržitelného rozvoje – vnímání života jako nejvyšší hodnoty, jeho důstojnosti, na rozvoj pozitivního životního stylu žáků.

Projektem Orientační dny chceme přispět k výchově a vzdělávání právě v těchto krajích lidské existence.

Cíle projektu

Obecným cílem projektu je zkvalitnění vzdělávání na základní a střední škole realizací programů zaměřených na rozvoj hodnotové orientace žáků v oblasti trvale udržitelného rozvoje a enviromentální výchovy.

V oblasti postojů a hodnot se zaměřujeme na tyto aspekty:

- vnímání života jako nejvyšší hodnoty,
- respektování jedinečnosti, důstojnosti a neopakovatelnosti života,
- aktivní účast na ochraně a utváření životního prostředí,
- ovlivnění životního stylu a hodnotové orientace žáků,
- uvědomění etického rozměru ekologického, sociálního a komunikačního jednání,
- ocenění rozmanitosti projevů života, kultury a každého člověka.

Klíčové aktivity projektu

Přenos vzdělávacího know-how ze zahraničí

Projekt Orientační dny je inspirován programy pro školy, které již několik desítek let realizuje Aktionszentrum Benediktbeuern (Německo, nedaleko od Mnichova).

Vedení myšlenkou, že není potřeba objevovat již objevené, jsme se dohodli na úzké spolupráci s Aktionszentrum a na přenos jejich know-how do českého prostředí.

K přenosu patřila měsíční stáž pro naše odborné pedagogické pracovníky, překlad metodických materiálů, exkurze pedagogů ze spolupracujících škol v Aktionszentrum a dva semináře s účastí zahraničních lektorů.

Tvorba a ověření metodických materiálů

Na základě zahraničního know-how, zkušeností s realizovanými programy pro školy v Domě Ignáce Stuchlého a na základě teoretických poznatků z oblasti počátečního vzdělávání, byly vytvořeny metodické materiály jednak pro kurzy Orientačních dnů a také pro použití ve školách. Zpracovaná metodika byla ověřena na pilotních kurzech a zpětnou vazbu k ní poskytli pedagogové a lektori kurzů. Metodika také prošla odbornou oponenturou v oblasti základního i středního školství. Výsledkem této aktivity je metodická publikace, kterou právě držíte v rukou. Je vydána ve verzích pro základní a pro střední školy.

Pilotní programy pro školy

Od listopadu 2009 do června 2012 proběhlo 36 pilotních kurzů Orientačních dnů pro žáky a pedagogy zapojených základních a středních škol. Kurzy se uskutečnily v prostorách Domu Ignáce Stuchlého a zúčastnilo se jich přes 700 žáků základních a středních škol.

Zapojení metodických prvků do vzdělávacích programů na školách

Byly uskutečněny dva semináře pro pedagogy s tematikou tvorby metodických prvků a jejich průřezového zapojení do vzdělávacích programů. Pedagogové měli za úkol vytvořit celkem 30 metodických prvků s cílem je ověřit ve výuce. Důležitý byl zpětnovazební proces od pedagogů z jiných škol, kteří poskytli k těmto prvkům cenné připomínky.

Metodické prvky, jejichž přínos potvrdilo více pedagogů a byly schváleny i odbornou oponenturou, jsou součástí metodické publikace, vyvěšeny na webu projektu a doporučeny odborné veřejnosti.

Spolupracující školy na projektu

ZŠ Fryšták, ZŠ Kostelec u Holešova, ZŠ Integra Vsetín, ZŠ Vyhlička Valašské Meziříčí, ZŠ Gabry a Málinky Štítná nad Vlárí, Cyrilometodějská církevní ZŠ Lerchova Brno, Biskupské gymnázium Brno, CMG a SOŠ Pedagogická Brno, Biskupské gymnázium v Ostravě, Gymnázium a Jazyková škola Zlín, Gymnázium Zlín – Lesní čtvrť, Střední zdravotnická škola a Vyšší odborná zdravotnická škola Zlín.

Nové aspekty kurzů Orientačních dnů

Základní idea

Hlavní myšlenka projektu byla utvářena získanými poznatky v Aktionszentrum Benedikt-beuern, ze vzdělávacích seminářů a společných úvah pedagogů a lektorů projektu.

Za pomoci doc. Michala Kaplánka, Th.D. jsme stanovili obecný cíl projektu Orientačních dnů: Chceme společně s učiteli a žáky vytvořit prostor k sebepoznání a k objevení spirituální (duchovní) dimenze života mladých lidí.

Prvky kurzů Orientačních dnů

Přínosem nové podoby kurzů se staly následující prvky:

Symboly – jsou to různé předměty, které jsou esteticky umístěny do prostoru kurzu. Mají vyvírazňovat dané téma a účastníci jim mohou přiřazovat jedinečné významy.

Místo ztišení – aby žáci a studenti mohli být více „sami se sebou“, vytvořili jsme místo ztišení ve stávající kapli. Na kruhovém koberci je umístěn dřevěný labyrint, svíčka, sbírka citátů a sešit. Pozoruhodný je sešit, ve kterém se objevují anonymní příběhy účastníků nebo vyjádření jejich aktuálního rozpoložení. Autoři zápisů neví, kdo jejich zprávy bude číst. Tyto příběhy slouží k povzbuzení nebo k uvědomění, že v těžké životní situaci není člověk sám.

Večerní impuls – na konci dne po programu nebo v době před večerkou jsou účastníci pozváni na večerní zamyšlení v podobě příběhu nebo zamyšlení, která jsou prezentována tvořivým způsobem. Cílem je pozitivní naladění a zvnitřnění hlavního tématu dne nebo kurzu.

Závěrečný program – poslední den kurzu dopoledne posluchači reflektují kurz individuálně nebo po skupinkách. Tématem je většinou kurz samotný s jeho aktivitami nebo se tématem stává „Naše třída“. Navrženými aktivitami jsou: prezentace fotografií kurzu, třídní svíčka, noviny kurzu, autorská píseň, báseň, scénka nebo tanec, plakát kurzu.

Témata Orientačních dnů

Metodické materiály jsme rozdělili do 4 tematických bloků, která jsou podrobně popsána v dalším textu publikace:

- 1. Vztahy, láska, přátelství, sexualita...**
- 2. Sebepoznání, jedinečnost a hodnota člověka.**
- 3. Moje budoucnost, co mě čeká a nemine?**
- 4. Touha po něčem víc.**

V průběhu dalšího vývoje Orientačních dnů bude množství těchto témat rozšířeno. Jejich nabídka závisí na potřebách účastníků a pedagogů.

Východiska Orientačních dnů

Psychologie dospívajícího člověka

Cílovou skupinou kurzů Orientačních dnů jsou žáci 2. stupně základních škol a studenti středních škol. Je to období přechodu mezi dětstvím a dospělostí. Období dospívání, adolescence. Podle Erika Eriksona je hlavní úkol adolescenta vytvořit si pocit vlastní identity a najít odpovědi na otázky „Kdo jsem?“ a „Kam směřuji?“¹

Je to úkol vznešený, ale zároveň je dospívání období velmi těžké a plné rozporů. Dospívající se má vyznat sám v sobě a najít své místo ve světě, ověřit si, co dokáže a co vydrží, sám sebe najít v nějakém přesvědčení a v životním programu. Má dokončit přípravu ke společenskému uplatnění v práci nebo udělat důležitá rozhodnutí (vstup

1 Srov. ATKINSON, Rita L., *Psychologie*, Portál 2003, s. 102

na střední školu, na vysokou školu). Ve vztahu ke druhému pohlaví má prožít víc než pouhé okouzlení, něco co bude přinejmenším vážným hledáním, pokusem poznat a dát se poznat. To jsou velké úkoly a nelze se divit, že dospívající v sobě mají mnoho zmatku a neujasněnosti. Jejich hledání bývá bolestné. Je spojeno s vážnými osobními krizemi, kotrmelci a vylomeninami, které jako vnější pozorovatelé těžko chápeme a jako rodiče, i jako učitelé a vychovatelé těžko odpouštíme.²

Cílem dospívajícího je „stát na vlastních nohou“. Být dospělý však znamená spojit svobodu rozhodování se zodpovědností za vlastní rozhodnutí. Zodpovědnost se u dospívajících stává kamenem úrazu. Dospívající velmi rádi přijímají svobodu, ale o zodpovědnost nestojí.³

Dospívající mají rádi spoustu možností, rádi experimentují. Experimentuje se střídáním koníčků a sportů, v erotickém životě, s náboženstvím, s alkoholem, drogou, s hranicemi zákona. Pro rodiče a vychovatele je důležité, aby se na toto experimentování dívali ne jako na odsouzeníhodné výstřelky, ale chápali je jako součást procesu „snažím se někým být“, „zkouším žít“.

Rodiče mají ve vztahu k dospívajícím těžkou roli. Mladí kritizují své rodiče. Kritika se týká nejrůznějších věcí, od názoru na sportovní utkání a hudbu až po základní otázky smyslu života, společenské morálky nebo způsobu výchovy. Život rodičů se mladým jeví jako prázdný, zmařený, jejich zájmy nudné a starosti malicherné, životní kompromisy ubohé, morální názory beznadějně zastaralé, inteligence pochybná, vztahy neupřímné, jejich společnost nemožná. Než být za pětadvacet let jako oni – to raději nežít!⁴

Co s tím? Jak mohou rodiče, vychovatelé reagovat?

Adolescent nepotřebuje shovívavou blahosklonnost ve stylu „jen si mluv, však z toho vyrosteš, až poznáš život!“ Naopak: potřebuje rodiče, kteří budou proti němu hájit svůj způsob života a své názory, kteří se budou vážně hádat i rozčilovat, protože si nenechají adolescentní kritiku „dojít na tělo“. Nejvlastnějším základem výchovy adolescenta totiž je – *brát ho vážně*. To musí být opravdové, nelze to trvale předstírat. Dospívající potřebuje naši kritiku, i když ji špatně snáší.⁵

Za tím vším co rozděluje a spojuje děti a rodiče je totiž emancipační proces. V dospělosti pak v normálních případech tento separační proces končí obnovením pozitivního vztahu k rodičům.

Spirituální dimenze

V hledání své identity se v mysli mladého člověka objevují existencionální otázky. Dochází k uvědomění, že je sám pro sebe záhadou. A nemusí být filozofem, aby si položil otázku: „Co je člověk?“⁶ „Podle čeho mám jednat?“ „V co mohu doufat?“

Dospívající s vědomím vlastní svobody a možností si začíná uvědomovat také konečnost svého života, jeho bezsmyslnost, někdy nenachází důvody proč vůbec o něco usilovat nebo dokonce žít.

2 ŘÍČAN, Pavel, *Cesta životem*, Portál 2006, s. 191

3 VÁGNEROVÁ, Marie, *Vývojová psychologie I.*, Karolinum 2005, s. 417

4 ŘÍČAN, Pavel, *Cesta životem*, Portál 2006, s. 213

5 *Tamtéž*, s. 213-214

6 KANT, Imanuel, *Logik*, Königsberg 1800, s. 26 in PELCOVÁ, Naděžda, *Vzorce lidství*, Portál 2010, s. 17

Hledání jistoty, která by se mohla stát základem jeho existence, může proměnit jeho vztah k víře. V průběhu dospívání se mění jeho vztah k duchovní oblasti. Víra může dát jeho životu hlubší smysl, přesahující jeho aktuální existenci, a určovat jeho další směřování. Nejvyšší autorita, které jsme oddáni, musí mít takovou hodnotu a trvalost, aby mohla sloužit jako spolehlivý rámec orientace za všech situací a po celý život. V souladu s ní je možné najít uspokojivý smysl života.⁷

V českých poměrech se nejčastěji setkáváme s mladými lidmi, kteří jsou zaměřeni materialisticky a hedonisticky, vůči náboženství jsou lhostejní. Menší množství mladých hledá transcendentní smysl a kvalitu života a touží rozvíjet duchovní dimenzi svého života. Do této skupiny patří spíše lidé věřící nebo víru a spiritualitu hledající, i když jejich vztah k náboženským institucím může být velmi kritický až odsuzující.⁸

Spíše než instituce mladí lidé hledají důvěryhodné spirituální vůdce, kteří mladé oslovují jednotou slov a činů i altruistickým způsobem života.

Preventivní výchovný systém Dona Boska

Když jako kněz procházel ulicemi Turína a navštěvoval věznice, Don Bosco pochopil, že mladí hledají štěstí, chtějí se radovat ze života, cítit se přijatí a uznávaní. A jestli někdy svou touhu realizují na špatných cestách, které je přivedou až do vězení, není to proto, že jsou špatní, ale proto, že nenacházejí osoby, které v ně věří a pomáhají jim pozitivně rozvíjet jejich energii a kvality. (Pascual Chávez, Strenna 2007 – Život, s. 13-14)

Slovo „prevence“ je v dnešní době skloňováno na ministerstvech, ve státní správě krajů a obcí, stalo se názvem výchovných programů pro děti a mládež a heslem pro nejrůznější dotace a granty.⁹

Výchovu založenou na prevenci přitom už v 19. stol. s mimořádným efektem představil italský kněz Jan Bosko.¹⁰

Svou životní zkušeností, podpořenou studiem různých autorů a zejména geniálním vychovatelským talentem, potvrdil skutečnost, že prevence přináší jednoznačně lepší výsledky ve výchově než represe.

Když se Don Bosco¹¹ stává v r. 1841 knězem, odmítá nabídky zajištěného a pohodlného života kaplana v urozených rodinách. V turínských ulicích totiž vidí mnoho mladých

7 VÁGNEROVÁ, Marie, *Vývojová psychologie I.*, Karolinum 2005, s. 417

8 Srov. MARTINEK, Michael, *Ztracená generace?*, Trinitas 2006, s. 86

9 Např. „prevence sociálně patologických jevů dětí a mládeže“ nebo „prevence rizikového chování dětí a mládeže“

10 Giovanni Bosco (1815 -1888) se narodil v Castelnovu d'Asti v Itálii, v chudé rolnické rodině. Již od dětství se cítil povolán věnovat svůj život mládeži. Když se po letech odříkání stal v Turíně knězem, vložil své vrozené schopnosti a neúnavné úsilí do budování výchovných děl pro opuštěnou mládež, do obrany ohrožené víry lidových vrstev a do misii v dalekých zemích.

Aby jeho dílo mohlo pokračovat i po jeho smrti, založil Společnost sv. Františka Saleského (členové se nazývají salesiáni), Institut Panny Marie Pomocnice (salesiánky) a Salesiány – spolupracovníky (laické spolupracovníky).

Jeho dílo se brzy rozšířilo do celého světa a nadchlo miliony lidí.

11 Jako v českých zemích má kněz označení „Pater“ tak má v Itálii označení „Don“.

lidí, hlavně kluků, kteří nemají kam jít, co jíst, ani kde pracovat; chudobou jsou nuceni krást, podvádět a někdy i zabíjet. Don Bosco se nemůže za žádnou cenu s takovou situací smířit. Navštěvuje tyto kluky, shromažďuje je na veřejných prostranstvích a v jeho hlavě zraje plán, tzv. preventivní výchovný systém, díky kterému nabídl Don Bosco důstojný způsob života tisícům chudých kluků.

Čtyři prvky preventivního systému

Don Bosco ukázal na čtyři skutečnosti, které mladý člověk potřebuje k pozitivnímu rozvoji.

Jsou to domov, škola, hřiště, víra.

Domov – základní místo, kde má člověk své zázemí, kde může být sám sebou, kde je přijímaný. Proto Don Bosco v Turíně, v městské části Valdocco, staví rozsáhlý internát pro chlapce, kteří jsou bez domova.

Škola – mladý člověk potřebuje vzdělání, aby nebyl subjektem manipulace a vykořisťování. Don Bosco prostřednictvím mnoha spolupracovníků učí chlapce číst a psát a umožňuje jim, aby se vyučili u dobrých řemeslníků, u kterých je zajištěna také dobrá výchova. Don Bosco sám také zakládá polygrafické dílny, které jsou na vysoké soudobé úrovni.

Hřiště – Don Bosco chápe, že nejhlubší potřebou mladého člověka je radost ze života, svoboda, hra, přátelství. Hřiště je navíc prostorem pro sociální rozvoj mladého člověka ve vrstevnických vztazích.

Víra – Don Bosco integruje všechny hodnoty do celku, který představuje křesťanská víra. Jako kněz hluboce věří, že křesťanství není náboženství zákazů, ale naopak náboženství života, štěstí, lásky. Oproti obrazu křesťanství – který mladí dostávají od společnosti té doby – jako života smutného a plného odříkání a zákazů, života nezajímavého pro mládež, jim Don Bosco nabízí způsob šťastného a radostného křesťanského života.

Výchovný vztah

Výchovný vztah je u Dona Boska opřen o tři pilíře: **rozum, laskavost a náboženství**. Řeči vývojové psychologie můžeme mluvit o **stimulaci, emoční nasycenosti a stabilní strukturovanosti** (Vágnerová).

V tehdejší situaci Turína bylo potřeba pomoci opuštěným a deviantním chlapcům najít nejzákladnější smysl života. To vyžadovalo stimulovat v nich touhu žít, aby si práci a vlastním potem vydělávali prostředky k zajištění důstojného života sobě i svým rodinným příslušníkům. Pro ty, kteří trpěli nedostatkem lásky, si Don Bosco předsevzal vytvořit prostředí a hustou síť rodinných a přátelských vztahů, schopných znovu složit citový život, který má na praktické i emoční rovině hluboké důsledky.¹²

Don Bosco věří v dobrotu a důstojnost každého člověka, především každého mladého člověka, zvláštním způsobem pak toho nejchudšího a ohroženého. Napsal: „Vychovatel se musí přesvědčit, že všichni, nebo téměř všichni, tito drazí mladí, jsou přirozeně inteligentní, aby poznali dobro, kterého se jim dostává, a mají vnímavé srdce, snadno otevřené vděčnosti.“¹³

12 CHAVEZ, Pascual, Strenna 2007 – Život, s. 15

13 *Tamtéž*, s. 15

Preventivní výchovný systém ve škole

Jak škola připravuje na život? Jak se v realitě školy rozvíjí klíčové kompetence? Vždycky půjde o to, aby lidé získali vzdělání a zároveň se z nich stali lidé spolehliví a odpovědní. Jak může učitel nebo vychovatel žáka vést k zodpovědnému životnímu postoji?¹⁴

Autentická výchovná láska

Preventivní výchovný systém je založen na autentické výchovné lásce. Je to taková láska, kdy mladý člověk cítí, že ho máme rádi, že ho bereme vážně. Nemá to nic společného s pedofilií. Čím tedy vyjádřím, že mám mladého člověka rád? Toho dosahujeme podle Dona Boska tím, že učitel – vychovatel miluje ty věci, které se mladým líbí. Je důležité najít něco, co děti zajímá. Don Bosco v dnešní době říká: Učitel, kterého je vidět jen za katedrou, je jen učitel, nic víc. Je ve své roli a žáci se podle toho chovají. Ale když učitel jde s dětmi na výletě nebo v rámci nějakého programu hrát fotbal, stává se jejich bratrem.¹⁵

Výchova jako zápas o lepšího člověka

Výchova je trvalý zápas, ale preventivní systém není zápas vychovatele proti vychovávanému, nýbrž společný zápas na jedné straně s vychovávaným, zápas o lepšího člověka. Nechceme dítě někam zatlačit. Chceme ho získat pro spolupráci, abychom společně s ním šli za hodnotami.

Výchova nepřestává být zápasem ani za hranicemi výchovné práce. Když dítě opustí školu, když odejde pryč, teprve pak se ukáže zda ta výchova byla dobrá. Buď se to dítě rozvíjí v duchu školy nebo jde jinak a začne klesat.¹⁶

Rozum střeží laskavost

Rozum má střežit laskavost. Aby laskavost nebyla někdy až chorobná. Aby se nestala manipulací, nějakým chorobným vztahem, skrz který si vychovatel léčí nějaké nevyzrálé problémy. Vychovatel nesmí dovolit, aby vychovávaný byl na něm závislý. Musí tu být správný odstup. Musí tu být svoboda.¹⁷ Výchova by přirozeně měla přejít v sebevýchovu.

14 Podkladem této kapitoly je přednáška Mgr. Pavla KUČAŘE, Ph.D. na semináři pro pedagogy spolupracujících škol projektu Orientační dny dne 12.2.2012 v Domě Ignáce Stuchlého ve Fryštáku.

15 Jeden kluk ve třídě řekl: „Budem hrát muziku, hledáme basáka.“ Odpověděl jsem: „Já to můžu s vámi zkusit.“ Udělali školní výlet a pozvali mě na něj. Tak jsem tam přijel a vzal jsem sebou hudební nástroje. Večer byl fotbal, tak jsme se na něj dodívali. A pak jsme rozbalili nástroje a začali jsme hrát. Hráli jsme do dvou v noci. Najednou kluci zjistili, že jim ta kytara funguje s harmonikou. Tak jsme s tím experimentovali. A najednou to šlo. Pak jsme týden zkoušeli na závěr školy. Hráli jsme, když byly závěrečné ceremoniály. A lidi byli úplně zbláznění a já taky. (Pavel Kuchař)

16 Teprve když za námi přijde bývalý žák se svými dětmi, teprve vidíme, co jsme dobrého udělali. Nebo se třeba dozvíme, že umřel na drogy. Tak to zas je tragédie. (Pavel Kuchař)

17 Není to vtip, když řekneme, že „Cílem vychovatele je stát se nepotřebným, zbytečným.“

Duchovní dimenze

Kam patří otázka, že někoho mám rád? Je to jen otázka citová? Psychologická? Nebo, že někomu věřím. Nebo, že mám nějakou naději. Kam to patří? Jaká je to dimenze? Emoční? Ale nesměřuje někam dál? Rozměr víry, naděje a lásky je v každém člověku. Erich Fromm počítá s pěti hlavními potřebami každé lidské bytosti: potřebou vztaženosti, potřebou transcendence, potřebou zakořeněnosti, potřebou identity, potřebou orientačního rámce.¹⁸

Zralá, dobře přizpůsobená osoba se vyznačuje schopností integrovat tyto potřeby. Takový člověk je pak schopen důvěrného vztahu ke druhé osobě, aniž by ztrácel svou identitu.

To je projev duchovní, spirituální stránky člověka. Když má někdo silného ducha, když miluje, věří a doufá, tak má velkou vnitřní sílu. O tom píše V.E. Frankl ve svých knihách.¹⁹

V preventivním výchovném systému je duchovní dimenze spojena s odpovědností.

Můžeme také říci, že duchovní dimenze klade obecné požadavky na člověka. Tyto nároky se musejí klást a jsou závazné jak pro žáky tak pro učitele či vychovatele.²⁰

„Výchova má být výchovou k odpovědnosti. Žijeme ve společnosti nadbytku, ale tento nadbytek není pouze nadbytkem materiálních statků, nýbrž nadbytkem informací, informační explozí... Jsme zaplavováni dráždidly, nikoli pouze sexuálními. Chce-li člověk obstát v této záplavě podnětů, které přinášejí masová média, musí vědět, co je důležité, a co ne, co je podstatné, a co ne, jedním slovem: co má smysl, a co ne....Smysl nemůže být dán, nýbrž musí být nalezen. Dávat smysl by směřovalo k moralizování. To nesmí ani vychovatel, ani psychiatr.“²¹

A jakoby Frankl z duše mluvil k nám, učitelům, rodičům a vychovatelům, když dodává: „Hodnotám nemůžeme učit – hodnoty musíme žít. A nemůžeme dát smysl životu jiného člověka – co bychom mu mohli dát s sebou na cestu je daleko spíš jedině a pouze příklad: příklad celého našeho bytí. Neboť na otázku po posledním smyslu lidského utrpení, lidského života, nemůže být intelektuální, nýbrž pouze existenciální odpověď: Neodpovídáme slovy, nýbrž odpovědí je celá naše existence.“²²

18 DRAPELA, Victor. J.: *Přehled teorií osobnosti*, Portál 1997, s. 66

19 Srov. např. FRANKL, Viktor E.: *...A přesto říci životu ano*, Karmelitánské nakladatelství 1994; FRANKL, Viktor E.: *Vůle ke smyslu*, Cesta 1994

20 Kantor je ohrožený druh zvnějšku i zevnitř. Je důležité, abychom měli vnitřní sílu klást nároky. Shoda slov a shoda chování je jedna z klíčových věcí. Když jsem v nějakém řádu života, v nějakých hodnotách života, žáci to na mě vidí. To mi umožňuje, abych k nim byl náročný. A oni to rádi přijmou, když vidí, že je mám rád. (Pavel Kuchař)

21 FRANKL, Viktor E.: *Vůle ke smyslu*, Cesta 1994; s. 18

22 *Tamtéž*, s. 19

Seznamovací hry

Domino

Časový rámeček:

Cca 30–50 min.

Obsah:

Hra se hraje na libovolný počet kol podle připravených otázek. Otázek musí být sudý počet, na každé kolo je třeba mít přichystány dvě. Je vhodné, aby umožňovaly rozmanité odpovědi. (Např. není vhodné položit stejně starým účastníkům otázku: „Kolik je vám let?“ nebo účastníkům z jednoho města: „Odkud jste?“...)

Hráčům připomeneme, že všichni asi někdy hráli domino. V dominu se přikládají kostky do řetězce, který se nakonec spojí. Jednotlivé kostky se k sobě přikládají podle stejných obrázků nebo čísel. Náročnější varianta spočívá v tom, že se k sobě nepřikládají symboly stejné, ale takové, které spolu logicky souvisejí. Tuto variantu budeme hrát my.

Každý hráč dostane samolepicí dvojštítek. Položíme dvě otázky, každý na ně odpoví za sebe a odpovědi napíše na dvojštítek. Je nezbytně nutné dodržet stranu. Na první otázku píšou všichni odpověď na levý štítek, na druhou otázku na pravý. Organizátor hry vybere popsané dvojštítky. Nalepí je na připravené dominové kostky. Musí je nalepit tak, aby kostky nakonec vytvořily uzavřený řetězec. Proto je nutné při lepení odpovědi dodržovat přesný postup.

Praktická rada: Organizátor si poskládá dominové kostky nad sebe. V rukou má dvojštítky. Začne je lepit od první levé odpovědi, a to na pravou stranu první kostky. Jakmile dojde na konec, vrátí se s poslední pravou odpovědí na první kostku vlevo. Aby proběhla příprava hracích kostek v pořádku, je vhodné, věnuje-li se jí jeden člověk.

Když jsou štítky nalepeny, kostky se zamíchají a náhodně rozdají hráčům. Každý tedy dostává kostku s odpověďmi dvou lidí. Podle odpovědi se snaží nalézt toho, kdo ji napsal. Když jej najde, zeptá se, jak tento člověk odpověděl na druhou otázku. Pak hledá mezi ostatními hráči toho, kdo má na kostce napsanou odpověď, kterou právě zjistil. Poté, co jej najde, přiloží svoji kostku k jeho a vytvoří část řetězce (Příklad – otázky se vztahovaly ke koníčku a místu bydliště. Na své kostce mám *Pardubice/golf*. Zjistím mezi účastníky, kdo je z Pardubic. Až jej najdu, zeptám se, jaký koníček uvedl. Odpoví: *Tanec*. Tohoto člověka opustím a jdu hledat někoho, kdo má na kostce *tanec*. Jakmile najdu jej, stoupnu si s kostkou vedle něho, aby navazovaly *.../tanec Pardubice/golf*. Mohu pokračovat v pátrání, kdo napsal *golf*. Až to zjistím, zeptám se, odkud je. Bude třeba z Brna. Z druhé strany k mé kostce *Pardubice/golf* tedy bude někdo s kostkou *Brno/...*). Řetězec se prodlužuje, nakonec se uzavře.

Pozor! Během řetězení může dojít k chybě. Například je více lidí, kteří na některou otázku odpověděli stejně. Třeba jsou dva z Pardubic, jeden rád tančí, druhý plave. Pokud odpovědi spojíme špatně, kruh nelze uzavřít. Hráči musejí hledat, kde lze zjištěné údaje přehodit tak, aby se dostali z patové situace a řetězec se uzavřel. Když se tohoto výsledku nakonec podaří dosáhnout, hráči dominové kostky v kruhu položí na zem a každý si jde

stoupnout na to místo, kde se nacházejí jeho odpovědi. Každý postupně okomentuje to, co napsal. Tím kolo končí.

Reflexe:

Spolupracovalo se vám dobře?

Dozvěděli jste se něco nového o kamarádech?

Cíl:

- seznámení,
- zjišťování zálib a zájmů,
- rozvoj spolupráce ve skupině.

Kroky realizace:

1. Každý dostane dvojštítek.
2. Jsou položeny 2 otázky.
3. Odpovědi se napíší na dvojštítek (důležité dodržení pravé a levé str. / Je nutné dbát na dodržení správných stran!).
4. Dvojštítky s odpověďmi se nalepí na kostky domina, zamíchají a náhodně rozdají hráčům.
5. Hráči hledají odpovědi na otázky a přikládají sobě odpovídající dílky domina.

Materiální potřeby:

- dominové kostky (nastříhané obdélníčky z kartonových krabic) – dvojnásobek počtu hráčů,
- samolepicí štítky – jejich velikost nemůže přesáhnout rozměry dominové kostky; počet dvojštítků musí být dostatečný (počet hráčů x počet hracích kol + náhradní),
- psací potřeby stejné barvy pro každého hráče.

Rizika:

Při velké skupině a malém počtu organizátorů vzniknou prostoje. Pak je vhodné tuto hru vynechat. Musí mít spád.

Předcházení rizikům:

Aby mezi jednotlivými koly nedocházelo k prostojeům, lepší organizátor, zatímco hráči tvoří řetězec, na druhou sadu kostek odpovědi na další dvě otázky. V takovém případě má hra následující podobu: Před prvním kolem organizátor položí dvě otázky. Hráči odpoví a odevzdají štítky. Organizátor jim znovu rozdá čisté dvojštítky a zadá další dvě otázky. Oni opět odpoví a odevzdají. Organizátor nalepí první sadu, rozdá ji a účastníci začnou hrát. Mezitím lepší druhou sadu kostek.

Příklady otázek (Pozn. Vzhledem k tomu, že je potřebujeme vyjádřit stručně, používáme elipsy otázek.): Jméno a příjmení. Věk a zaměstnání/škola (specifikuj). Počet sourozenců (kolik bratrů a kolik sester) a místo bydliště. Oblíbený hudebník, skupina nebo skladatel a tvoje oblíbené místo. Koníček a oblíbená kniha. Co nesnášíš a co umíš uvařit.

Křtitel

Časový rámec:

70 min.

Obsah:

Hra začíná příjezdem uchazečů do místa pobytu, kde je už vyhlíží patřičně oděný Jan Křtitel, který na ně zdálky volá, aby si vyslechli jeho řeč. Z vyvýšeného místa jim káže pokání a obrácení („Pojďte, vy farizeové, obraťte se. Podívejte se, jak žijete. Čiňte pokání. Pojďte dál a uvidíte...“) a vysvětluje jim, co je třeba podniknout pro změnu. Tímto způsobem je zve na jednotlivá stanoviště s úkoly, která budou účastníci procházet. Některá stanoviště reprezentují překonání lidských hříchů a učení se ctnostem. Další směřují ke křtu a následnému vstupu do kurzu. Většinu stanovišť lze procházet v libovolném pořadí, pouze u některých je pořadí určeno (viz dále). Stanovišť může být libovolný počet, a to podle počtu instruktorů, kteří mohou být do hry zapojeni a podle potřeb kurzu. Na každém stanovišti účastníci získávají *kobytku*, která dokládá průchod stanovištěm (např. v podobě razítka).

Příklady sedmi stanovišť:

1. Překonání zbabělosti a získání odvahy

Uvedení:

Účastníci musí na své cestě zničit vnitřního démona.

Materiální potřeby:

- nafukovací balónky,
- kolíky,
- šátek na oči.

Průběh:

Vyomezíme startovní čáru a umístíme „démona“ (nafouknutý balónek) asi 15 metrů od ní. Hráč si může vzdálenost proměřit a zapamatovat si směr. Potom mu zavážeme oči, 3x jej otočíme kolem osy a dáme mu do ruky „dýku“ představovanou kolíkem. Potom musí vykročit zvoleným směrem. Jde opatrně. Jakmile se zastaví, musí si kleknout, napřáhnout se a bodnout do místa, kde očekává démona. Přihlízející nesmějí podávat žádné upřesňující informace.

Bezpečnost:

Dbáme na opatrnost při pohybu se zavázanýma očima.

2. Procvičení trpělivosti

Uvedení:

Ne vždy se nám v životě vše podaří napoprvé, dobrý následovník Jana Křtitele je ale trpělivý a nevzdává se.

Odhození
negativních postojů

Materiální potřeby:

– zápalky nebo hlavolam.

Průběh:

Účastník musí na stanovišti vyluštit hlavolam, nebo poskládat zápalky do krabičky jednou rukou (zápalky musí mít všechny hlavičky v jednom směru).

3. Odhození/změna negativních postojů**Uvedení:**

Svlečte ze sebe starého člověka a oblečte člověka nového.

Materiální potřeby:

– papírky s názvy emocí (např. zoufalství, strach, zloba, sklíčenost, smutek, pesimismus).

Průběh:

Účastníci si tahají názvy emocí z klobouku a příslušnou emoci musí vždy předvést ve formě chůze takto naladěného člověka. Bezprostředně poté musí předvést opak této emoce.

4. Lenost**Uvedení:**

Jak překonat Lenost? Třeba prací na poli v oáze!

Materiální potřeby:

– kolík,
– provaz.

Průběh:

Na poli se oře, a to s Volem. Volem může být pouze muž. Vůl musí mít 4 okované nohy (tzn. má na všech končetinách boty), nemluví, jen bučí a tělo má v rovnoběžné poloze s terénem, zatímco končetiny má kolmo k terénu, je to samec.

Kobyliku získává pouze Oráč. Vůl může být použit vícekrát různými Oráči ...

Oře se tak, že Vůl má v tlamě provaz a jeden muž s kolíkem se snaží hrotem ruchadla vyryt brázdu do země. Brázda musí být cca 5 metrů dlouhá.

Ruchadlo = na smyčce přivázaný kolík.

5. Zpověď**Uvedení:**

Zpověď nabízí prostor, díky kterému mohou instruktoři získat informace o zdravotním stavu účastníků nebo vybrat zdravotní dokumentaci/dotazník.

Materiální potřeby:

– kolárek,
– klerika.

Průběh:

Zdravotník převlečený za kněze v kolárku nebo klerice vyzpovídá účastníka z jeho zdravotních omezení, přitom vybere zdravotní dokumentaci nebo zdravotní dotazník. Oslovuje všechny bez výjimky „synu“ (bez ohledu na pohlaví) a nechá si říkat jenom „pantáto faráři“.

6. Křest**Uvedení:**

Křest je zakončením cesty obrácení k víře Jana Křtitele.

Materiální potřeby:

- bazének,
- voda,
- CD přehrávač,
- jmenovky.

Průběh:

Na stanovišti stojí přímo Jan Křtitel. Křest je posledním stanovištěm a je možné ho absolvovat až po získání všech *kobylek*. V ideálním případě stojí Jan Křtitel u bazénu s vodou (nebo u jiné vodní nádrže) a vyzve účastníka, aby přijal křest. Když vidí odpor účastníka ponořit se v oblečení do bazénu, pozve jej na stranu, kde je skrytá větší nádoba. Z ní musí účastník vylovit ústy jmenovku se svým jménem, kterou si poté viditelně připne na oděv. Jakmile proběhne tento „křest“, ozve se z reproduktorů boží hlas: „Toto je můj milovaný syn / má milovaná dcera, v něm/ní mám zalíbení.“ Jan Křtitel účastníka pošle po křtu do kostela, aby tam novokřtěncem dokončil svou cestu. Pozn. Aby se jmenovky ve vodě nerozmočily, doporučujeme je zalaminovat, pak jim voda neublíží.

7. Setkání s Ježíšem**Uvedení:**

Závěrečné stanoviště.

Materiální potřeby: žádné.

Průběh:

U kostela stojí v bílé říze oblečený Kristus, který zve účastníky voláním: „Pojďte a uvidíte.“ Přivítá je na kurzu, předává jim mapku místa pobytu s pravidly, denním programem atd. (dle potřeby instruktorů). Následuje další plánovaný program.

Možné obměny:

Do hry lze vložit další herní prvky, např. kolík na stanoviště č. 1 lze získat pouze smlouváním na arabském trhu. Před vstupem na poslední stanoviště (kostel) je třeba sehnat oblečení odpovídající tomuto prostoru – ženy musí mít sukni a hlavu zakrytou šátkem, muži musí mít kravatu (je na nich, jak si je obstarají) apod.

Cíl:

- netradiční pohodový a hravý vstup do začátku kurzu,
- uvítání účastníků,
- seznámení účastníků s místem pobytu a jeho okolím, s pravidly pobytu, denním řádem atp.

Motivace:

Vstup do hry je motivován biblickým příběhem Jana Křtitele, který přebývá na poušti, žije modlitbou a prací, živí se kobyčkami a medem divokých včel. Je božím prorokem, káže k množství lidí, volá k obrácení a křtu. Viz Bible (Evangelium podle Matouše, kap 3.).

Kroky realizace:

1. Motivace probíhá přímo v místě příjezdu účastníků.
2. Představují se stanoviště.
3. Účastníci stanoviště procházejí a získávají *kobyčky*.
4. Pokud projdou pěti stanovišti, u šestého mohou získat křest (svoji jmenovku) a s ní již mohou být uvedeni do kurzu.

Další varianty vycházející ze stejného principu:

A) *Uprchlíkový tábor* (sociální)

Časový rámec

65 min.

Příklady pěti stanovišť:

1. Ředitel tábora

Ředitel je nevyšší postavený úředník v táboře. Dohlíží nad chodem tábora, vysvětluje pravidla v průběhu hry, kontroluje, zda má Uprchlík na konci všechna potřebná povolení, a vpouští uprchlíka do *světa* po předání povolenky a vybrání úkolové karty. Do *světa* se dá vstoupit ovšem jen ve slušném oblečení – muži v kravatě, ženy v sukni a přes hlavu zavázaný šátek. Nemají-li účastníci s sebou takové vybavení, musí si je pořídit svépomocí. Ředitel tábora rozhoduje případné spory u jiných úředníků a má v táboře poslední slovo.

Platí:

Co není zakázáno, je povoleno.

Oblečení:

- vestička,
- košile.

Lokalita:

- *Na začátku* seznamuje s hrou venku před místem ubytování.
- *V průběhu hry* se pohybuje po uprchlickém táboře (místo ubytování).
- *Na konci* předává azylové povolenky, vpouští do *světa* (místo ubytování).

2. Zdravotnická prohlídka

Každý Uprchlík dostane zdravotnickou povolenku pouze tehdy, pokud odevzdá zdravotnickou deklaraci na místě.

Jestliže zdravotnickou deklaraci nemá, musí ji vyplnit. Zdravotník mu stejně nevěří a nakonec deklaraci nevydá. Uprchlík musí vyhledat Šmelináře, od kterého za úplatu získá falešné povolení.

Předá-li Uprchlík zdravotnickou deklaraci pod jiným jménem, než má uvedeno na úkolové kartě, také v tomto případě mu zdravotník povolení nevydá. Bez karty (identifikace) vyžene účastníka pryč, i když stál třeba ve frontě...

Oblečení:

- bílý plášť.

3. Mnich

Mnich se nachází v táborové kapli (poustevna).

Uprchlík musí prokázat, že jeho morální profil je natolik dobrý, že může žít ve *světě*.

Mnich – Když byl Mnich ještě malý, vypadl z kočárku, a tak slyší jen na řeč vyslovenou pozpátku. Zajímavé je, že sám hovoří normálně. Je-li osloven a slušně požádán, je ochoten vystavit požehnání k odchodu do *světa*. Je zvyklý na oslovení „pantáto mnichu“. Všem ostatním naopak říká „synu“, i když se jedná o ženu.

Oblečení:

– cokoliv slušného, nejlépe hábit.

4. Imigrační úředník (ministerstvo průmyslu a obchodu)

Tento úředník posuzuje, zda je Uprchlík schopen se ve *světě* uživit. To prokáže tak, že za pomoci Vola a ruchadla obdělá kus pole.

Volem může být pouze muž. Vůl musí mít 4 okované nohy (tzn. na všech končetinách má boty), nemluví, jen bučí a tělo má v rovnoběžné poloze s terénem, zatímco končetiny má kolmo k terénu, je to samec.

Ruchadlo se dá sehnat ovšem jen na černém trhu, což Úředník musí přiznat, ač nerad.

Povolení získává pouze Oráč. Vůl může být použit vícekrát různými Oráči.

Oře se tak, že Vůl má v tlamě provaz a jeden muž s kolíkem se snaží hrotem ruchadla vyrýt brázdu do země.

Brázda musí být cca 5 metrů dlouhá.

Ruchadlo = na smyčce přivázaný kolík.

Oblečení:

– košile,

– kalhoty.

5. Šmelinář (černý trh)

Šmelinář chodí po uprchlickém táboře a nenápadně nabízí povolení všem ostatním, obchoduje s povoleními.

Zásadně si nechá pouze vykat, zato on všem ostatním tyká. Nechá se oslovovat „pane“.

Zdravotnická prohlídka:

Za úspěšné absolvování zdravotnické prohlídky musí Uprchlík zajít Šmelináři pro kontraband. Protože je tábor hlídáný, musí se plížit. Tzn. běžet po čtyřech cca 100 m a následně vyzvednout pytlík s kontrabandem (igelitový sáček naplněný hlínou/pískem).

Ruchadlo:

Ruchadlo je Šmelinář ochoten pouze zapůjčit (ruchadel je nedostatek, pouze 5 ks). Uprchlík tedy musí nechat jakékoliv jiné povolení do zástavy a navíc musí pro Šmelináře získat heslo (vyluštit osmisměrku) pro daný den k bráně tábořiště, aby mohl jít ven pro kontraband a zpátky s ním.

Jakékoliv jiné povolení může být získáno po vyluštění šifry.

Oblečení:

- kalhoty,
- na hlavě šátek,
- černé brýle.

Účastníci obcházejí v libovolném pořadí jednotlivé „úředníky“. Jakmile získají všechna povolení, mohou jít za ředitelem, který jim předá azylovou propustku do *světa* a plánek místa ubytování spolu s pravidly soužití na kurzu.

Motivace:

Účastníci se ocitli v uprchlickém táboře. Dnešní den je zvláštní tím, že vláda vydala omezený počet azylových povolenek. Povolení ovšem dostanou pouze ti, kdo si vyběhají patřičná úřednická „lejstra“ a budou propuštěni ven do *světa*. Získat jednotlivá povolení však není jednoduché a byrokracie je velká. Mezi úředníky panují vlastní zákony a pravidla...

Postavy uprchlického tábora:

- Ředitel,
- Zdravotník,
- Mnich,
- Imigrační úředník,
- Šmelinář.

B) Úvod na leteckou základnu

Časový rámec:

60 min.

Přivítání:

Po příjezdu jsou účastníci přivítáni velitelem letecké základny (instruktor v uniformě). Přivítání probíhá v optimistickém duchu („Vítám vás na letecké základně v... Jsme rádi, že jste se odvážili přihlásit na základní výcvik pilotů. Předtím než proběhne ubytování, musíme ještě provést vstupní zkoušky, aby se vše událo dle předpisů.“).

Následuje rozdělení do oddílů (4 skupiny po 4 v případě 16 účastníků), odložení věcí (s sebou informace o zdravotním stavu a potvrzení o bezinfekčnosti) a rozhodnutí na jednotlivá stanoviště.

Na následujících stanovištích probíhají vstupní testy. Vojíní sice chodí po stanovištích v útvarcích, ale ke vstupním zkouškám přistupují jednotlivě.

Příklady pěti stanovišť:

1. Lékařská prohlídka

Instruktor je oblečen v bílém plášti se jmenovkou *MUDr. mjr. jméno příjmení*, na krku má stetoskop.

Pilot musí být v perfektním zdravotním stavu, aby mohl zvládnout svou náročnou profesi. Na tomto stanovišti zdravotník vybere od účastníků informace o zdravotním stavu a prohlášení o bezinfekčnosti, případně má čas zeptat se na doplňující informace a oznámí účastníkům, že kdykoliv budou mít během pobytu na výcvikové letecké základně jakýkoliv zdravotní problém, mohou se obrátit na něj, eventuálně za jeho nepřítomnosti na jakéhokoliv instruktora.

Při odchodu z vyšetření nabízí instruktor vojínovi vitaminovou tabletu (lentilku) s upozorněním, že program bude náročný a je třeba, aby tělo bylo silné a odolné.

2. Test fyzické zdatnosti

Na tomto stanovišti se prověřuje fyzická zdatnost potenciálních pilotů při kutálení uvnitř velké pneumatiky.

3. Vědomostní test – test paměti – pexeso

Piloti se musí naučit spoustu teoretických znalostí, je tedy třeba prověřit, jak jsou na tom uchazeči o letecký výcvik s pamětí. K tomu poslouží klasická hra pexeso, avšak s obrázky (instruktoři a místa) vztahujícími se ke kurzu.

Dvojice:

- všichni instruktoři (8: vojenský kaplan, generál, plukovník, major, kapitán, poručík, major, kapitán),
- kuchařka,
- záchranářský pes.

Místa:

- základna-fara,
- runway,
- shromaždiště,
- vojenský prostor,
- politickovýchovná světnice,
- jídelna,
- společenská místnost – meeting room,
- základna.

4. Test rovnováhy

Jednou z důležitých vlastností dobrého pilota je dokonalá prostorová orientace. Při testu uchazeče zavěsíme břichem dolů do celotělového úvazku na lano, xkrát jej otočíme a následně z lana odepneme. Poté musí rovně ujít vzdálenost 5 m a přitom se ze stříkací pistole trefit do terče.

Po absolvování všech vstupních testů se soustředíme na shromaždišti a předáme nově přijatým vojínům průkazky.

Materiální potřeby:

- bílý lékařský plášť,
- stetoskop,
- jmenovka,
- složka na vybrané zdravotní informace od účastníků,
- lentilky (1 velká krabička),
- velká pneumatika od traktoru,
- bílé kombinézy,
- pexeso,
- lano,
- celotělové úvazky,
- karabiny,
- stříkací pistole,
- kbelík s vodou,
- terč,
- průkazky (obsahující fotografii, jméno, číslo ...),
- informace k pobytu vojína na letecké základně.

Postavy letecké základny:

- vojenský kaplan,
- generál,
- plukovník,
- major,
- kapitán,
- poručík,
- major,

- kapitán,
- kuchařka,
- záchranářský pes.

Rizika:

Navržený časový rámec se může měnit podle tempa, jímž účastníci plní úkoly.

Romeo a Julie

Časový rámec:

15–20 min.

Obsah:

Je třeba utvořit dvojice (nejlépe děvče a chlapec). Ve dvojici si určí, kdo bude Romeo a kdo Julie. Julie utvoří vnitřní kruh a Romeové venkovní kruh kolem děvčat tak, že na začátku stojí naproti své Julii. Začne hrát hudba a oba kruhy se rozpohybují, každý opačným směrem. Jakmile hudba hrát přestane, mají se Romeo a Julie za úkol co nejrychleji najít, chytnout za ruce a kleknout si na kolena. Kdo si klekne jako poslední, vypadává ze hry. A takto se hraje, dokud nezbude vítězná dvojice. Hudbu pokaždé zastavujeme po různě dlouhé době.

Cíl:

- seznámení,
- tělesný kontakt,
- procvičení postřehu,
- zábava.

Kroky realizace:

1. Nejprve se utvoří dvojice a rozestaví se do kruhů.
2. Vysvětlíme pravidla (hudba, můj partner, chytnout se za ruce, pokleknout).
3. První kolo může být zkušební. Pustí se hudba a kruhy se rozbíhají.

Materiální potřeby:

- hudba (Měla by být spíše rychlá /taneční/).

Rizika:

Na tvrdém (škrábavém) povrchu si účastníci mohou „spálit“ (poškrábat) kolena, je tudíž vhodné použít matrace či deky... V některých případech je obtížné rozhodnout, kdo poklekl jako poslední. Je proto dobré požádat vyřazené žáky, aby dávali pozor, popř. aby nastalou nejasnou situaci pomohli rozhodnout.

Polštářovaná

Časový rámec:

10 min.

Obsah:

Usedneme do kruhu, kde rozdělíme účastníky do dvou skupin, a to tak, že vedle sebe vždy sedí hráč z prvního a hráč z druhého družstva (stačí v kruhu rozpočítat jedničky a dvojky). Každé družstvo dostane přidělen 1 polštář (musí být od sebe rozeznatelné) a oba dostanou hráči sedící naproti sobě. Jakmile hra začne, musí jeden polštář dohnat ten druhý, a to tím způsobem, že si jej podávají hráči družstva, kterému polštář náleží. Pokud je jedno družstvo rychlejší, dožene jejich polštář ten druhý a může začít další kolo. Polštáře po sobě nesmíme házet ani je nesmíme zdržovat protihráči. Všímáme si pouze vlastního polštáře a snažíme se být co nejrychlejší. Pakliže polštář spadne na zem, musí ho sebrat hráč, kterému spadl, a poslat jej normálně dál. Tato situace může napomoci druhému družstvu v tom, že bude rychlejší, proto je třeba dávat si pozor.

Cíl:

- seznámení,
- odreagování,
- zábava.

Kroky realizace:

1. Usadíme se do kruhu, na židličky nebo na koberec a účastníky rozdělíme do družstev.
2. Vysvětlíme pravidla a můžeme poslat polštáře.

Materiální potřeby:

- dva různé polštáře (spíš menší polštářky),
- židličky.

Rizika:

Je možné, že nebudou dodržována pravidla. Pozor také na houpání na židličkách.

Moje klíče

Časový rámec:

15–30 min. (záleží na počtu účastníků)

Obsah:

Před začátkem hry dostane každý úkol. Musí si přinést svazek svých vlastních klíčů včetně přívěšků atd. Pro lepší seznámení každý ukáže své klíče a má za úkol představit nám je tak, abychom se o něm dozvěděli něco víc. Např. „Tohle je klíč, od našeho domu, bydlíme v Praze. A tohle je klíč od mé motorky, která mi zabírá veškerý můj volný čas...“

Jsou-li účastníci mladšího věku a hrozí, že nemají vlastní klíče od domu, můžeme použít druhou variantu:

Dopředu nachystáme krabici plnou různých předmětů (plyšák, polštář, příbor, nafukovací kruh, pastelky...) a každý má potom za úkol vybrat si z ní něco, co je mu nejbližší, a potom vysvětlit ostatním, proč si danou věc vybral.

Cíl:

– seznámení.

Materiální potřeby:

– vlastní klíče / krabice s různými věcmi (př. plyšák, polštář, příbor, nafukovací kruh, pastelky, míč, raketa, květina, vařečka, obrázek psa...).

Rizika:

Někdo si zapomene donést klíče (je lepší mít nachystanou krabici a v ní pro jistotu pár věcí). Je také možné, že se účastníci dostatečně neotevřou a odbudou svoje představování, proto je dobré začít vhodným příkladem (vedoucí/zadavatel nebo někdo spolehlivý).

Hodinové rande

Časový rámec:

25 min.

Obsah:

Každý dostane předlohu, na které jsou nakresleny hodiny (budík) bez ručiček. V první části si ke každé hodině napíšeme někoho ze skupiny a on udělá totéž (dáme si spolu „rande“ na určitou hodinu). Potom bude vyhlášena na každou hodinu jiná otázka, na jejíž zodpovězení ve dvojici budeme mít 2 minuty. Potom zazní signál (zvoneček) a vyhlašuje se otázka na další hodinu. Najdeme si konkrétního člověka, se kterým jsme se na tento čas domluvili, a opět se bavíme na zadané téma. Takto pokračujeme, dokud nejsou vyhlášeny všechny hodiny. Otázky by měly být voleny tak, aby nám umožnily něco se o druhém člověku dozvědět. (např. „Které místo na světě bys rád navštívil?“, „Které zvíře (sport) máš nejraději?“, Jaké je tvé vysněné povolání?“, „Které vlastnosti na člověku ti nejvíce vadí?“ apod.).

Cíl:

– seznámení.

Kroky realizace:

1. Účastníci si na každou hodinu zadají rande.
2. Při zadání otázky diskutují na zadané téma.

Materiální potřeby:

- předloha s hodinami,
- propiska, popř. podložka na psaní,
- zvoneček,
- 12 seznamovacích otázek.

Rizika:

Je možné, že se někomu nepodaří sejit vůbec s nikým, protože všech 12 hodin už mají všichni obsazených. V tomto případě se mohou přidat k někomu do trojice. Tuto informaci je vhodnější podat až na konci, aby si účastníci nezačali trojice utvářet hned od začátku.

Chobotnice

Časový rámec:

20–30 min.

Obsah:

Účastníkům se rozdají suché zipy, které si omotají na zápěstí, kotníky a hlavu. Organizátor hodí kostkou a zahlásí barvu, která padne. Jestliže je to kupříkladu červená, všichni účastníci se musí zipem přilepit k zipu souseda, jehož suchý zip je červený. (Pozn. Skutečně je nutno dbát na to, aby se k sobě přilepili. Háčky na mech!!!) Znovu se hodí kostkou a zahlásí se barva. Všichni se rozlepí a zalepují nanovo. Při stejné barvě se snaží najít jiného účastníka.

Cíl:

– seznámení se s účastníky.

Materiální potřeby:

- suché zipy různých barev (počet suchých zipů odpovídá počtu účastníků /nejvýše 30, ovšem nemusí jít o sudý počet/),
- barevná hrací kostka 20 x 20 cm.

Rizika:

Při větším „odvazu“ se může vytvořit velká změť těl, pozor na přidušení účastníků nacházejících se vespod.

Poznámky:

Pokud si špatně nachystáte suché zipy, celá hra se mine účinkem. Nejprve si musíte zjistit, kolik barev jste schopni sehnat, případně barvy zdvojnásobit (i na hrací kostce – dvakrát červená, 2x více červených suchých zipů). Vytvořte si sady pro 1 hráče: hlava, 2x zápěstí (háček a mech) a 2x kotník (háček a mech). Myslete na hlavy o větším obvodu, ať nejsou účastníci vinou kratšího zipu zklamání.

Motýlci

Časový rámec:

30 min.

Obsah a cíl:

Každý hráč dostane na oči ruličky od toaletního papíru spojené gumou (jako brýle) a sosáček (brčko na pití).

Po prostranství jsou rozházeny papírky o velikosti zhruba 3 x 3 cm, a to v tolika barvách, kolik bude soutěžních týmů. Každá barva (tým) má i svoji pokud možno stejně barevnou misku. Hráči jsou rozlosováni do skupin, nasadí si ruličky a vezmou si brčka. Jejich úkolem je co nejrychleji sbírat lístečky své barvy (květový nektar) do misky svého týmu, a to tak, že k tomu směji používat pouze sosáček (brčko), nesměji si nijak jinak pomáhat.

Ukončení hry:

Hra trvá podle počtu hráčů přibližně od 10 do 15 minut (nesmí trvat příliš dlouho). Doporučujeme předem nestanovit limit, ale sledovat hráče (únava, zábava) a podle toho hru ukončit. Na závěr spočítáme lístečky a vyhlásíme vítěze.

Při hře může být puštěna písnička *Na políčku v jetelíčku (Sosáčkama sosáme)* z večerníčku *Příběhy včelích medvídků*.

Cíl:

- seznámení,
- zábava.

Motivace:

Na prostranství, kde se bude hra konat, „přilétá“ instruktor v masce motýla. Někdo jiný popisuje anatomii motýlů, stavbu křídel, sosáček, oči, způsob, jak motýli sají nektar atd.

Materiální potřeby:

- ruličky od toaletních papírů spojené gumou (jako brýle),
- brčka na pití,
- maska motýla,
- barevné papírky,
- mističky,
- kazeťák,
- CD *Příběhy včelích medvídků*.

Rizika:

Je nutno počítat s cca 30 min. na přípravu.

Poznámka:

Hráči při hře moc nevidí :-), proto je třeba dbát zvýšené opatrnosti a počítat i s případnou možností úrazu.

2011

Sobí ocas

Časový rámec:

15–20 min.

Obsah:

Utvoříme 2 skupiny o stejném počtu členů. Hra začíná současně pro obě skupiny. Jedna skupina si předává sobí ocas a druhá obíhá. Rozhodčí na počátku stanoví 60–100 oběhů (podle vyspělosti účastníků).

1. skupina utvoří zástup, ve kterém si její členové stoupnou za sebe. První člen přivoní k sobímu ocasu, předkloní se a podá jej spodem mezi svými nohama druhému za sebou. Ten k němu přivoní a podá jej vrchem přes rameno dalšímu členu skupiny. Tak sobí ocas putuje až na konec skupiny. Poslední člen jej nakonec odhodí co nejdál od 2. skupiny.

2. skupina se na počátku hry srazí dohromady a jeden z jejích členů obíhá kolem ní. Rozhodčí počítá počet oběhů. Přitom členové této skupiny sledují 1. skupinu. Jakmile 1. skupina odhodí sobí ocas, končí 2. skupina s obíháním a běží pro sobí ocas. Jakmile vytvoří zástup, začne si předávat sobí ocas stejným způsobem.

Člen 1. skupiny mezitím obíhá kolem dokola stejně jako předtím zástupce 2. skupiny.

Po odhození ocasu se činnosti skupin vždy střídají. Hra skončí, když jedna skupina dosáhne stanoveného počtu oběhů.

Cíl:

- seznámení,
- kontakt.

Motivace:

V Norsku se lidé rádi navštěvují. Zvláště hřejivé je setkání příbuzných nebo spřátelených rodin. Přitom se během návštěvy nabídne pochoutka, kterou je sobí ocas. Sobí ocas je dobře vyuzený a ohromně voní. Je to vzácnost, a proto se k němu přistupuje rituálním způsobem. Rodiny povstanou, každá vytvoří jednu řadu od nejmenšího do největšího a každý člen rodiny k sobímu ocasu přivoní...

Ukážeme si to i my. Máme s sebou skutečný sobí ocas z Norských fondů, odkud jej poslali právě nám...

Materiální potřeby:

- míček zabalený v pruhu látky nebo krátký provaz sloužící jako hračka pro psa (20 cm).

Rizika:

Je třeba dát pozor na nepřehledný terén, sobí se ocas nesmí házet do nepřístupných míst (rybník apod.).

Záchranná náruč

Časový rámec:

15 min.

Obsah:

Každému přidělíme číslo, aby ho ostatní nevěděli. Začneme chodit po prostoru a udržujeme raději jen menší rozestupy. V nestřežený okamžik vyřkneme číslo a osoba s daným číslem pomalu padá k zemi (omdlévá). Úkolem ostatních je zachytit osobu a zamezit pádu. Padající musí umět padat, aby si neublížil. Hra má vývoj – postupně si začínáme pamatovat, komu jaké číslo patří, tudíž můžeme včas zasáhnout. Důležité je stejnoměrné rozvrstvení prostoru.

Cíl:

- rozvoj paměti a postřehu,
- podpora kamarádství,
- mezilidské vztahy.

Kroky realizace:

1. Účastníkům přidělíme čísla.
2. Ti se začnou pohybovat po prostoru.
3. Po vyřčení čísla dotyčný padá k zemi a ostatní jej zachraňují.

Materiální potřeby:

– žádné.

Rizika:

Objeví se tendence srocovat se kvůli strachu.

Metodické prvky

Metodické materiály jsme rozdělili do 4 tematických bloků:

- 1) Vztahy, láska, přátelství, sexualita...
- 2) Sebepoznání, jedinečnost a hodnota člověka.
- 3) Moje budoucnost, co mě čeká a nemine.
- 4) Touha po něčem víc.

Na začátku každého bloku je návrh symbolů, se kterými je možno u daného tématu pracovat.

Symboly nám pomáhají – máme v ruce to, o čem mluvíme. Práce s nimi nám dává možnost věci uchopit a představit si je. Symboly jsou schopny divákovi sdělit příběh samy o sobě. Také nám mohou pomoci představit si nesdělitelné. Budeme rádi, necháte-li se symboly inspirovat.

Na konci bloku je pár příběhů, které se svým obsahem přibližují k tématu.

Symbody a barvy

Rámcově vzdělávací program:

– vzdělávací obor *Výtvarný obor*.

Časový rámec:

45 min.

Obsah a cíl:

Symbody byly důležité pro umělce i za velmi raných časů. Často představují myšlenku nebo kvality, například bílá barva obvykle označuje čistotu a lev z nás dělá odvážné.

Právě proto nejsou umělecká díla popisována slovy, protože symbody jsou schopny divákovi sdělit zprávu, nebo dokonce příběh samy o sobě. Když se podíváme na obraz, pravděpodobně nám chybí jeho význam. Toto se stává především dnes, protože neznáme významy symbolů, které byly známy hlavně v minulosti.

Příklady symboliky různých věcí k našim tématům:

Zrcadlo – Sebezpozorování, poznání vlastní role, poslání... Kdo jsem já?

Šátek – Obě stránky života – jak tmavá, tak světlá. S oběma se v životě setkáváme.

Karabina – Symbol důvěry, jistota při lezení. Jen když budeme důvěřovat, jsou věci možné – spolu s druhým to dokáží!

Kořen – Symbol sebezpoznání, sebehledání. Z čeho pocházím, z čeho vyrůstám, kde беру živiny.

Maska – Schopnost člověka masku odložit. Člověk se ukrývá za nějakou masku – pozvání k tomu masku odložit = pozvání k upřímnosti, otevřenosti.

Hrací karty – Čestnost, otevřenost, upřímnost. Hrát otevřenou hru.

Balón – Hra, radost – bez toho nejde, abys něco dělal rád. Radost dělá v životě věci lepšími.

Hořící svíčka – Těžká rozhodnutí, která potkávají tvůj život. Rozhodnutí, Bůh, duchovno.

Rostlina – Symbol pro růst. Někdy si toho člověk nevšímá, ale přesto je tu něco, co roste.

Lano – Pozvání, aby táhli za jeden provaz. Spolupráce, opora.

Rám obrazu – Obraz, který teprve musíme vytvořit. Hranice.

Černý talíř, v něm voda – Ptám se dobrovolníka: Když ji zčěřím, nevidím v talíři svých obličej, když je hladina klidná, je možno vidět sebe. Při pokoji můžu vidět víc... Vidět sám sebe. Některé věci se nedají řešit, pokud nebude klid.

Symbody nám pomáhají – máme v ruce to, o čem mluvíme.

Práce se symbolem nám dává možnost věci uchopit a představit si. Je možné pracovat se symbody, které nám jsou blízké (vymýšlet si vlastní a rozvíjet diskuzi).

Symbolika barev:

Modrá

Modrá naznačuje význam a důvěru. Je to barva související s inteligencí a stabilitou. V Íránu je modrá barvou smutku.

Červená

Červená znamená význam a sílu. V některých kulturách červená značí čistotu, radost a oslavu.

Zelená

Zelená symbolizuje život, růst, obnovu a ochranu zdraví. V kontrastu s tímto je zelená používána jako reprezentant žárlivosti nebo závisti.

Žlutá

Žlutá je teplá, veselá barva. Žluté stužky se nosí jako znamení naděje. Je to barva varovná, protože naznačuje propojení s nebezpečím. V Egyptě žlutá značí smutek a v Japonsku znamená odvahu.

Oranžová

Oranžová je teplá a stimulující barva. Dává pocit energie a tepla. Je obvykle spojována s podzimním obdobím.

Purpur

Purpurová představuje royal (královská hodnota, důstojnost...) v mnoha kulturách, a to nám připomíná šlechtu. V Thajsku je to barva smutku.

Úkol:

Zpracujte nějakou barvu (vymyslete, co se k ní váže, co je jejím symbolem, jako např. červené patří srdce). Vytvořte, vytvořte dílo (obraz, koláž, pohlednici...), z kterého bude na první pohled jasné, co jste tím chtěli vyjádřit. Vytvořte symbol přátelství, lásky, nejistoty...

Např. ČERVENÁ

Pokud malujete valentýnská přání, měli byste chtít, aby vaše znamení lásky byla jasná a patrná (čitelná). Pokud ale malujete portrét, můžete přidat i nějakou skrytou symboliku o lásce a někdo při pohledu na obraz může porozumět třeba jen podvědomě.

Červená – Barva spojená s láskou a vášní.

Srdce – Díky křesťanství věříme, že srdce je sídlem našich emocí, zejména lásky. V islámu je srdce naším duchovním centrem. Symbol srdce nahrazuje slovo „láska“.

Pusa – Používá se pro líbání, a proto je spojena s vášní. Polibek rtů namalovaných rtěnkou se zářivě červenými listy otisku ukazuje, že byl zpečetěn s láskou.

Srdce probodnuté šípem – Amor nebo Eros vystřeluje šípy do srdce, způsobí propadnutí lásce.

Člověk se vášnivě zamiluje. To vysvětluje, proč je láska tak příjemná i bolestivá zároveň.

Zlomené srdce – Symbol ztráty lásky. Nejčastěji to bývá odmítnutý milenec nebo když někdo odmítne nás. Zlomené srdce vyjadřuje právě tu hlubokou bolest. Termín „se zlomeným srdcem“ se používá pro extrémní smutek a žal.

Amor – Římský bůh lásky, zastoupený okřídleným chlapcem, který nese luk a šípy, díky nimž srdce oběti přiměje, aby se zamilovala.

(Eros – Řecký bůh lásky, také je zastoupen okřídleným chlapcem nesoucím luk a šípy.)

Rozmarýn – Symbol pro věrnost, stejně jako pro vzpomínku (památku).

Jmelí – Na Vánoce si někdo dělá příležitost být políben pod jmelím.

Snubní prsteny – Znak trvalosti, „dokud smrt nás nerozdělí.“ (Tento symbol může odradit, i když je to váš muž! Je dosti absolutní.)

Růže – Červená růže symbolizuje lásku a vášeň. Bílá růže symbolizuje panenství a čistotu. Žluté růže symbolizují žárlivost a nevěru.

Jasmín – Tento silně vonící bílý květ se používá jako hinduistický symbol pro lásku.

Čokoláda – Samozřejmě lepší než kytky je čokoláda! Bonboniéra má romantické citové hodnocení daru od milence. Nemluvě o tom, že čokoláda má afrodisiakální vlastnosti.

Materiální potřeby:

- nůžky,
- barevné papíry,
- krepový papír,
- lepidla,
- časopisy,
- barvy,
- štětce,
- citáty...

Rizika:

Malá kreativita některých jedinců.

TÉMA 1

1) Vztahy, láska, přátelství, sexualita...

Symboly k 1. tématu:

- Svíce – Jiskra, vášeň...
- Růže – Dar, náklonnost.
- Hlavolam – Složitost se objevuje také ve vztazích. Někdy potřebujeme čas a možnost zkoušet, než zjistíme, jak na to.
- Příbor – Dva díly, které patří k sobě. Jsou každý jiný, ale zároveň se doplňují.
- Karabiny – Důvěra, jistění.
- Lékárnička – Pomoc od přítele, a to nejen na těle, ale i na duši.
- Dítě – Důvěra, naivita, vznik života...

Vztah – Vazba, kterou vytváříme s věcmi, čísly, firmami, přírodou, zvířaty, institucemi a především mezi lidmi navzájem. Z každého vztahu nám plynou práva i povinnosti, které se pokaždé mohou trochu lišit. Jejich znalost nám pomůže k tomu, abychom se v nich orientovali a uměli je správně použít. Pro spokojený život se potřebujeme naučit vytvářet zdravé vztahy.

Chceme se společně zamýšlet nad vztahy se spolužáky, rodiči, prarodiči, přáteli, učiteli, autoritami, partnery, s lidmi z mého města, cizinci apod. a hledat zádrhele ve vztazích s nimi i jejich řešení.

Zaměříme se na úskalí přátelství (hádky, porozumění, důvěra, ne/pochopení, podpora, pomlouvání, pomoc). Zabrousíme do vod partnerství a sexuality. (Jaké jsou hranice mezi přátelstvím a láskou? V čem jsou muži a ženy odlišní? Co očekávám od partnera? Co mohu nabídnout? K čemu je sexualita a kdy mi může škodit? Kdy je ten správný čas s tím vším začít a jak poznám, že je to láska? Jak se liší láska od zamilovanosti? Budeme si klást nejen tyto otázky, ale i mnoho dalších.)

Akvárium

Rámcově vzdělávací program:

– průřezové téma *Osobnostní a sociální výchova*.

Časový rámec:

60–90 min. (záleží na atmosféře skupiny /spíše je záhodno mít k dispozici více času než méně/)

Obsah a cíl:

Při této aktivitě je možné dozvědět se od zástupců opačného pohlaví takové informace, na které se za běžných okolností neptáme. Nejprve je třeba rozdělit účastníky na chlapce a dívky (je lepší, když jsou zastoupeni vyváženě; tolerance +/- 5 osob). Obě skupiny mají svého vedoucího z řad instruktorů. Ten zadává všem členům skupiny tentýž úkol: mají sepsat 5–10 otázek určených opačnému pohlaví, jejichž zodpovězení by je zajímalo. (10 min.) Potom z celého souboru otázek vyberou sedm a sepíší je na papír velkého formátu. (10 min.) Následně se obě skupiny sejdou a vymění si papíry s vybranými otázkami „na tělo“.

V tuto chvíli je podstatné navodit správnou atmosféru. Uprostřed místnosti se nachází malé světlo (svíčka) a kolem prostor k sezení. Svíčka by měla lehce osvětlovat pouze kruh kolem sebe. Všude kolem je jinak tma. U stěny místnosti v takové vzdálenosti, aby bylo dobře slyšet, co se mluví, je připraven další prostor k usednutí. Členové jedné skupiny si sednou doprostřed ke svíčce a odpovídají na otázky (děvčata odpovídají na otázky chlapců a naopak). Jsou jakoby v akváriu – skupina, která vymýšlela kladené otázky, může pozorovat, co se děje a kam směřuje diskuze. Je stanovena jediná, přesto zásadní podmínka – naslouchající skupina musí mlčet. Nesmí vyrušovat, smát se ani upřesňovat své otázky. Poté se role prohodí. Je vhodné, aby diskuzi korigoval/rozvíjel jeden z vedoucích. Druhý má na starosti udržovat klid a ticho vně akvária. Na tuto část je třeba vymežit 30 min., pak už záleží na tom, jak se skupiny otevrou a rozpovídají.

Navození specifické atmosféry prostřednictvím svíčky a mírného osvětlení je voleno z toho důvodu, že napomáhá vzbudit pocit důvěrného prostředí. Za takových okolností je jednodušší odpovídat na otázky osobnějšího charakteru. Další varianta spočívá ve volbě pouhých tří otázek – obě skupiny musejí vybrat jen ty z otázek, které je nejvíce zajímají. Takovou volbu je možno učinit se skupinou, která je diskuzní (její členové vyhledávají rozhovory, nečiní jim problém vyslovit před ostatními vlastní názor, nehovoří pouze jeden z nich, rozvíjí různé teorie).

Motivace:

Př. otázek, které vymysleli žáci jedné třídy SŠ:

Otázky chlapců:

Jak velkou roli u vás hraje vzhled?

Jaký je pro vás ideální věk partnera (mladší, starší)?

Co si myslíte o nevěře?

Jak si představujete projev lásky od partnera?

Jak kluk pozná, že o něj holka stojí?

Jak často řešíte s kamarádkami kluky – i ty, s kterými nechodíte?

Jaké pocity máte v blízkosti kluka, ke kterému chováte větší sympatie? Jak to dáváte najevo?

Otázky dívek:

Co vás na holce zaujme na první pohled?

Proč se muži bojí oslovit ženu, vyjádřit své city?

Jak moc je pro tebe ve vztahu důležitý sex?

Jak by mělo vypadat tvé vysněné rande?

Co tě na holce dokáže odradit?

Upřednostňuješ vnější, nebo vnitřní krásu?

Kdybys chodil s holkou, kterou bys měl rád, a chtěli byste se spolu poprvé milovat, vážil by sis toho, že je ještě panna?

Existují ještě gentlemani? Pokud ano, tak kde jsou? :o)

Pozn. Tyto otázky uvádíme pouze pro ilustraci, jak může tato aktivita dopadnout. Nedávejme je účastníkům, abychom neovlivnili proces tvorby otázek, jež je opravdu zajímají.

Kroky realizace:

1. Účastníky rozdělíme do dvou skupin – na děvčata a chlapce.

2. Každý sám za sebe napíše otázky určené opačnému pohlaví, jejichž zodpovězení by jej zajímalo (Na co jsem se chtěl/a děvčat/kluků vždycky zeptat?).

3. Obě skupiny ze všech otázek vyberou sedm.

4. Jedna skupina sedící u svíčky odpovídá na otázky, druhá skupina poslouchá. Potom si role vymění.

Materiální potřeby:

– papíry,

– propisky,

– svíčka,

– matrace nebo židle,

– papír velkého formátu,

– fixy.

Rizika:

Tuto aktivitu je možno realizovat se skupinou, která je vyspělejší a nevyznačuje se již příliš silnými pubertálními projevy (např. neustávajícím smíchem při dvojsmyslných výrazech apod.).

Důležitá je osoba vedoucího – měl by to být někdo, před kým nebudou mít účastníci obavy sdělit své názory.

Klíče stylu života

Rámcově vzdělávací program:

- vzdělávací obor *Občanský a společenskovědní základ*,
- vzdělávací oblast *Člověk a svět práce*,
- průřezové téma *Osobnostní a sociální výchova*,
- rozvoj klíčových kompetencí.

Časový rámec:

45 min.

Obsah:

Všichni účastníci dostanou deset kartiček s obrázkem klíče. Tento klíč symbolizuje klíč jejich stylu života. Do každého z těchto klíčů napíšou, co sami považují za klíč k úspěšnému stylu života. (Lze uchopit z různých úhlů pohledu – současnost, budoucnost, hmotné věci, vztahové, duševní... Zadavatel si sám zvolí, zda oblast omezí, či ne, nebo zda dá účastníkům již připravený seznam, ze kterého si vybírají.) Jakmile bude mít každý z účastníků ve všech deseti klíčích něco napsáno, utvoří se dvojice. Členové těchto dvojic si navzájem přečtou, co vymysleli, a jejich úkolem bude, aby po společné domluvě vybrali ze dvaceti takových deset společných klíčů, jež považují za nejdůležitější. Potom utvoří čtveřice a opět vybírají deset společných klíčů, jež pak nalepí na papír jako svůj společný svazek klíčů stylu života. Každá skupinka si pak zvolí obhájce klíčů, který ostatním čtveřicím představí jejich společný svazek klíčů.

Je vhodné nestresovat práci skupinek časovým omezením, aby měly dostatek prostoru pro vzájemnou diskuzi a ujasnění jednotlivých pojmů napsaných v klíčích.

Může následovat diskuze o tom, jaké klíče jsou důležité pro třídu, jaké pro rodinu, jaké pro kamarády, ale i o proměnách svazků klíčů v různých skupinách a příčinách těchto proměn. Na závěr každá skupinka zhodnotí, jak se jí spolupracovalo, posoudí, co bylo snadné, co těžké, co by její členové příště udělali jinak.

Cíl:

- komunikace,
- spolupráce,
- uvědomění si svých životních hodnot,
- poznávání sebe i druhých.

Motivace:

Je možné začátek aktivizovat metodou myšlenkové mapy. (Např. „Jaké znáte klíče?“ – „Basový, od dveří...“)

Kroky realizace:

1. Každý dostane svých 10 klíčů a napíše do nich, co považuje za důležité pro vedení úspěšného stylu života.
2. Utvoří se dvojice, které mají za úkol ze společných 20 klíčů vybrat 10 nejdůležitějších, poté následuje stejný postup ve čtveřici.

3. Skupina nalepí svoje klíče na jeden větší provaz či papír a nakonec si zvolí ze svého středu toho, kdo odprezentuje jejich svazek klíčů.
4. Aktivita je zakončena reflexí.

Materiální potřeby:

- sada 10 kartiček klíčů pro každého (případně vystřižené klíče),
- psací potřeby,
- lepidlo,
- velké archy papíru.

Rizika:

Je možné, že se při hodnocení úspěšnosti jednotlivých skupinek účastníci zaměří spíše na výkon mluvčího dané skupinky. Je proto vhodné prezentovat výsledky písemně na archu papíru.

Abychom předešli stagnaci diskuze ve skupinkách či ztrátě zájmu o splnění úkolu vůbec, je záhodno jednotlivé kroky i samotnou diskusi vhodně motivovat a aktivizovat. Jedním z prostředků může být i volba jiné tematiky (kupř. rodina atd.).

Pexeso

Rámcově vzdělávací program:

- vzdělávací obor *Český jazyk a literatura*,
- vzdělávací oblast *Člověk a společnost*.

Časový rámec:

15–25 min. (podle počtu účastníků i hloubky zamyšlení při rozboru)

Obsah:

Na kartičky připravíme dvojice, které mohou tvořit např.: autor–příběh, postava–vlastnost, dílo–pocit apod. Kartičky rozdáme účastníkům hry. Dva dříve vybraní účastníci představují hráče, kteří hrají *pexeso* s ostatními hráči (kartami) – vybírají postupně dva účastníky a hledají související texty.

Např.

Čapek–tolerance,

Evžen Oněgin – egoismus,

Krysař–pomsta,

Proměna (Kafka) – zhnusení,

Komenský (Labyrint) – Mámení,

Hra probíhá zároveň jako soutěž dvou hráčů, ale její význam je potlačen. Účastníci, kteří byli již „nalezeni“, se přidávají do hry na straně svého hráče jako poradci.

Zpětná vazba:

Nezbytné je opakování jednotlivých dvojic a připomínání souvislostí, které můžeme konfrontovat se zkušenostmi a představami účastníků akce.

Cíl:

Zaměření účastníka na lidské vlastnosti a hodnoty, pocity, které jsou pro nás v životě důležité. V souvislosti s probíranými literárními texty a filmovými díly si žáci při opakování učiva připomínají důležité kladné i záporné lidské vlastnosti, pozitivně vnímané hodnoty, ale také pocity.

Materiální potřeby:

- kartičky, které tvoří dvojice.

Rizika:

Účastník, který bude chtít hádat, nebude znát souvislosti na kartičkách.

Ztišení – Cesta do světa snů

Rámcově vzdělávací program:

- průřezové téma *Osobnostní a sociální výchova*,
- vzdělávací obor *Dramatická výchova*,
- vzdělávací obor *Výchova ke zdraví*.

Časový rámec:

30 min.

Obsah:

Meditační text:

Lehni si pohodlně na nějaké příjemné místo v této klubovně. Zavři oči.

Zkus se soustředit jenom na tento okamžik. Jak se cítíš?

Vnímej svoje myšlenky a představy jako skupinku stěhovavých ptáků, která pro tebe v tento okamžik vůbec není důležitá. Zkus se soustředit jenom na nádech a... pomalý výdech. Nádech a výdech. Tvůj dech je pravidelný a uvolněný.

Nyní bych tě chtěl pozvat na cestu do říše snů.

Pomalou se zvedáš ze země a opouštíš tento pokoj. Procházíš DISem, ke dveřím, které vedou ven. S údivem zjišťuješ, že venku je neskutečné teplo. Teplo jako v létě. Vydáváš se na cestu do lesů. Je ti stále tepleji. Přicházíš do lesa a začínáš vnímat vůni jehličí – cítíš, jak to všechno krásně voní. Jdeš cestou, která je lemována pouze jehličnatými stromy. Jedna jedlička je obzvláště krásná. Zastavíš se před ní.

Vnímáš nádheru slunečních paprsků, které pronikají skrze její větve, a vychutnáváš si ticho lesa, pouze chvilkami přerušované zpěvem ptáků a tukaním datla. Jdeš lesem, dýcháš jeho vzduch a užíváš si, že máš čas se takhle procházet. Máš opravdu čas. Žádná schůzka, žádné domácí úkoly. Nic tě netíží. Pokračuješ v cestě. Najednou les řídne. Stromů je méně a méně a ty se ocitáš na velké louce. V dáli se něco třpytí. Snad moře? Jezero? Vydáváš se tedy dál na cestu tímto směrem. Máš chuť rozběhnout se. Vyzouváš si boty a utíkáš vstříc tomuto tajemnému místu. Cítíš stébla trávy, která příjemně lechtají tvá chodidla. Louka je pokryta nádhernými květinami. Sedmikrásky, blatouchy... a tam je tvoje oblíbená květina. Sluníčko hřeje. Přibližuješ se k vodní hladině, která je obklopena rákosy a stromy. Voda se ve slunečních paprscích krásně třpytí. Obdivuješ lekníny uprostřed jezera. Moc se ti líbí. S údivem pozoruješ přírodu kolem a žabáka, který skočil do vody, a rozvířil tak třpytící se hladinu. Jsi trochu unavený chozením. Vydáš se směrem k můstku. Položíš se na břicho tak, abys mohl pozorovat hladinu jezera. Vidíš téměř až na dno. Vnímáš barvu, sluneční paprsky, které se zrcadlí na hladině a vytvářejí obličej. Napřed nevíš, co to znamená, ale postupně poznáváš obličej svého kamaráda/kamarádky, kterého/kterou jsi již dlouho neviděl. Kolikrát sis sliboval, že jemu/jí zavoláš, ale ještě jsi to neuskutečnil. Vzpomínáš na příjemné okamžiky, kdy jste byli spolu..... Na hladině se formuje jiný obraz – nějací lidé... Poznáváš kamarády z party, se kterými jsi čas od času podnikl nějakou akci. Směješ se, když si vzpomeneš na chvíle, které jste spolu prožili. Díváš se na další obrázky na hladině a vidíš – všechny zobrazují osoby, které patří k tvému životu. Obzvláště pronikavě se objevuje obrázek tvého nejlepšího kamaráda / tvé nejlepší kamarádky / tvých nejlepších kamarádů. Jsi tak

rád, že je máš. Jsou to lidé, se kterými s potěšením trávíš svůj volný čas a kteří tě berou takového, jaký jsi. Zjišťuješ, jak je přátelství ve tvém životě důležité. Jsi rád, že tyto bytosti máš. Jakou roli hrají ve tvém životě?

Hladina se pomalu uklidňuje. Vidíš jenom sluníčko, které se v ní odráží. Je čas se vrátit. Opouštíš můstek u vody. Pomalu vstáváš a obouváš si svoje boty. Jdeš přes louku zpět do lesa. Procházíš lesem a jdeš směrem k Domu Ignáce Stuchlého. Už jsi u dveří. Otevíráš je a jdeš přímo do naší klubovny. Jsi zpátky na zemi. Pomaličku otevíráš oči. Cítíš se, jako bys chvilku spal. Pomaličku začínáš vnímat okolí. Ležíš vedle svých kamarádů ze třídy... jsi zpátky.

Cíl:

– přemýšlení nad lidmi, kteří mě obklopují.

Motivace:

Ztišení není označením toho, co děláme, ale označením toho, co jsme. Ztišení není činnost, ale stav. Stav mysli i stav duše. Žalm 62: „Jen v Bohu se utíší má duše...“

Ztišení je tedy vnitřní pokoj nebo vnitřní vyrovnanost, hluboká jistota a vnitřní radost. Ztišení se patří v současnosti k nedostatkovému zboží našeho světa. Dřív byly nedostatkovým zbožím banány a pomeranče, dnes jím jsou čas a ticho. Ztišení nezískáte, kdykoli se vám zachce.

V Písmu se mluví o jiném ztišení. Jde o „ztišení před Hospodinem“. Není to ztišení před maturitou nebo po náročném výkonu či vyhřívání se na sluníčku. Je to ztišení před někým. Tento druh ztišení přináší do naší duše zcela jiný rozměr vnitřní radosti a v důsledku toho i odpočinek.

Minuta. Přišla chvilka, kdy jsem sám. Zamýšlím se. Jak je vlastně možné, že jsem zase sám? Kdykoli jindy vyžadují přátelé moji přítomnost. Jiní moji pomoc. Někteří můj názor. Ale teď jsem sám. Najednou úplně sám. Jako by mi něco scházelo nebo někdo chyběl. Co mi to vlastně schází? Proč z ničeho nic ten divný pocit?

Přemýšlím.

Chvilka ztišení. Nemusím stále mluvit, nemusím pořád komunikovat. Na okamžik budu mlčet. Pomodlím se. Nebudu shánět kamarády, abych nebyl sám. Musím si v sobě srovnat události. Přemýšlet o tom, co jsem za den udělal, slyšel, viděl. Nehru se dopředu jen proto, aby se něco dělo. Abych neřešil. Nezapnu si televizi. Nechám myšlenky jen tak volně plynout. Chvilka ticha někdy vyřeší víc než třicet minut rozmluvy. Ticho. Přestávám se soustředit na tlukot srdce.

Kde ale nalézt ticho? Je pravda, že v dnešní době techniky se ticho hledá špatně. Můžeme říct, že jsme tichu odvykli. Proto také člověk nezná a ztrácí sám sebe, je nestálý. Často neví, kam se vrtnout, vše jím zmítá, protože v hluku a stálém přijímání informací má v srdci zmatek. Možná nás děsí ticho noci, když nemůžeme spát, ale to je ticho nezdravé, rozbité nemocí nebo trápením. Ticho, které je předpokladem pozitivního čerpání, musí být provázeno i naší silou, ne vyčerpáním. Ticho musíme nalézt. Je to na nás.

Tento text může pomoci znovu objevit význam ztišení. Je to spíše motivace, po které je možné o tom diskutovat, meditovat, jít se projít do přírody nebo si zadat úkol. Jaký? Vyzkoušet v klidu svého pokoje, jak se umíme ztišit, popřípadě se zaměřit na to, které myšlenky způsobily, že se nám to nepovedlo, a zamyslet se, proč jsou tak neodbytné.

Kroky realizace:

1. Motivace – Proč je důležité ztišení?
2. Zklidnění skupiny – Každý si vyhledá svoje místo a lehne si na zem (na podložku).
3. Plynulé přednesení textu podkreslené vhodnou hudbou.

Materiální potřeby:

- příjemná meditační hudba,
- texty.

Rizika:

Mohou se vyskytnout prohřešky proti kázni, případně nesoustředěnost či neochota zúčastnit se. Téma se může někomu jevit jako nezajímavé.

Ztroskotaní (Ostrov)

Rámcově vzdělávací program:

– průřezové téma *Osobnostní a sociální výchova*.

Časový rámeček:

minimálně 90 min.

Obsah:

Žáci ztroskotají na pustém ostrově. Zamyslí se nad tím, co je nutné udělat pro přežití, stanoví si mezi sebou vůdce, vytvoří mapu ostrova (místa, kde se nachází), aby se seznámili s novým prostředím. Z pokrmů získaných v soutěži sestaví jídelníček na týden. Hra – *co bych si vzala s sebou na pustý ostrov?*

Vedoucí jmenuje tři příklady věcí, které by si s sebou vzal. Žáci se poté ptají: „Vzal byste si...?“ Vedoucí jim odpovídá. Vítězí žák, který uhodne, podle jakého klíče vedoucí volí slova.

Př.: „Psa, vola, Filipa.“ Řešení: Všechna jména jsou mužského životního rodu, vzor pán.

Rozdělení do skupin. Vedoucí nachystá papíry velkého formátu, na které napíše názvy světadílů (kromě Antarktidy a Austrálie) a pod ně „nejvyšší hora, nejdelší řeka, největší ostrov, jezero, stát“ a vynechá místo na nalepení lístečků. Žáci si vylosují lísteček s odpovědí. Jejich úkolem bude správně se přiřadit ke světadílu, a jestliže bude odpověď správná, nalepí ji na příslušné místo. Touto aktivitou vzniknou skupiny.

Př.: (světadíl: nejvyšší hora, nejdelší řeka, největší ostrov, největší jezero, největší stát)

Severní Amerika: Mount McKinley, Mississippi, Grónsko, Hořejší jezero, Kanada;

Jižní Amerika: Aconcagua, Amazonka, Ohňová země, Titicaca, Brazílie;

Afrika: Kilimandžáro, Nil, Madagaskar, Viktoriino jezero, Nigérie;

Evropa: Elbrus, Volha, Velká Británie, Ladožské jezero, Rusko;

Asie: Mount Everest, Chang Jiang, Kalimantan, Kaspické moře, Rusko.

Žáci připisují ve své skupině další NEJ, která o daném světadílu znají.

Žáci vymyslí název svého ostrova a vysvětlí, proč tento název zvolili.

Žáci se společně domluví na tom, co po ztroskotání v nejbližší době udělají pro to, aby přežili. Vzájemně si své nápady představíme.

Všechny skupiny společně diskutují o tom, jaké vlastnosti by měl mít vůdce. Pomocí tohoto výčtu si mezi sebou vyberou kapitána.

Pro přežití je nutné prozkoumat okolí, popř. si vytvořit mapu. V průběhu 15 minut budou mít žáci za úkol prozkoumat budovu, ve které se nachází, a místnosti jim přístupné. Upozorníme je na to, že je budeme zkoušet a za správné odpovědi získají potraviny na přežití. Po uplynutí domluveného času se žáci opět sejdou v původní místnosti. Vedoucí budou klást otázky typu: Kde se nachází červený koberec? aj.

Žáci, kteří se nejdříve přihlásí a odpoví správně, získají lísteček s kresbou potraviny.

Z potravin, které žáci při hře získali, mají za úkol sestavit týdenní atraktivní jídelníček.

Zvítězí skupiny, jejichž jídelníček bude sestaven nejlépe a bude atraktivní.

Možné varianty:

Žáci mohou získávat skutečné potraviny, ze kterých mohou uvařit nějaký pokrm, jestliže je to v budově možné.

Cíl:

- charakteristika vlastností vůdce skupiny,
- seznámení s prostředím,
- spolupráce,
- taktika,
- rozvoj kreativity,
- soutěživost.

Motivace:

Hra – *co bych si vzal s sebou na pustý ostrov?*

Kroky realizace:

1. Motivační hra.
2. Rozdělení do skupin pomocí světadílů.
3. Ztroskotali jsme. Vymýšlení názvu našeho ostrova. Co je nutné pro přežití? Zvolení vůdce.
4. Zakreslení mapy.
5. Stanovení jídelníčku na týden, popř. realizace.

Materiální potřeby:

- papíry s názvy světadílů a lístečky s názvy nejvyšší hory, nejdelší řeky, největšího ostrova, jezera a státu,
- obrázky potravin, které žáci získávají jako odměnu za správné odpovědi.

Postavy:

- vedoucí ztroskotané skupiny.

Rizika:

Nerovnoměrné rozdělení skupin.

TÉMA 2

2) Sebezpoznání, jedinečnost a hodnota člověka

Symbyly k 2. tématu:

Otisk prstu na bílém papíře	– Jedinečnost, odlišnost od ostatních.
Maska	– Různé tváře, role, které hrajeme.
Svíčka	– Potřeba společenství a duchovna.
Zrcadlo	– Pohled zpět, reflexe. Opravdu se tak dobře znám?
Truhla	– Neobjevený poklad, tajemství, či snad 13. komnata?
Květina (zelený trs v květináči)	– Potřeba růstu, živin, světla...

„Nevycházej ven, vejdi do sebe. V nejhlubším nitru člověka přebývá pravda.“ (Augustin)
Pravda o nás samotných, o smyslu, o tom, kam to všechno má vést, o podstatě, o světě.
V tomto tématu bychom se rádi zaměřili na vhled do nás samotných. Zkusíme se zastavit a pojmenovat, co jsou moje schopnosti, ale i těžkosti. Kdo a co mě ovlivňuje? Co je pro mě důležité? Čemu dávám přednost? Co je mojí hnací silou? Kde mám mezery a za co se můžu pochválit? apod. Chceme se společně zamýšlet, ale zároveň se umět trochu víc otevřít druhým lidem (spolužákům). Budeme hledat hranice a zvažovat možnosti jejich posunutí. Chceme si uvědomit, co mě utváří a jakou mám hodnotu.

Hra stínu

Rámcově vzdělávací program:

– průřezové téma *Osobnostní a sociální výchova*.

Časový rámec:

90 min.

Obsah:

Meditace nad žalmem v týmu.

Každý člen týmu obdrží list papíru. Nejprve si všichni přečtou žalm a meditují nad ním. Přitom si každý může vybrat verš, který se ho obzvláště dotkl, (nebo jeho část) a vzpomenout si na událost ze svého života, která se k němu pojí.

Vedoucí vyzve členy týmu k hlasitému přečtení vybraného verše nebo jeho části a krátkému povypprávění vlastní zkušenosti. Ostatní členové týmu se mohou taktéž v návaznosti na to podělit o vlastní zkušenosti.

Když se všichni vystřídají, vyzve vedoucí ke společnému přečtení a modlitbě Žalmu 121.

„Obraz síly“ skupiny:

- 1) Pomocí projektoru obkreslíme obrysy obličejů všech členů skupiny na plakát.
- 2) Jakmile má každý obrys svého obličeje před sebou, je vyzván, aby popřemýšlel o svých světlých a stinných stránkách a zapsal si je do obrázku.
- 3) V návaznosti na to si každý vybere partnera, se kterým si vymění poznámky.
- 4) V celé skupině se jednotlivé kladné stránky napíší na plakát. Tak vznikne obraz síly skupiny.
- 5) Společně se přemýšlí, jak tyto silné stránky využít k dobru skupiny, zařízení nebo lidí venku.

Motivace:

„Náboženství pro mě vyjadřuje stín, protože je můj neustálý průvodce, který tu stále je. Ano, nevím, není tu pro mě – nebo aspoň v mém životě nebyl – žádný člověk, který by tu pro mě vždy byl, a můj stín je vlastně pořád se mnou. Ano, náboženství je také vždycky tady, a proto jsem vyfotila svůj stín.“

(S., dívka, 15 let)

Podnět k přemýšlení

„Pokud vidíš obra, zkontroluj nejprve postavení slunce, jestli to není pouze stín trpaslíka.“
Tato životní moudrost neznámého původu ve mně probouzí vzpomínky na školní časy. Když byly ve vyučování promítány filmy a běžel filmový pás, začalo velké šermování prsty a dlaněmi, abychom mohli na plátno promítnout všemožné postavičky. Dodnes mě fascinuje hra světla a stínu. Obdivuji živou hru stínu a slunce s arkádami klášterního dvora. Ráda pozoruji také stíny ranního, poledního a večerního slunce, které kouzlí krajinu a vytváří působivou atmosféru. V paměti mi zůstal především zážitek posledního velkého zatmění Slunce, kdy se přes Zem položil stín a umlčel na čas přírodu. Jako nezlomný žár času patří věčná hra světla a stínu k základní struktuře našeho přirozeného bytí.

„Kde není světlo, není ani stín,“ říká lidová moudrost a vyjadřuje tím, že světlo a stín se navzájem podmiňují. Stín poukazuje na světlo. Čisté světlo beze stínu existuje jen na druhém břehu pozemské reality.

Vlastní stín slouží mladé ženě k objasnění její touhy po někom, kdo tady vždy je. Nevyjadřuje ve svém obrazu a slovech svou představu o Bohu židů a křesťanů, který si sám dává jméno Jahve, tzn. „Jsem, který jsem?“ A neodkazuje svým vlastním stínem na Stvořitele, který bydlí „v neproniknutelném světle“ (1 Tm 6,16) a sám o sobě říká: „Jsem světlo světa?“ (Jan 8,12)

Duchovní dodatek

Pozvedám své oči k horám: Odkud mi přijde pomoc?
Pomoc mi přichází od Hospodina, on učinil nebesa i zemi.
Nedopustí, aby uklouzla tvá noha, nedříme ten, jenž tě chrání.
Ano, nedříme a nespí ten, jenž chrání Izraele.
Hospodin je tvůj ochránce, Hospodin je ti stínem po pravici.
Ve dne tě nezasáhne slunce ani za noci měsíc.
Hospodin tě chrání ode všeho zlého, on chrání tvůj život.
Hospodin bude chránit tvé vycházení ze svého života. A vcházení nyní i navěky.
(Žalm 121)

Pane, náš Bože, jak jsi přítomen
a nevyslovitelně blízko nás.
Neustále se o nás staráš,
ve své lásce nás ukrýváš.
Nejsi viditelný pro naše oči
a nikdo tě nikdy neviděl.
My tě ale tušíme a věříme,
že nás neseš, to vyznáváme.
(Huub Osterhuis)

Kroky realizace:

1. Motivace.
2. Vedoucí připraví text s fotografií stínu a Žalm 121.
3. Meditace nad žalmem + společné sdílení.
4. „Obraz síly“ skupiny (malování obličejů, připisování silných a slabých stránek).

Materiální potřeby:

- fotografie stínu,
- propisky,
- papíry,
- nakopírovaný Žalm 121,
- projektor,
- velký papír na obličej.

Rizika:

Časová náročnost překreslování obrysů obličejů všech členů skupiny.

I)

- 1) Co mi dělá radost?
- 2) Co mi dělá starost?
- 3) Kdy jsem se naposledy cítil/a „totálně“ šťastný/á?
- 4) Kde jsem nejvíce zranitelný/á?
- 5) Co Tě na sobě nejvíce rozčiluje?
- 6) Ve kterých situacích se cítíš nejistý/á?
- 7) Které vlastnosti bych si přál/a, ale nemám je?

II)

- a) Čím jsem jedinečný/á?
- b) Co je pro mě typické?
- c) Co ovlivňuje můj život?
- d) Jak se odlišuji od ostatních?
- e) Kdo jsem já?
- f) V co věřím?
- g) Co je smysl mého života?
- h) Co jsou cíle mého života?

Otisk prstu

Rámcově vzdělávací program:

– průřezové téma *Osobnostní a sociální výchova*.

Časový rámec:

20–30 min.

Obsah:

Každý si na papír otiskne svůj prst (palec) a zamyslí se nad tematickými otázkami.

I)

Co mi dělá radost?

Co mi dělá starost?

Kdy jsem se naposled cítil/a „totálně“ šťastný/šťastná?

Kde jsem nejvíce zranitelný/zranitelná?

Co Tě na sobě nejvíce rozčiluje?

Ve kterých situacích se cítíš nejistý/nejistá?

Které vlastnosti bych si přál/a, ale nemám je?

II)

Čím jsem jedinečný/jedinečná?

Co je pro mě typické?

Co ovlivňuje můj život?

Jak se odlišuji od ostatních?

Kdo jsem já?

V co věřím?

Jaký je smysl mého života?

Jaké jsou cíle mého života?

Otázky jsou určeny pro inspiraci, můžeme je různě kombinovat podle vyspělosti skupiny.

V první skupině jsou zastoupeny konkrétnější otázky, ve druhé spíše obecné.

Na konci si vše společně představíme. Můžeme se zeptat, co pro ně ten otisk prstu znamená?

Kroky realizace:

1. Nejprve si všichni pořídí otisk svého prstu nebo zvětšeninu otisku.
2. Každý si odpoví na zadané otázky.
3. Následuje dobrovolná prezentace + diskuze.

Materiální potřeby:

- inkoust,
- ubrousky,
- papíry,
- otázky pro každého.

Rizika:

Nesdílnost účastníků při závěrečné prezentaci – je třeba uplatnit princip dobrovolnosti.

Pocity

Rámcově vzdělávací program:

– průřezové téma *Osobnostní a sociální výchova*.

Časový rámec:

20 min.

Obsah:

Ve skupinách po 4–5 lidech doplňte ke každému písmenu z abecedy příslušné pocity. Poté bude následovat prezentace každé ze skupin.

A	N
B	O
C	P
D	Q
E	R
F	S
G	T
H	U
I	V
J	W
K	Y
L	Z
M	

Motivace:

Pocity jsou všude kolem nás. Zapojujeme je i v situacích, u kterých si to neuvědomujeme. (Např. řekneme: „Nemůžu ho cítit.“ Dotyčný přitom nesmrdí, ale znamená to, že ho nemám rád...) Pocity najdeme v našem životě, v našem jednání – ve všem. Naše pocity ovlivňují, jak se vnímáme, co cítíme a jak se chováme. Je důležité si je uvědomovat a vysvětlovat, abychom jimi nebyli ovládnuti. Ne vždy je nám na první pohled jasné, co ten druhý prožívá uvnitř (proč je naštvaný, jestli má strach...), proto je potřeba se učit sdělovat své pocity. Naše chování pak bude jasnější a budeme si lépe rozumět s ostatními lidmi.

Materiální potřeby:

- papíry s písmeny abecedy,
- propisky.

Obraz o sobě samém, životní hodnoty a motivace, SÍŤ

Rámcově vzdělávací program:

– průřezové téma *Osobnostní a sociální výchova*.

Časový rámec

30 min.

Obsah:

Paivi Nilsson a Petr Akerblom na základě níže uvedeného přístupu vytvořili novou pracovní metodiku, kterou nazvali *Praktické kariérové poradenství*.

Spojili pět faktorů, o kterých si myslí, že zvyšují úspěšnost uplatnění na trhu práce.

O každém z těchto pěti faktorů s žáky diskutujeme, případně jim zadáváme, aby o těchto faktorech sami přemítali.

1. Obraz o sobě samém (vlastní já)

Podstatou vytváření obrazu o sobě samém je analýza vlastní osobnosti. Můžeme začít otázkami: Kdo jsem? Jaké mám zájmy? Jaké jsou mé hodnoty, silné a slabé stránky? Jaké mám nadání? V čem jsem dobrý? Co mě baví?

2. Životní hodnoty

Při zkoumání vlastních životních hodnot je důležité odpovědět na otázky typu: Co bych chtěl udělat se svým životem? Co je pro mě v životě důležité? Co pro mne znamená „kvalita života“? V co věřím a co chci se svým životem udělat?

Životní hodnoty jsou u každého člověka jiné a jsou svázány s jeho vývojem, a tudíž se v různých obdobích liší.

3. Budoucí perspektivy

Zde hovoříme o vizích. Co bych chtěl dělat? Jaké jsou mé životní cíle?

Nikdo nemá svou budoucnost předem určenou. Budoucnost je něco, co si člověk musí sám vytvořit. První krok k vytvoření budoucnosti je stanovení cílů.

4. Motivace

Pod pojmem motivace máme na mysli vnitřní síly člověka, síly, které vedou k činům. Motivace je spojena i s vymezováním potřeb, tužeb, přání a s rozhodláním.

5. Kontakty

Síť kontaktů musí být viditelná a je nutno ji udržovat. Rozvoj sítě spočívá v navazování smysluplných vztahů s ostatními lidmi, a to jak v soukromém, tak i pracovním životě. Rozvíjení těchto kontaktů nelze podceňovat, protože právě vztahy s ostatními lidmi znamenají kontakt s trhem práce.

Prostřednictvím práce s výše uvedenými pěti faktory může člověk přijmout odpovědnost za své jednání. Tyto faktory tvoří samostatný celek v prostředí, ve kterém člověk žije. Po utřídění faktorů sociálního prostředí můžeme model považovat za úplný. Člověk se tak může podívat na svůj život jako na celek, a tak může být lépe připraven na nové situace

vyžadující rozhodnutí a volbu těch alternativ, které nejvíce vyhovují jeho nejnvtitnějším přáním.

Úkol na konec:

Účastníci utvoří kruh. Vezmeme lano (dlouhé lano, popř. více kusů lan) a podáváme ho někomu v kruhu. Např. Někomu, s kým se kamarádím, s kým sedím v lavici či s kým jsem v kontaktu... Zároveň ale držím lano, které mi bylo podáno. Takto se nám vytvoří síť mezi spolužáky. Lano musím podávat jen někomu, kdo ho ještě neměl. Jakmile síť doplete, je možné, aby si jeden z nás zkusil lehnout doprostřed. Pokud budeme všichni pevně držet, udržíme jej, popř. i pohoupeme. Nakonec tuto aktivitu reflektujeme. Co nás udrželo na síti, má to nějaký přesah do reálného života? Bylo zapotřebí důvěry? Proč je důležité tvořit pevné vztahy?

Motivace:

Slovo „kariéra“ může mít negativní vyznění, protože je spojováno s úspěchem, „děláním kariéry“ a šplháním po společenském žebříčku. Je možné pojem poradenství definovat lépe? Vezmeme-li v úvahu všechny změny ve společnosti, je důležité zamyslet se nad tím, co zahrnuje poradenství dnes a jaké jsou vize do budoucna. Snad by byl vhodnější termín kariérové životní plánování. Tento pojem zahrnuje pracovní život i život obecně.

Holistický přístup v kariérovém poradenství znamená prosazování celkového pohledu na člověka a na život. Člověk musí znát sám sebe i svět, který jej obklopuje. Tím je určena úloha člověka ve společnosti, která zase určuje přístup k pracovní dráze, vzdělávání, rodině, přátelům, zájmům a cílům, jež si člověk stanoví. Proč? Jestliže člověk rozumí sám sobě, dokáže přesně sledovat proces změn, kterými prošel. Rozumí svému vlastnímu vývoji. Uvědomí si, že se při různých příležitostech podílel na formování svého osudu. A může si také uvědomit svou existenci jako celek včetně toho, že hraje svou úlohu v širším kontextu, ve kterém probíhá nepřetržitý vývoj.

Zuker pojednává o měnící se úloze poradce ve své knize *Kariérové poradenství*. Používá termín kariérové životní plánování. Uvádí, že cílem kariérového životního plánování je naučit se definovat vlastní dovednosti a plánovat, jak pokračovat v jejich zdokonalování prostřednictvím programů celoživotního vzdělávání. Učíme se vytvářet příležitosti a alternativy a efektivně rozhodovat, kterou z nich zvolit. Učíme se definovat osobní potřeby a potřeby našich nejbližších společníků. Učíme se tyto potřeby začleňovat do vlastních životních plánů. Učíme se dělat plány, které můžeme měnit a upravovat podle toho, jak se měníme my sami nebo jaké změny si vyžádají okolnosti, ze kterých se mohou odvíjet efektivní rozhodnutí směřující k plnějšímu a spokojenějšímu životu.

Kroky realizace:

1. Motivace – přečtení textu o tom, jak je důležité si plánovat budoucnost, či jeho představení.
2. Rozebrání pěti faktorů, které naše uplatnění a budoucnost ovlivňují, diskuze o nich, popřípadě jejich zadání k samostatné úvaze.
3. Aktivita *sít'* + reflexe.

Materiální potřeby:

- horolezecká lana,
- motivační text, popř. psací potřeby a papír.

Rizika:

Při diskuzi o pěti faktorech je nutno vytvořit bezpečné prostředí pro sdílení osobních věcí.

Z hlediska bezpečnosti je při lehání do sítě lepší, když ji jako první vyzkouší vedoucí (učitel, instruktor).

Při vytváření sítě je nutno pohlídat, aby nikdo nebyl vynechán, a tedy vyčleněn, aby nevznikla situace „tomu já to nepošlu“. Předejít tomu můžeme vhodným zadáním nebo vysvětlením, co vytváříme a proč je důležité utvářet síť/kontakt s každým ve třídě.

PRO CO ŽIJÍ?
(CÍLE, PŘÁNÍ, SNY)

CO MŮJ ŽIVOT
PŘINAŠÍ?
ČEHO JSEM
DOSÁHL?

MOJE SCHOPNOSTI
VLOHY, NADÁNÍ...
CO MŮŽU?

KOMU JSEM OPOROU
KDO MĚ POTŘEBUJE?

CO JE V MĚM
ŽIVOTĚ TĚŽKÉ?

CO MI DÁVÁ SILU,
Z ČEHO ŽIJÍ?

Strom života

Rámcově vzdělávací program:

– průřezové téma *Osobnostní a sociální výchova*.

Časový rámec:

30 min. + 40–50 min. na prezentaci (záleží na počtu studentů, na 1 osobu 2 min.)

Obsah:

Účastníci mají za úkol nakreslit strom svého života. A doplnit ke každé části stromu odpověď na otázky:

Kořeny – Co mi dává sílu, z čeho žiji?

Kmen – Komu jsem oporou, kdo mě potřebuje?

Větve – Co můžu, kde jsou moje schopnosti/přednosti/vlohy?

Ovoce – Jaké ovoce můj život přináší, čeho jsem dosáhl?

Spadlé ovoce – Co je v mém životě těžké?

Koruna – Pro co žiji, jaká jsou moje přání, cíle a sny? atd.

Není důležité, jakou technikou se bude strom vytvářet. Ať zapracuje tvořivost účastníků. Jen je potřeba pohlídat některé tvořivější jedince, aby nezapomněli odpovídat na zadané otázky. Je důležité, aby si každý našel svoje „místečko“ a tvořil strom sám za sebe (bez nápovědy nejlepšího kamaráda). Po dokončení výtvorů následuje prezentace. Každý má právo nám ze svého stromu odkrýt jen to, co je mu příjemné (nemusí říkat všechno). Věci, které nechce uveřejnit, může do stromu zakreslit pomocí symbolů.

Další varianta: Strom je možno tvořit také dohromady ve dvojicích nebo menších skupinkách.

Příklady nejčastějších odpovědí:

Kořeny – rodina, přátelé, pocity jako láska atd. (někdy také Bůh);

Kmen – dobří přátelé, rodina, osoby, které nám pomáhají (např. učitel);

Koruna – životní partner, kariéra, práce, láska, založení rodiny, cestování;

Ovoce – dobré známky, spokojenost se sebou samým, láska, radost ze života, mnoho přátel;

Shnilé ovoce – špatné známky, nespokojenost se sebou samým, odloučení (samota), stres, v rodině, ve škole, lenost.

Cíl:

– zamyslet se nad sebou a otevřít se ostatním.

Motivace:

Strom života v sobě skrývá hodně symbolů. V něčem se mu podobáme také my lidé. Vyrůstáme z malého semínka/zárodku a postupně silíme a rosteme a zabíráme víc a víc prostoru :-). Ke svému růstu potřebujeme živiny a naše kůže se stárnutím čím dál víc podobá kůře stromu. I naše stavba těla má podobnosti – hlavní část, z které vyrůstají končetiny. Náš cévní systém se větví podobně jako strom.

Spojení nebe a země: Strom mohl být již od pravěku chápán jako symbol spojení podzemí, země a nebe. Byl znám jako *axis mundi* (osa světa) či *arbor vitae* (strom života), umožňující komunikaci mezi třemi světy – podzemím (příp. vodou), zemí a nebem.

Stromy mají kořeny hluboko do země a svojí korunou sahají do nebe – stejně tak my směřujeme vzhůru, protože věříme, že tam bude lépe. Náš cíl je v nedohlednu, a čím víc se mu přibližujeme, zjišťujeme, že něco je ještě za tím (mít dobrou práci → dosáhnout do oblak → do vesmíru...). Někdy však máme zamlženo. Nevíme, co bychom opravdu chtěli dělat, k čemu máme vlohly apod. Proto je třeba se nad tím čas od času zamyslet. Pojďme upřímně hledat, z čeho vyrůstáme, co nám dává sílu a kam chceme rozpínat své větve.

Kroky realizace:

1. Motivace.
2. Tvoření vlastního stromu života + odpovědi na otázky.
3. Galerie – prezentace výtvorů.

Materiální potřeby:

- papíry,
- pastelky,
- fixy,
- barvy,
- štětce,
- krepové papíry,
- tužky...

Rizika:

Možným rizikem je neúčast méně tvořivých jedinců.

U prezentace je nutno zajistit bezpečné prostředí – dbejme na to, aby se nikdo neposmíval, nikdo nesmí vynášet informace mimo skupinu, každý má právo říct jen to, co chce.

TÉMA 3

3) Moje budoucnost, co mě čeká a nemine?

Symboly k 3. tématu:

- Stopy – Moje stopa je jedinečná, něco tu po mě zůstane.
Jakou zanechávám stopu?
- Sklenice napůl plná – Nebo napůl prázdná? Optimista/pesimista? A jaká je skutečnost?
- Prázdný list papíru – Záleží pouze na mě / na Tobě, co tam bude napsáno. Je to
v našich rukou?
- Zrcadlo – Někdy je dobré se ohlédnout... Poučil jsem se z chyb?
- Míč – Hra, zábava, uvolnění.
- Svíce – Naděje.
- Cesta – I cesta může být cíl.
- Truhla – Tajemství. Nevíme, co nás čeká...
- Ohraničující páska – Hranice. Kde že jsou ty moje? Jdou ještě posunout?
Kde je bezpečná vzdálenost?

Dotkneme se společně otázek:

Kam vedou mé kroky? Co mě motivuje? Jaké jsou mé sny a má přání? ... Vzdělání, zaměstnání, rodina – Jaké vlastnosti a hodnoty si potřebuji udržet či získat, aby se mi těchto věcí podařilo dosáhnout? Co jsem se naučil a co ještě potřebuji zjistit či získat? Co nebo kdo mě podrží, když to půjde z kopce? Co je v dnešním světě jistota a jak si získat důvěru? Pomocí čeho dosáhnou svého snu? Co vlastně chci? Zaměříme se na budoucnost více obecně, ne pouze na výběr následujícího studia.

Hranice svobody slova v demokratické společnosti

Rámcově vzdělávací program:

– vzdělávací obor *Občanský a společenskovědní základ*.

Časový rámec:

90 min.

Obsah:

1. Evokace

a) Učitel vyzve žáky, aby ve dvojicích a pak ve skupinách sepsali vše, co si představují pod tématem svoboda projevu. Určí na to čas cca 5 min. a po jeho uplynutí zapíše výsledky práce skupin na flipchart. (metoda brainstorming)

b) Následně vyučující žákům do skupin rozdá nastříhané karty s příběhy různých druhů nenávistných projevů. Mají za úkol si je přečíst. Poté jsou jim rozdány názvy projevů a jsou požádáni, aby tyto projevy seřadili od nejvíce kontroverzního až po nejméně kontroverzní či nebezpečný. Potom žáci zdůvodňují své volby a v této diskusi odhalují rozpor mezi uplatňováním svobody projevu a ochranou jednotlivců nebo znevýhodněných skupin. Učitel povzbuzuje žáky, aby se pokusili vžít do role státu, který garantuje svobodu slova a zároveň ochraňuje důstojnost jednotlivce. Žáci diskutují o tom, kde jsou hranice svobody slova a zda by měl stát omezovat verbální nenávistné projevy. Na dataprojektoru nebo interaktivní tabuli učitel promítne žákům trestní postihy za projevy, které seřadili.

2. Uvědomění

Učitel rozdá žákům nakopírované texty. Cílem této části je, aby žáci texty s porozuměním přečetli. Metody práce s textem jsou různé. Lze doporučit třeba metodu I.N.S.E.R.T., popř. metodu párového učení nebo prostě jen necháme studenty v klidu text přečíst a doporučíme jim, aby si v textu zatrhli to, co je pro ně nové, co už znají a co v nich vyvolává další otázky (mohou použít značky \surd , + a ?). Text lze krátit nebo upravit dle potřeb vyučujícího a potřeb žáků.

3. Reflexe

Pedagog vyzve žáky, aby z textu vypsali dva argumenty pro svobodu slova a dva argumenty pro její omezení. Argumenty zapíší do tabulky vpravo a vlevo uvedou svůj vlastní výklad.

Poté jsou vyzváni, aby přečetli nejdříve kladné a pak negativní argumenty a vyučující je zapíše na flipchart. Dále vyzve žáky, zda mají oni sami další důvody pro a proti.

4. Závěr

Na závěr vyučující vyzve žáky, aby se na pomyslné čáře z jednoho konce třídy na druhý postavili tak, aby vyjádřili svůj názor na svobodu slova v demokratické společnosti. Na jednom konci je absolutní svoboda, na druhém omezování. Jakmile se rozestaví, učitel vyzve některé žáky, aby zdůvodnili svůj postoj.

Jiný způsob závěru: Učitel použije metodu volného psaní, při níž mají žáci během 3–5 min. volně napsat, co si uvědomili při dnešní hodině. Poté žáky vyzve, aby si ve dvojích své názory přečetli, a požádá některého z nich, aby názory vyvěsil na nástěnku ve třídě.

Cíl:

- uvědomit si důležitost svobody projevu pro všechny,
- domýšlet hranice svobody projevu,
- přemýšlet nad kontroverzním tématem,
- efektivně diskutovat se spolužáky.

Kroky realizace:

1. Evokace.
2. Uvědomění.
3. Reflexe.
4. Závěr.

Materiální potřeby:

- flipchart,
- texty pro žáky,
- dataprojektor nebo interaktivní tabule.

Rizika:

Nemusí se zdařit zapojení všech žáků do úkolu a všichni také nemusí porozumět textu. Při diskuzi je potřeba hlídat, abychom se drželi tématu.

Příloha k metodickému listu:

Hranice svobody slova v demokratické společnosti

Ukázky svobody projevu

MEIN KAMPF

V březnu roku 2000 vydalo pražské nakladatelství Otakar II. knihu *Mein Kampf*, jejímž autorem je nacistický vůdce Adolf Hitler. Kniha byla vydána bez komentáře a byla opatřena vysvětlující páskou: „Tento historický dokument dnes poprvé vychází v českém jazyce. Každý člověk má právo vědět, jak vypadá nacistická ideologie, jaké jsou její příznaky a důsledky, aby věděl, jak jí účinně čelit. Tento překlad vychází proto, aby Hitlerův *Můj boj* přestal být tajemnou a mýtickou knihou, aby se historie nemohla opakovat.“

EXTREMISMUS NA UNIVERZITĚ

V dubnu 2001 se na Filozofické fakultě Univerzity Karlovy zúčastnili představitelé extremistických uskupení politologických seminářů s názvem Typologie politického extremismu. Mezi těmito účastníky byli např. Filip Vávra z Národně sociálního bloku či Jan Skácel, představitel Vlastenecké fronty, kteří na nich prezentovali názory a myšlenky svých hnutí. Na své semináře je pozval Zdeněk Zbořil z Ústavu politologie Univerzity Karlovy.

SCHVALOVÁNÍ TERORISMU

V září 2001 pronesl někdejší předseda Národně sociálního bloku Jan Kopal mj.: „... útok na Pentagon je plně akceptovatelný, a pokud některá vláda, jako právě americká, podporovala různé diktátorské režimy, osnovala puče, bombardovala civilisty, naposledy v Jugoslávii, nic jiného si nezaslouží.“

VAŘÍME S KONOPÍM

V roce 1995 vydalo olomoucké nakladatelství Votobia knihu Adama Gottlieba *Vaříme s konopím*. Kniha je souborem receptů na nápoje či jídla z konopí, resp. marihuany a hašiše. V úvodu autor uvádí: „Třebaže kniha obsahuje řadu receptů, není míněna jenom jako další kuchařka. Čtenáři by měla spíše posloužit jako tištěný průvodce, který hodlá rozšířit jeho znalosti o přirozených vlastnostech konopí.“

POMLUVA

V roce 2004 deník Blesk otiskl informaci, že zpěvačka Helena Vondráčková byla před lety na potratu, kvůli němuž nemůže mít děti. Vondráčková však odmítla, že by někdy absolvovala potrat. Blesk nedoložil, jak článek vznikl a kdo byl jeho autorem. Informace prý pocházela z rozhovorů pro knihu o Vondráčkové, kterou napsala redaktorka Blesku.

KARIKATURY

V únoru 2006 se objevily karikatury Mohameda v dánském deníku Jyllands-Posten. Karikatury, jež vyvolaly bouři protestů muslimského světa, postupně přetiskly francouzské i norské deníky. Íránský list Hamšahrí vyzval své čtenáře, aby zasílali karikatury holokaustu. Nemělo se jednat o odplatu. Mělo se jednat o zkoušku, zda svoboda projevu, kterou se zaštitily evropské deníky, platí i na témata pro Západ citlivá.

Svoboda projevu

Téměř všechny členské státy Organizace spojených národů z celkového počtu 192 podepsaly *Všeobecnou deklaraci lidských práv*. V článku 19 této deklarace se uvádí, že „každý má právo na svobodu přesvědčení a projevu; toto právo nepřipouští, aby někdo trpěl újmu pro své přesvědčení, a zahrnuje právo vyhledávat, přijímat a rozšiřovat informace a myšlenky jakýmkoli prostředky a bez ohledu na hranice.“

Demokratická zřízení mají za to, že jejich závazek zachovat svobodu projevu je základním znakem jejich společenství a je zásadní pro jejich společenský, politický a ekonomický způsob života. Rovněž považují svobodu projevu za základní rozlišovací faktor mezi demokratickými a nedemokratickými zeměmi. Ovšem dokonce ani v demokracii není svoboda projevu nikdy právem absolutním. Demokratická zřízení omezují, nebo dokonce zakazují určité typy projevů, které považují za zásadně škodlivé nebo nebezpečné pro společnost. Příkladem tohoto rozporu mezi svobodou projevu a dalšími demokratickými hodnotami je verbální projev nenávisti – projev, jehož cílem je ponižovat, zastrašovat či podněcovat násilí nebo činy vycházející z předsudků proti někomu na základě rasové, etnické nebo národnostní příslušnosti, na základě náboženství, sexuální orientace nebo postižení.

Úloha svobodného projevu v demokratických společnostech

Svoboda projevu – pro jednotlivce, instituce a média – plní v demokracii řadu potřeb. Samospráva vyžaduje, aby měli občané přesné, odpovídající a aktuální informace o problémech ve společnosti. Svobodný projev zajišťuje občanům přístup k různým názorům a informacím potřebným k tomu, aby mohli činit kvalifikovaná rozhodnutí. Díky svobodě projevu je možné nechat myšlenky zaznít, projednat a zpochybnit, což umožňuje vědcům, umělcům, vynálezčům i obyčejným lidem jejich myšlenky prověřit, stanovit obecně platné skutečnosti a rozvíjet se jako jednotlivci. Svobodný tisk poukazuje na zločiny, chyby a přehmaty vlády, o kterých by vládní úředníci raději pomlčeli. Svobodný projev rovněž slouží společnosti jako „pojistný ventil“, který umožňuje lidem ventilovat hněv nebo frustraci vůči vládě, jakož i další problémy a tím snižovat pravděpodobnost použití násilných prostředků jako způsobu vyjadřování. Z těchto důvodů zůstane právo na svobodu projevu i nadále jedním ze zásadních práv svobodných lidí.

Demokratická vláda: ochránce a regulační činitel svobody projevu

V prvním dodatku americké ústavy se uvádí, že „Kongres nesmí vydávat žádné zákony ... omezující svobodu slova nebo tisku.“ I přes tato silná slova nebyla svoboda projevu ani tisku ve Spojených státech nikdy považována za absolutní. Američtí vládní úředníci opakovaně omezovali nepopulární myšlenky, zejména v době války či politických nepokojů. Nejvyšší soud Spojených států rozhodl, že si vláda zachová právo omezit nebo potrestat obsah určitých typů projevů, jako je například obscénnost, komerční projev, hanobení, „verbální útok“ a podněcování.

Jiné země se vyjadřují jasněji při zajišťování rovnováhy mezi ochranou a omezováním svobody vyjadřování ve svých zákonech. Rada Evropy, kterou tvoří 48 zemí včetně Ázerbajdžánu, České republiky, Estonska, Litvy a Ruské federace, v článku 10 *Úmluvy o lidských právech* uvádí, že „Každý má právo na svobodu projevu. Toto právo zahrnuje svobodu zastávat názory a přijímat a rozšiřovat informace nebo myšlenky bez zasahování veřejné moci a bez ohledu na hranice.“ Přesto se však v článku 10 uvádí dlouhý seznam

podmínek, kterým „tyto svobody ... mohou podléhat,“ včetně národní bezpečnosti, veřejné bezpečnosti, předcházení zločinnosti, ochrany veřejného zdraví či morálky, zachování nestrannosti soudní moci a ochrany „pověsti nebo práv jiných“. A tak tedy jak na základě amerických, tak evropských zkušeností si demokratické vlády ponechávají určité pravomoci k omezení svobody projevu.

Svobodný projev a verbální projev nenávisti v Evropě

Nejvíce byly zákony demokratických společností ovlivněny jejich dějinami. I když demokratické společnosti sdílí společný závazek svobody projevu, rovnosti a úcty ke svým občanům, jejich rozhodování při hledání rovnováhy mezi těmito třemi hodnotami ovlivňovala historie.

Řada demokracií v Evropě bojovala během druhé světové války proti nacistickému Německu. Jelikož nacisté zavraždili miliony lidí pouze z důvodu jejich příslušnosti k určité rase, etniku či náboženství, současná demokratická zřízení v Evropě věnují značnou pozornost tomu, aby k tak strašným událostem znovu nedošlo. Proto se v článku 29 ruské ústavy uvádí, že „každému je zaručena svoboda myšlení a projevu“ a že „hlásání sociální, rasové, národnosti, náboženské nebo jazykové nadřazenosti je zakázáno.“ Článek 20 litevského zákona o zveřejňování informací a článek 47 ázerbájdžánské ústavy obsahuje podobná ustanovení. V České republice je podle článků trestního zákoníku postižitelný každý, kdo veřejně hanobí nějaký národ nebo jeho jazyk, rasu nebo skupinu obyvatel, veřejně podněcuje k nenávisti vůči národu či rase nebo vyzývá k omezení práv a svobod jejich členů.

Svobodný projev a verbální projevy nenávisti ve Spojených státech

Spojené státy se zrodily z války za nezávislost na Velké Británii, kterou Američané chápali jako vzpuru proti britským omezením svých práv, včetně svobody projevu. Jedním z výsledků je skutečnost, že první dodatek *Ústavy Spojených států amerických* obsahuje ochrany těchto svobod: „Kongres nesmí vydávat žádné zákony ... omezující svobodu slova nebo tisku.“ Podle Nejvyššího soudu Spojených států může vláda zákonem zakázat aktivity, které představují nebezpečí pro komunitu, nemůže je však zákonem zakázat jen proto, že vyjadřují myšlenky, které většina lidí či vláda považuje za opovrženímhodné. Nenávistný úmysl dané osoby je stejně možné uvést jako „přítěžující okolnost“, a dosáhnout tak zpřísnění trestu za trestný čin.

Zákaz verbálního projevu nenávisti: zastánci a odpůrci

Lidé, kteří podporují povolení verbálního projevu nenávisti, říkají, že zákony zakazující tento projev vyvolávají efekt „zmrazení“ svobodného projevu. Tvrdí, že jakmile bude mít vláda moc trestat vyjadřování, definice zakázaného projevu se bude dále rozšiřovat. Jelikož všechny vlády – ať demokratické, či nedemokratické – se nechtějí vzdát moci, kterou již mají, mělo by být vládám povoleno kontrolovat jen to, co lidé mohou či nesmějí dělat, a nikoliv to, co říkají nebo co si myslí.

Zastánci verbálního projevu nenávisti rovněž namítají, že zákony zakazující tento projev jsou nefunkční. Díky takovým zákonům bude vláda neustále nucena vytvářet nekonečné seznamy „povolených“ a „zakázaných“ projevů. Podle nich je taková práce plýtváním veřejných financí i promarněním úsilí. Policie i soudy mohou svůj čas využít lépe tím, že budou stíhat a trestat činy, a nikoliv myšlenky.

Někteří zastánci legalizace nenávistného projevu se rovněž domnívají, že nejde o trestný čin. I když jsou některá slova zraňující a nenávistná, jsou to jen slova – a takové zranění je

jen malou cenou za svobodu. Zákon představuje jen omezený nástroj a to, co je zákonné, nemusí být přijatelné nebo žádoucí. Lepší způsob, jak bojovat proti nenávistnému projevu a nenávistným myšlenkám, je takové myšlenky odsoudit a stranit se těch, kteří je hlásají. Každý může svobodný projev pomocí argumentů, přesvědčování, a dokonce i „milujícího“ projevu využít k prosazování takového typu společnosti, který si přeje, a minimalizovat tak účinky nenávistného projevu.

Lidé, kteří chtějí verbální projevy nenávisti trestat, namítají, že neexistuje absolutní svoboda projevu. Společnost se naopak musí pomocí svých zákonů rozhodnout, jaká budou omezení svobodného projevu. Zákazem verbálního projevu nenávisti stát zajišťuje rovnováhu mezi svobodou projevu a dalšími demokratickými hodnotami, jako jsou úcta a tolerance. Když stát nastolí špatnou rovnováhu, lidé ji mohou vždy změnit.

Odpůrci jsou rovněž přesvědčeni, že postizitelnost verbálního projevu nenávisti napomůže zajistit stejnou ochranu pro všechny lidi, nejen pro ty mocné. Když je verbální projev nenávisti zaměřen proti slabým nebo opovrhovaným skupinám, netrpí takové skupiny jen nenávistí samotnou, ale také proto, že postrádají moc většiny. Postihování nenávistného projevu napomáhá zabránit tomu, aby se nerovné mocenské vztahy staly skutečným útlakem.

Odpůrci dále zdůrazňují „mrazící“ účinek verbálního projevu nenávisti na pozitivnější formy vyjadřování. Tvrdí, že jednou vyslovené nenávistné sdělení může být silnější než několikrát opakovaná myšlenka tolerance a že vedoucí osobnosti v dějinách používaly slova k označení osob a skupin, jež mají být pronásledovány. Když dojde k všeobecnému či zákonnému pronásledování, je již příliš pozdě. Postihování verbálních projevů nenávisti vysílá správný signál o skutečných záměrech společnosti.

Slidy ke svobodě projevu

slide 1

SCHVALOVÁNÍ TERORISMU

§ 165 Schvalování trestného činu

(1) Kdo veřejně schvaluje trestný čin nebo kdo veřejně vychvaluje pro trestný čin jeho pachatele, bude potrestán odnětím svobody až na jeden rok.

slide 2

VAŘÍME S KONOPÍM

§ 188a Šíření toxikomanie

(1) Kdo svádí jiného ke zneužívání jiné návykové látky než alkoholu nebo ho v tom podporuje anebo kdo zneužívání takové látky jinak podněcuje nebo šíří, bude potrestán odnětím svobody až na tři léta nebo zákazem činnosti nebo peněžitým trestem.

slide 3

POMLUVA

§ 206 Pomluva

(1) Kdo o jiném sdělí nepravdivý údaj, který je způsobilý značnou měrou ohrozit jeho vážnost u spoluobčanů, zejména poškodit jej v zaměstnání, narušit jeho rodinné vztahy nebo způsobit mu jinou vážnou újmu, bude potrestán odnětím svobody až na jeden rok.

(2) Odnětím svobody až na dvě léta nebo zákazem činnosti bude pachatel potrestán, spáchá-li čin uvedený v odstavci 1 tiskem, filmem, rozhlasem, televizí nebo jiným obdobně účinným způsobem.

OCHRANA OSOBNOSTI

§ 11 Fyzická osoba má právo na ochranu své osobnosti, zejména života a zdraví, občanské cti a lidské důstojnosti, jakož i soukromí, svého jména a projevů osobní povahy.
slide 4

MEIN KAMPF

§ 260 Podpora a propagace hnutí směřujících k potlačení práv a svobod člověka

(1) Kdo podporuje nebo propaguje hnutí, které prokazatelně směřuje k potlačení práv a svobod občanů nebo hlásá národnostní, rasovou, třídní nebo náboženskou zášť, bude potrestán odnětím svobody na jeden rok až pět let.

(2) Odnětím svobody na tři léta až osm let bude pachatel potrestán, a) spáchá-li čin uvedený v odstavci 1 tiskem, filmem, rozhlasem, televizí nebo jiným podobně účinným způsobem.

slide 5

POPÍRÁNÍ HOLOCAUSTU

§ 261 Kdo veřejně projevuje sympatie k hnutí uvedenému v § 260, bude potrestán odnětím svobody na šest měsíců až tři léta.

§ 261a Kdo veřejně popírá, zpochybňuje, schvaluje nebo se snaží ospravedlnit nacistické nebo komunistické genocidium nebo jiné zločiny nacistů nebo komunistů proti lidskosti, bude potrestán odnětím svobody na šest měsíců až tři léta.

slide 6

OCHRANA OSOBNOSTI

§ 11 Fyzická osoba má právo na ochranu své osobnosti, zejména života a zdraví, občanské cti a lidské důstojnosti, jakož i soukromí, svého jména a projevů osobní povahy.

§ 12

(1) Písemnosti osobní povahy, podobizny, obrazové snímky a obrazové a zvukové záznamy týkající se fyzické osoby nebo jejich projevů osobní povahy smějí být pořízeny nebo použity jen s jejím svolením.

(2) Svolení není třeba, použijí-li se písemnosti osobní povahy, podobizny, obrazové snímky nebo obrazové a zvukové záznamy k účelům úředním na základě zákona.

(3) Podobizny, obrazové snímky a obrazové a zvukové záznamy se mohou bez svolení fyzické osoby pořídit nebo použít přiměřeným způsobem též pro vědecké a umělecké účely a pro tiskové, filmové, rozhlasové a televizní zpravodajství. Ani takové použití však nesmí být v rozporu s oprávněnými zájmy fyzické osoby.

Karty – svoboda projevu

MEIN KAMPF

EXTREMISTÉ NA UK

SCHVALOVÁNÍ TERORISMU

VAŘÍME S KONOPÍM

POMLUVA

KARIKATURY

Hra na život

Rámcově vzdělávací program:

– průřezové téma *Osobnostní a sociální výchova*.

Časový rámec:

90 min.

Obsah:

Tato aktivita se bude dělit na dvě části:

A)

Hraje se společně ve velké skupině, ale každý účastník hraje sám za sebe. Cílem hry je, aby mladý člověk přemýšlel o různých rozhodnutích, které ve svém životě dělá. Během hry účastníci obchází různá stanoviště, kde mohou strávit tolik času, kolik chtějí a utváří tak svůj vlastní život. Život mohou „prožít“ např. na stanovištích – přátelé, vzdělání, peníze apod..

Pouze vedoucí hry ví, jak dlouho se bude hra hrát (jak dlouhý život účastníci budou žít). Každé 2 minuty vedoucí krátce zapíská na píšťalku, což znamená 1 časové období ve hře.

Každý účastník dostane na začátku hry obálku, ve které bude:

- 1000,-
- Obrázek domku.
- Vysvědčení (zvládnuté základní vzdělání).
- Dva kousky vlny (2 náramky přátelství) = 2 dobří přátelé.
- Poukaz na dovolenou.

Účastníci mohou v čase hry chodit po stanovištích a na každém z nich strávit tolik času, kolik považují za přiměřené v souvislosti s tím, co v životě chtějí dosáhnout a co preferují. Některé z obálek budou obsahovat bonusy – viz. níže.

Stanoviště:

Casino – zde mohou účastníci vsázet své peníze, aby získali další (nebo ztratili). Čas tady není limitovaný a pobyt v casinu stojí jen to, co účastník prosází.

Domov – toto je místo, kam přicházíme, protože domov dělá náš život úplný. Počtem minut zde strávených může účastník přidat do svého „života“ další důležité součásti.

2 minuty = pes, kočka (domácí mazlíček)

4 minuty = partner/partnerka

každé další 2 minuty = 1 dítě

V tomto čase mohou účastníci vyrábět různé obrázky, přání či předměty pro své blízké doma.

Vzdělání – do vzdělání musí účastník investovat jak peníze tak také čas.

2 minuty na stanovišti = výuční list = úkol: napsat rychlou esej na téma „co mám v životě opravdu rád?“

4 minuty = maturita = úkol: napsat esej na téma „za co bych se opravdu pochválil, co umím, jaké jsou moje přednosti, dary...?“

6 minut + 1000,- = vysokoškolské vzdělání = úkol: napsat esej na téma „co je v životě opravdu důležité?“

Čím vyšší vzdělání účastník má, tím více se zlepšují jeho schopnosti, a možnost výdělků.

Práce – na tomto stanovišti se dají za práci vydělat peníze, avšak odměna závisí na kvalifikaci:

Základní vzdělání 100,-/4 minuty.

Výuční list 200,-/4 minuty.

Maturita 250,-/4 minuty.

Vysokoškolské vzdělání 400,-/4 minuty.

Kvalifikace (výše odměny) se dokládá certifikátem ze stanoviště „vzdělání“.

Přátelé – za každé 2 minuty strávené na tomto stanovišti může účastník získat 1 dobrého přítele. (Vyrábíme tady náramky přátelství.)

Prázdniny/volno – zde mohou účastníci „cestovat“ a poznávat tak nové země a kontinenty. Dovolená trvá 2 minuty a stojí 400,- (nebo poukaz na dovolenou). V čase dovolené se relaxuje, pije se nápoje a vyrábí se vějíře, které jsou symbolem cestování.

Dobročinnost – zde si účastník může vybrat jak dlouho (čas) a/nebo kolik (peníze) věnuje na který účel. Pokud se rozhodne věnovat čas, vyrábí si „nálepku“, která symbolizuje účel jeho daru, pokud věnuje jen peníze, dostane nálepku univerzální (potvrzení dobročinnosti).

Oddychovka – Sem může účastník přijít a vlastně nedělat vůbec nic. Jen relaxuje a nabírá síly, které pak napíná při plnění dalších aktivit.

Náhodní účastníci mají lepší výchozí pozici pro hru. Příklady bonusů (přidá se do obálek, které účastníci obdrží na začátku hry):

– Místo 1000,- dalších 1000,- jako bonus.

– Symbol Smajlíku = na stanovišti „přátelé“ získá 2 přátele za 2 minuty. (může se během hry prodat za 200,-)

– Bonusový poukaz na dovolenou. (může se během hry prodat za 300,-)

– Symbol sportu, tance, malování... (umožní vydělat + 100,-, ale účastník musí mít alespoň maturitu)

Účastníci svobodně tráví čas na každém stanovišti až do konečného hvizdu (3x po sobě). Celkově hra trvá 45 – 60 minut v závislosti na vývoji a aktivitě účastníků.

Po hře samotné následuje rychlá první zpětná vazba. Všichni mohou sdělit, jak se cítili při této hře, anebo čeho dosáhli. Ideální je však reflexe v menších skupinkách, kde se lépe reflektují podstatnější věci.

Cíl:

Cílem je, aby mladý člověk přemýšlel o volbách (změnách) ve svém životě.

B)

Setkání v malých skupinkách (druhá zpětná vazba). Tato aktivita svým charakterem navazuje na A). Je vhodné zařadit ji s časovým odstupem (v 2. půlce dne, po jídle...).

Časový rámec:

60 min.

Obsah:

Po *Hře na život* se účastníci rozdělí do malých skupinek a následuje zpětná vazba (jejich pocity po hře atd.). Budou odpovídat na následující otázky:

- 1) Užil sis hru, líbila se ti?
- 2) Dosáhl jsi toho, čeho jsi chtěl?
- 3) Proč byla tvá reakce zrovna taková?
- 4) Jak ses rozhodoval v otázce, jak strávit život?
- 5) Co bys v realitě udělal jinak?

Ted' se zaměříme na to, jak se rozhodujeme ve svém životě, kde nehraje roli pouze to, kolik času strávíme v kasinu nebo na dovolené na Maledivách. Podíváme se také trochu na rozhodnutí, která musíme učinit, ale nejen to. Kdo nás ovlivňuje při našich rozhodnutích? (Vlivy okolí, starší kámoši...?)

Každý účastník dostane obrázky, které bude muset seřadit podle důležitosti (1–6) a potom bude následovat rozbor pořadí ve skupině (proč jsem dal jednotlivé hodnoty do takového pořadí – 1. = co mě nejvíce ovlivňuje x nejméně ovlivňuje).

Obrázky (viz Příloha): Rodina, Přátelé, Vzdělání (lidé ve škole), Média, Bůh, Já sám (pokud poslouchám sebe a ne ostatní).

Mohou se vytvořit skupinky, které mají stejně sestavené žebříčky hodnot, ale hlavním smyslem celé aktivity je diskuze a porozumění.

Aktivita je ukončena modlitbou nebo reflexí (záleží na skupině).

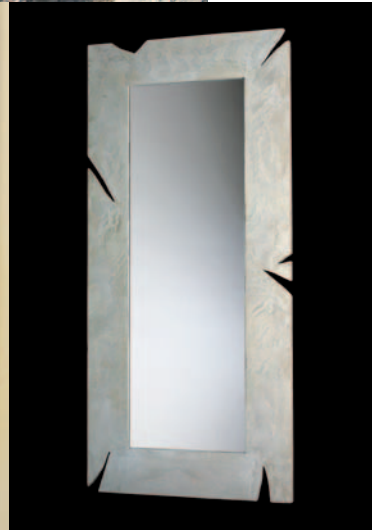
Zaměříme se na těchto 6 oblastí.

Zkonkretizujeme všeobecné pojmy, které jsme teď rozdělávali:

- Oblékání a hudba, kterou poslouchají.
- Vzdělání (co studují, co je zajímavé, jaké obory si vybírají).
- Co si myslí o druhých lidech.
- Co si myslí o Bohu.
- Co si myslí o sobě.

Kroky realizace:

1. Uvedení do aktivity A) – *Hra na život*. Vysvětlíme pravidla, projdeme si stanoviště, nakonec rozdáme obálky.
2. Reflexe – Co kdo získal? Na co jste se zaměřili? Jaké byly vaše motivy pro výběr trávení času?
3. Po časovém odstupu B) – 2. reflexe ve smyslu porovnání s realitou. Chtěl bych to tak i ve svém skutečném životě?
4. Navázání aktivitou – Co nás v životě ovlivňuje? Řazení obrázků + reflexe.

Materiální potřeby:

- obálka s příslušným obnosem pro každého,
- obrázky pro každého,
- papíry,
- propisky.

Věci na stanoviště:

- Kasino – peníze, hry jako např. ruleta, kostky...;
- Domov – čtvrtky, barevné papíry, fixy, krepový papír, lepidla, nůžky... (pro výrobu přáníček), obrázky dětí;
- Vzdělání – certifikáty, papíry, propisky, podložky, špejle, popř. sádra, papíry, které označují vlohy;
- Práce – peníze;
- Přátelé – bavlnky na náramky, případně lze použít proužky krepového papíru;
- Prázdniny/volno – namíchané koktejly (džus, brčka apod.), barevné papíry na vějíře;
- Oddychovka – deka, polštářky;
- Dobré důvody – materiál na odznaky, etikety (nálepky, fixy...).

Rizika:

Je možné, že tuto aktivitu budou někteří brát lehkovážně. Je důležité na začátku zmínit, ať se účastníci snaží rozhodovat, jako by to bylo doopravdy.

Odkazy na internetové adresy těchto obrázků:

média²³ přátelé²⁴ rodina²⁵ víra²⁶ vzdělání²⁷ zrcadlo – já sám²⁸

23 <http://computerdoctorinc.ca/wp-content/uploads/2010/10/HiRes.jpg>

24 <http://www.funthingstodowithfriends.org/wp-content/uploads/2011/12/fun-things-to-do-with-friends1.jpg>

25 http://www.google.cz/imgres?q=rodina+simpsonovi&hl=cs&gbv=2&biw=1348&bih=503&tbs=isz:lt,isl:6mp&tbm=isch&tbnid=L8TBGoKdTqkj6M:&imgrefurl=http://www.gq.com/blogs/the-q/2009/10/the-simpsons-uncensored.html&docid=ciwKctzeLVm12M&imgurl=http://www.gq.com/blogs/the-q/2009/10/13/Simpsons_FamilyPicture_v4F%25255B1%25255D.jpg&w=3253&h=4741&ei=yvkvfT6WPCaqL4gS_sb2RDw&zoom=1&iact=hc&vpx=376&vpy=49&dur=85&hovh=271&hovw=186&tx=95&ty=130&sig=102755104421574681319&page=1&tbnh=133&tbnw=89&start=0&ndsp=15&ved=1t:429,r:2,s:0

26 http://www.google.cz/search?tbm=isch&hl=cs&source=hp&biw=1347&bih=503&q=m%C3%A9dia&gbv=2&oq=m%C3%A9dia&aq=f&aqi=g2g-S8&aql=&gs_sm=s&gs_upl=1504122661014408151510101012901129212-51510#hl=cs&gbv=2&tbs=isz:lt%2Cisl%3A6mp&tbm=isch&sa=1&q=k%C5%99%C3%AD%C5%BE&oq=k%C5%99%C3%AD%C5%BE&aq=f&aqi=g10&aql=&gs_sm=e&gs_upl=46158148499101494551918101010112851284015-1.1.11510&bav=on.2,or.r_gc.r_pw.,cf.osb&fp=c8f39391f1e45f52&biw=1348&bih=503

27 http://www.google.cz/search?tbm=isch&hl=cs&source=hp&biw=1347&bih=503&q=m%C3%A9dia&gbv=2&oq=m%C3%A9dia&aq=f&aqi=g2g-S8&aql=&gs_sm=s&gs_upl=1504122661014408151510101012901129212-51510#hl=cs&gbv=2&tbs=isz:lt%2Cisl%3A6mp&tbm=isch&sa=1&q=knihy&pbx=1&oq=knihy&aq=f&aqi=g10&aql=&gs_sm=e&gs_upl=23421533012160971121121810101110371167212-1.1.7-11310&bav=on.2,or.r_gc.r_pw.,cf.osb&fp=c8f39391f1e45f52&biw=1348&bih=503

28 http://www.interieurexterieur.fr/img_produits/zoom/77_1.jpg

Strana barevných aneb Politika v místě bydliště

Rámcově vzdělávací program:

- vzdělávací obor *Český jazyk a literatura*,
- vzdělávací obor *Občanský a společenskovědní základ*,
- vzdělávací obor *Výtvarný obor*.

Časový rámec:

180 min. (4 vyučovací hodiny – 1 h. samostatná práce, 2 h. práce ve skupinkách, 1 h. prezentace, diskuze)

Obsah:

Výstupy – slohové útvary publicistického stylu (zpráva, oznámení, plakát, pozvánka; projev, proslov, reportáž; zápis ze schůze, usnesení, tisková zpráva; dokumentární fotografie, videozáznam, prezentace).

Výše uvedený název je pouze pracovní, žáci jej předem neznají a dojdou k němu sami po skončení čtyřhodinového projektu; je možno jej pružně měnit, povzbuzovat k vlastní jazykové a obsahové invenci.

1. KDE, KDY aneb TADY & TEDĚ

1 hodina

Místo bydliště – Učitel vyzve žáky, aby charakterizovali jeho polohu, velikost, počet obyvatel, přírodní okolí, historii a zajímavosti, způsoby dopravy, obživy, zásobování, trávení volného času. (Lze využít ochoty žáků charakterizovat vlastní místo bydliště, ale nemělo by to být svazující a předem dané.)

Zápis charakteristických dat se realizuje na balicí papír na stěně.

Problémy – Učitel otevírá tzv. místní negativní jevy a zapisuje na stěnu: nezaměstnanost, gambling, drogy, drobná kriminalita, zapomenutí senioři, Vietnamci a jiní azylanti, Romové, hlučná a ohrožující automobilová doprava, nevyhovující veřejná doprava, špatná dostupnost kultury, nefunkční veřejný prostor, anonymita sousedů, „poflakování“ dětí bez náplně... (Téma lze zúžit nebo rozvinout podle situace ve třídě. Pokud by žáci identifikovali místo bydliště se skutečným, je možno vyzvat ke spočítání jednotlivých heren, restaurací, aut, laviček apod. jako domácí úkol.)

Žáci si dělají poznámky na 3 barevné samolepicí kartičky podle své vlastní „stupnice palčivosti“ a přiřazují je na plochu k uvedenému jevu.

Vhodný domácí úkol: Jak řešit tyto věci – jak se obvykle řeší – kdo je řeší?

2. KDO, KDYŽ NE MY aneb OBEC SE ŘEKNE POLIS

2 hodiny

Aktuality z fiktivního tisku – Dle okruhů problémů žáci čtou své domácí úkoly – jak se negativní věci řeší.

Diskuze – Co lze dělat? Problémy zůstávají, hledá se řešení ve vlastních schopnostech a v místě bydliště = v obci. Učitel posune situaci k založení politické strany nebo k založení ZO již existující strany – její název necháváme otevřený.

Občanská aktivita – Co chceme změnit k lepšímu; co kdo umíme a čím se zabýváme (3min. projev); co jsme ochotni pro změnu udělat.

JANUŠKA
8. - 7. září 2011 - Zdravotní preventivní
A
tia

Osobnosti – Lídři, Odborníci, Sponzoři: návrhy, přijetí návrhů, jak se oni sami představí (3min. projev); otázka, zda jsou nezávislí, nebo chtějí být členy strany; hlasování.
Struktura – Rada, předsednictvo, schůze, konference...

Plán práce – Písemné podklady z jednotlivých pracovních skupin zpracováváme do oficiálního plánu práce. Vydáme tiskovou zprávu.

Finance – Dotace z EU a sponzoři částek v řádu milionů; členské příspěvky a dary jmenovaných dárců; „dobrovolná skromnost“ a hledání alternativních řešení.

Písemný materiál slouží dále k reflexi tématu na nástěnkách, v třídní kronice, na webu aj.

3. BYLO NEBYLO aneb POLITICKÁ POHÁDKA

1 hodina

Prezentace – Program místní politiky, videozáznamy, plakáty, pozvánky atp.
Pohoštění, konkrétní akce (ples pro handicapované, vaření pro bezdomovce, úklid lesa)
– formou scénky, fotografie, facebookové události...

Diskuse – Názory, stanoviska, kritika. Moderátor dává slovo.

Debata – Kdo třídu zaujal a proč? Co jsme se o sobě dozvěděli?

Anketa – Evaluace projektu a návrh názvu strany.

Beseda – Politik, Zastupitel, Novinář, Pamětník bude pozván do třídy na základě zvaciho dopisu, kde žáci položí otázky, na něž by chtěli slyšet jeho odpověď.

Tyto ankety, dopisy a další materiál slouží dále k reflexi tématu na nástěnkách, v třídní kronice, na webu aj.

Cíle:

- sebezpoznání,
- poznání druhých,
- spolupráce.

Kroky realizace:

1. Kde, kdy aneb Tady a teď – Popis místa bydliště a zmapování problémů + seřazení podle naléhavosti.
2. Kdo, když ne my aneb Obec se řekne polis – Promyšlení a hledání způsobů, jak se problémy mají řešit → založení politické strany, určení cílů, rozdělení zodpovědností, plány práce, kde sehnat finanční prostředky.
3. Bylo nebylo aneb Politická pohádka – Prezentace, pohoštění, diskuze, anketa, beseda.

Materiální potřeby:

- papíry,
- psací potřeby,
- lepidlo,
- samolepicí barevné kartičky a tečky,
- fixy,
- balicí papíry velkých formátů k upevnění na stěnu,
- popř. též PC a tiskárna.

Postavy:

- Lídři,
- Odborníci,
- Sponzoři,
- Zapisovatel,
- Moderátor,
- Politik,
- Zastupitel,
- Novinář,
- Pamětník.

Rizika:

Nezájem, nespolupráce.

Vylepšená ulička důvěry

Časový rámec:

30–45 min. (podle počtu účastníků)

Obsah:

Ulička důvěry: Požádáme skupinu, aby vytvořila dvě řady stojící proti sobě ve vzdálenosti asi 80 cm. Tím vznikne ulička důvěry. Vyzveme prvního dobrovolníka, aby se postavil 15 metrů před dvojici. Má za úkol proběhnout uličkou a udržet stejnou rychlost, jakou běžel před ní. Má to však jeden malý háček. Všichni, kdo tvoří uličku, předpaží a tím uzavrou průchod. Otevírají ho vzpažením nebo připažením až těsně před běžcem.

Před startem se běžec ptá celé skupiny na její připravenost. Skupina odpovídá: „Jsme připraveni! Můžeš běžet!“ Běžec se rozbíhá, nabírá rychlost, a když se dostane do těsné blízkosti, zvednou se paže první dvojice a vlna zvedajících se paží proběhne až na konec uličky. Doporučujeme provést první pokusy rychlou chůzí, neboť se všichni musí naučit rychle a včas vzpažovat – otevírat průchod uličkou důvěry.²⁹

Náš tip: Před uličkou důvěry se zamyslíme nad tím, co je v našem životě komplikované, těžké, bez čeho bychom se obešli, čeho bychom se rádi zbavili. (Např. vlastnosti, postoje. Věci, které se týkají mě, ne ostatních lidí.) Každý dostane kamínek a na něj nalepí kousek papírové pásky. Popíšeme ho tím, co nás tíží. Potom přejdeme k aktivitě *ulička důvěry*. Než do ní vběhneme, odhodíme kamen (např. do krabice nebo na jiné určené místo – bezpečnost). Kamen odhodíme vši silou, a to tak, jak moc se ho chceme zbavit. Následuje reflexe.

Kroky realizace:

1. Zamyšlení se nad tím, co mě tíží + napíšeme to na kámen.
2. Vysvětlení pravidel týkajících se probíhání uličkou důvěry.
3. Odhození kamene a proběhnutí uličkou.

Materiální potřeby:

- kamínek (středně velký) pro každého,
- papírová páska,
- fixy,
- popř. krabice.

Rizika:

Na uličku důvěry potřebujeme dostatečný pokud možno nečlenitý terén.

Soustředěnost VŠECH zúčastněných, odhad rychlosti a včasné vzpažení je důležité pro bezpečné proběhnutí uličkou.

Je třeba určit místo, kam nebo kterým směrem můžeme kameny odhazovat.

29 NEUMAN, J. Dobrodružné hry a cvičení v přírodě. Praha: Portál, 2000, s. 150. ISBN 80-7178-405-2.

Životní situace (pramen vody, poušť a budoucnost)

Rámcově vzdělávací program:

– průřezové téma *Osobnostní a sociální výchova*.

Časový rámec:

75 min. (pro mladší možná 45 min.)

Obsah:

Nejprve utvoříme kruh, v jehož středu jsou symboly (pouště, pramenu vody, budoucnosti – upřesněno viz Materiální potřeby). Nejprve se účastníků ptáme, co jim připomíná písek. Vyslechneme všechny asociace a navážeme na tu, která se trefí do toho, že by to mohl být symbol pouště. Přečteme příslušné texty.

Poté jim zadáme otázky zvláště vytištěné (na žlutém papíře – poušť). Necháme čas na vypracování otázek. Je dobré, když se rozmístí po místnosti, aby každý pracoval sám za sebe a měl pocit soukromí.

Potom se vrátíme zase do kruhu, odpovědi na chvíli necháme být a přejdeme k dalšímu symbolu – sklenici vody. Zase se zeptáme, co jim to připomíná... Až se dostaneme k pramenu vody, přečteme příslušné texty a dále pokračujeme stejně, jenom s jinými otázkami. Čas na přemýšlení nad otázkami necháme podle uvážení, záleží na tom, s jakou skupinou pracujeme (10–15 min.).

Stejný postup opakujeme i s tématem budoucnosti.

Nakonec můžeme společně diskutovat o otázkách, které to vyvolá a které bude mít skupina zájem řešit dohromady, nebo pokládáme spíše otázky obecnějšího charakteru (např. Která otázka byla nejtěžší a z jakého důvodu?). Chce-li někdo říct, co si napsal, může...

Cíl:

Účastník se zamýšlí nad svým životem jiným způsobem než obvykle.

Kroky realizace:

1. Doprostřed místnosti přichystáme symboly (písek, čirá voda, otazník). Důležité jsou barvy! Sklenici vody můžeme postavit na modrý šátek, písek nasypat na žlutý papír, otazník položit na zelený šátek, protože zelená symbolizuje naději... Pokud budou otázky vytištěny také na barevném papíře, budou se lehčeji spojovat se symboly.
2. Sedneme si společně s dětmi k symbolům, poukážeme na písek a zkusíme vymyslet, co by to mohlo symbolizovat.
3. Jakmile někdo řekne „poušť“, můžeme si kupř. přečíst, co se o poušti píše v Bibli, a potom poušť krátce uvést jako něco těžkého v našem životě.
4. Dále rozdáme kartičky s příslušnými otázkami vztahujícími se k poušti a dáme čas na vyplnění. Zatím se k tomu nikdo před ostatními nevyjadřuje. Následně pokračujeme stejným postupem, ovšem s jinými symboly a s jinými otázkami.
5. Nakonec může proběhnout shrnutí, popř. dobrovolné sdílení emocí.

Podobně jako dobrý příslib zeleného listku, nám Písmo přináší naději i do naší budoucnosti, přestože nám často připadá jako jeden velký otazník. Myšlenka na to, co mi přinese, vyvolává naděje a přání, představy a sny, někdy ovšem také obavy.

*Jaká mám přání, naděje a představy o svém dalším životě?
O čem sním?
Kdo nebo co by mi mohlo pomoci najít správnou cestu?
Co je největší a z čeho mám obavy?
Co ještě můžu udělat pro to, aby se moje přání splnila?*

Pramen vody je pro nás životně důležitý. Bez pevné potravy dokážeme nějaký čas žít, ale bez tekutin brzy zahyneme. Voda nám dává sílu a udržuje nás naživu. Ke svému životu potřebuji pramen, u kterého si mohu odpočinout, osvěžit se a posílit. Potřebuji místa, lidi, zkušenosti, které mi dají sílu pro můj život.

*Co je pro mne jako pramen, ze kterého čerpám sílu a odvahu?
Znáte lidi, kteří jsou pro mne „jramenem“?
Kdy jsem „pramenem“ pro druhé lidi?*

Také my procházíme pouští, která symbolizuje pustou a suchou krajinu, ve které se lidem žije jen velmi těžko. Někdy se i na mé životní cestě vyskytnou situace, kdy je pro mě mnohé těžké, kdy jsem smutný nebo zklamaný. V takových chvílích mi můj život připadá jako poušť.

*Která místa, který člověk nebo které zkušenosti byly pro mne jako poušť?
Zachil jsem situace, ve kterých jsem se cítil osamělý nebo zklamaný druhými lidmi?*

Materiální potřeby:

- symboly – písek (poušť), čirá voda (pramen vody), papírový otazník (budoucnost),
- otázky – pro každého zvlášť otázky k poušti, pramenu vody a k budoucnosti,
- propisky a papíry, na které si účastníci píší sami pro sebe odpovědi,
- texty z Bible,
- popř. motivační úvod ke každému symbolu (viz Obsah).

Rizika:

- nepřijetí duchovního zaměření této činnosti – z tohoto důvodu je možno vyměnit citáty za jiné, běžné, přijatelné širší skupině;
- neochota zamýšlet se nad vlastním životem;
- otevření „starých ran“ (psychicky nestabilní účastník).

TÉMA 4

4) Touha po něčem víc

Symbyly ke 4. tématu:

Kříž	– Duchovno, kostel, pohřeb...
Ryba	– Znak křesťanů, půst – je potřeba si něco odříkat?
Svíčka	– Společenství, duchovno, soustředěnost.
Spadané podzimní listí	– Něco bylo a není, aby mohlo přijít další. Zánik a obnova věcí na Zemi...
Anděl	– Máme každý svého ochránce?

Touhu po přesahu má v sobě každý od přirozenosti. Zůstáváme v úžasu nad přírodními sceneriemi, necháme se okouzlovat, unášet oblíbenou hudbou; chceme vědět co nejvíce o světě, lidech a věcech kolem sebe... Avšak přestože si jako lidstvo dokážeme odpovědět skoro na všechno, stále v nás hlodají otázky: A co dál? Je někde něco, co funguje jako vyšší princip? Co vlastně znamená být dobrým člověkem a přežít tak v dnešním světě? K čemu je smrt a co následuje po ní? To jsou otázky, které nás trápí, ale často nemáme odvahu je vyslovit nahlas. Pojďme na ně společně. Zkusme si uvědomit (akceptovat), že víra v životě každého člověka hraje nějakou roli. A že ve výměně zkušeností nebo vlastních názorů se můžeme seznámit s názory na víru druhých lidí a obohatit tak sebe nebo někoho jiného. Učit se respektovat, poznávat, z čeho vycházím já nebo ten druhý, co je za jeho chováním a postoji. Nejde o to najít odpověď. Ale hledat, co je za tím a co dál.

Co je pro mě Bůh?

Rámcově vzdělávací program:

– vzdělávací obsah *Úvod do filozofie a religionistiky*.

Časový rámec:

25 min.

Obsah:

Přijímáme víru automaticky, nebo se nad ní někdy zamýšlíme?

Bůh (víra) je in / církev (instituce) je out. Dalo by se to tak říct? Nebo je to ještě jinak?

Úkol:

Účastníkům zadáme, aby vyplnili dotazník.

Pak bude následovat diskuze obecnějšího charakteru. Jak se dnes cítí mladí v křesťanském společenství? Má jim co nabídnout? Měl by se křesťan nějak angažovat? Při této diskusi je dobré zaznamenávat postřehy účastníků na tabuli, bílý papír velkého formátu apod.

Cíl:

– osobní uvědomění víry a postoje ke křesťanskému životu.

Materiální potřeby:

- dotazník,
- propisky,
- popř. bílý papír velkého formátu a fix.

Co je pro mě Bůh, víra? (Zaškrtni, s čím souhlasíš.)

- Je nedosažitelný
- Nedá se dokázat, ale přesto je tady
- Je stvořitelem světa
- Těžce uchopitelný
- Zachránce
- Trojjediný
- Pomocník v nouzi
- Nespravedlivý
- Všemohoucí
- Krutý
- Spolehlivý
- Dobrý přítel
- Někdy hluchý k volání
- Vůdce (to není vtip)
- Světlo v temnotě
- Přísný
- Naděje
- Ochránce
- Podpora

Jaký je pro mě křesťanský život?

- Nudný
- Žádný problém
- Věřit v Boha
- Jít do kostela
- Náročný
- Každodenní
- Společenství
- Lze žít bez církve křesťanským životem
- Nervózní
- Konzervativní
- Úzkoprsý
- Obohacující
- Svobodný
- Ochrana
- Nedůvěryhodný
- Přehnaný
- Konec světa
- Plný nových setkání
- Zastaralý
- Je tu pro druhé lidi

Víra je pro mě:

- Víru mi nemůže nikdo vzít
- Relativní
- Životně důležitá
- Je to pro mě přesvědčení
- Bez víry je to pro mě demotivující (nemá smysl)
- Rituál
- Víru potřebuju jen někdy, pouze v určitých situacích
- Nejdůležitější je víra v sebe samého
- Silná
- Rutina
- Naděje
- Je to pro mě síla a pomoc
- Naděje do budoucnosti
- Pevný bod
- Dává smysl
- Popud
- Časová, dobová záležitost
- Běžná součást života (jako třeba čištění zubů)
- Opora
- Určený směr

fialová
modrá – kapka
modrá – oblaka

Duhová meditace

Rámcově vzdělávací program:

- vzdělávací obor *Výtvarný obor*,
- průřezové téma *Osobnostní a sociální výchova*.

Časový rámec:

30 min.

Obsah:

Atmosféra – Šero, temné světlo, klidná muzika, hořící svíčka.

Pozdrav – Můžeme začít poukázáním na krásné počasí, které nás dobíjí, a následně na déšť. Když prší, vše působí smutně, šedě; my i lidé kolem nás proto toužíme po slunci, které by den prozářilo. Někdy se ale během deště slunce svými paprsky snaží proniknout mezi dešťovými mraky. Výsledkem tohoto boje mezi sluncem a deštěm je duha.

Postupně vytváříme duhu z barevných šátků; při každé barvě promítáme na dataprojektoru obrázky s touto barvou související.

Duha je krásná. Když ji pozorujeme, rozplýváme se nad škálou jejích barev a její dokonalostí. Aniž si to uvědomujeme, duha je součástí našich životů. S jejími barvami se setkáváme každý den.

Symbolika barev

1) Fialová – Advent, půst, duchovno, čas příprav.

Na co se připravuji? Po čem toužím? Co očekávám?

2) Modrá – Voda, vzduch, život.

Vzduch i voda umožňují život.

Kde jsou moje přednosti? V čem je moje síla? Co dokážu, v čem jsem úspěšný?

3) Zelená – Příroda, rostliny, růst; naděje a budoucnost (světa).

Co mi dává naději? Proč potřebuji naději ve svém životě?

4) Žlutá – Světlo, slunce, energie.

Slunce je zdrojem energie.

Co je světlem v mém životě? Co může ohrozit světlo v mém životě?

5) Zářivá oranžová – Barva západu (proměna ze žluté do červené).

Co chci na sobě změnit? Proč to chci změnit, co mi to přinese?

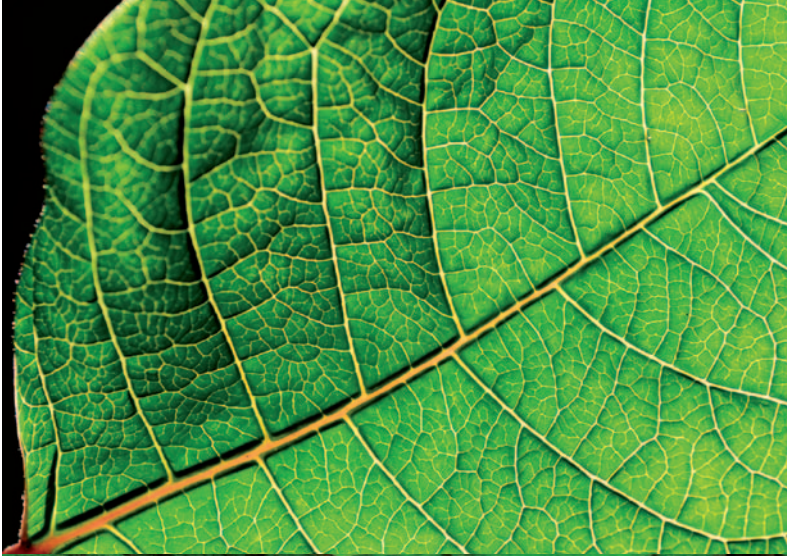
6) Červená – Láska, oheň.

Kde očekávám lásku? Co mi dá život naplněný láskou? Dokáži dávat ostatním lásku?

V momentech, kdy vnímáme některé situace jen jako déšť a pošmourné počasí, je dobré si položit otázku, zda v našem životě existuje i nějaké sluníčko – to znamená radost... naděje. Je vůbec nějaká? Nebo máme pořád deštivo a zataženo?

Duha vypadá jako most. Most většinou spojuje dvě místa. Krajina je spojena s nebem a zemí. Co to pro nás znamená?

Že na zemi nejsme sami. Náš život je spojen s určitými lidmi, jsme spojeni s nebem a Bohem. Toto spojení není takové, které svírá, ale které naplňuje život a dává nám chuť a naději do našeho konání.

zelená – list
zelená – čajové pole
oranžová – ropucha

Modlitba

Dobrý Bože, prosíme tě, ať si dokážeme vzpomenout na duhu v době, kdy naše dny budou naplněné deštivým počasím. Dej, ať se radujeme z toho, že náš život naplňuješ dobrými věcmi. Dej nám vědět, že na tomto světě nejsme sami, ale máme druhé lidi a také tebe. Požehnej nám a všem lidem, se kterými jsme spojeni dneska a po všechny věky věků... Amen.

Cíl:

- poznání a vnímání krásy světa skrze duhu,
- objevení Boha v každodenním životě,
- rozvíjení vnímání a významu barev.

Motivace:

- fotografie.

Kroky realizace:

1. Zajištění meditační atmosféry (pohodlné usazení, hudba, přítmi svíčka...).
2. Povídání o duze.
3. Symbolika barev (šátky, promítání fotografií + otázky na zamyšlení).
4. Shrnutí významu duhy a jejího místa v životě, modlitba.

Materiální potřeby:

- meditační hudba,
- dataprojektor,
- barevné šátky,
- svíčka.

Rizika:

Modlitba může působit jako nepříjemná agitace, je potřeba zvážit, kde ji přečíst a kde ji radši vynechat nebo nahradit.

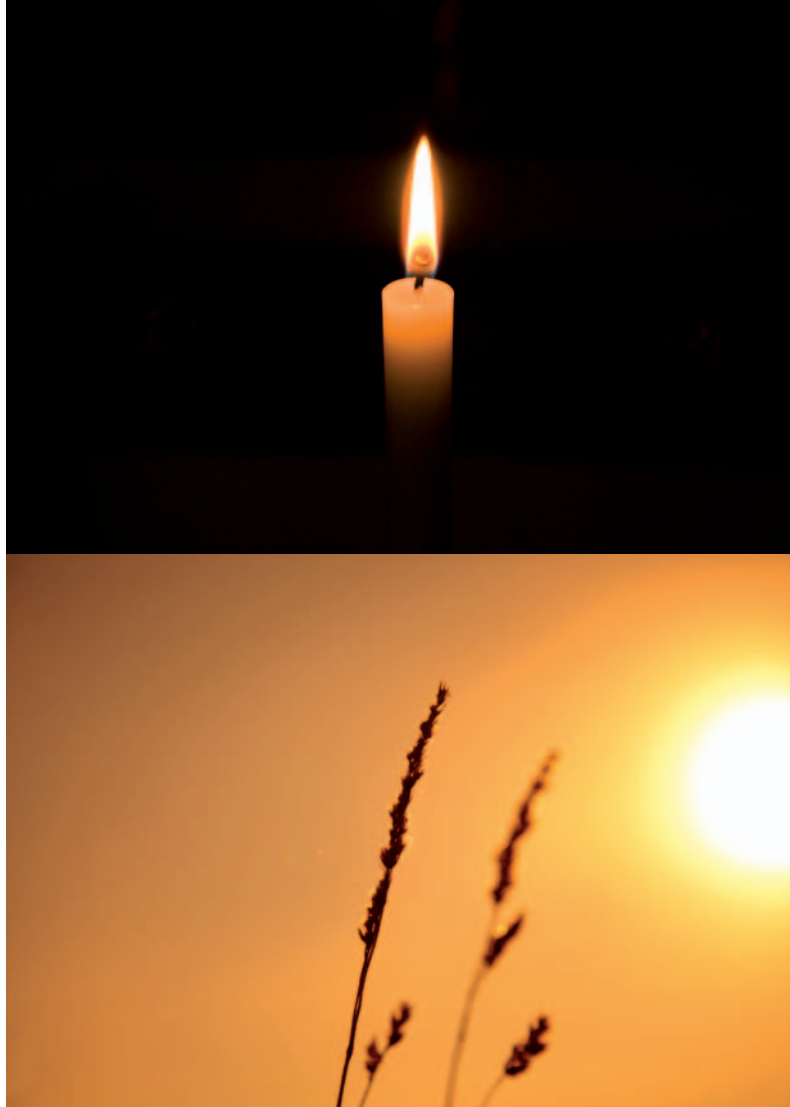
Potenciálními riziky mohou být nekázeň, vyrušování, nesoustředěnost.

červená – oheň
červená – jahoda
oranžová – listy

fialová³⁰
modrá – oblaka³¹
modrá – kapka³²
zelená – čajové pole³³
zelená – list³⁴
oranžová – ropucha³⁵
oranžová – listy³⁶
červená – oheň³⁷
červená – jahoda³⁸
žlutá – svíce³⁹
žlutá – slunce⁴⁰

30 http://www.amreligiousgifts.com/pictures/am-church.com/images/arte_grosse/102-0968p.jpg

31 z vlastních fotografických zásob

32 <http://drellensimonend.files.wordpress.com/2011/11/water-drop-wt.jpg>

33 http://fc06.deviantart.net/fs19/f/2007/299/6/5/Green_Tea_by_ferari.jpg

34 http://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/4/4e/Backlit_green_poinsettia_leaf.jpg

35 http://images.wikia.com/psychology/images/8/87/Bufo_periglenes1.jpg

36 http://farm5.static.flickr.com/4073/4777312058_67c555b044_o.jpg

37 <http://www.smtacoma.com/wp-content/uploads/2010/06/WebsiteFireImage.JPG>

38 ze soukromých zásob

39 http://portlandvagabond.com/wp-content/uploads/2011/03/Candle_@_Karukayad%C3%B4_20110205_Koyasan_1.jpg

40 http://st.gdefon.ru/wallpapers_original/281557_%28www.GdeFon.ru%29.jpg

Najdi si čas

Rámcově vzdělávací program:

- vzdělávací obsah *Úvod do filozofie a religionistiky*,
- průřezové téma *Osobnostní a sociální výchova*.

Časový rámec:

30–60 min.

Obsah a cíl:

Najdi si čas na přemýšlení, je to zdroj síly.

Najdi si čas na modlitbu, je to největší moc na světě.

Najdi si čas na smích, je to hudba duše.

Najdi si čas na hru, je to tajemství věčné mladosti.

Najdi si čas na lásku, je to Bohem půjčená výsada.

Najdi si čas na rozdvání, den je krátký na to, abys byl sobcem.

Najdi si čas na čtení, je to zdroj moudrosti.

Najdi si čas na laskavost, je to cesta ke štěstí.

Najdi si čas na práci, je to cesta k úspěchu.

Najdi si čas na skutky lásky, je to klíč do nebe.

Úkol – Tento text rozstříháme na jednotlivé řádky, namnožíme podle počtu účastníků, schováme a každý si musí najít svůj papírek. Potom si je představíme všichni dohromady, každý má za úkol vymyslet, proč je důležité najít si čas právě na to, co dotyčný našel. Můžeme je seřadit podle důležitosti, diskutovat a nakonec si každý zkusí vymyslet (zapsat) konkrétní příklad, kdy se naposledy zamýšlel, modlil, smál, hrál, četl apod.

Motivace:

Najdi si čas modlit se k Bohu, protože ti to dodá vnitřní sílu.

Najdi si čas milovat lidi bez omezení.

Najdi si čas být dobrý jak k sobě, tak i ostatním.

Najdi si čas dávat ostatním co nejvíce dobrého, protože život každého z nás je příliš krátký na to, abychom žili sobecky.

Najdi si čas najít opravdové přátele.

Najdi si čas myslet optimisticky.

Najdi si čas se smát.

Najdi si čas hrát si jako děti, plné nevinnosti a čistoty, poněvadž to je jedno z tajemství věčného mládí.

Najdi si čas na lásku

(Matka Tereza)

Lidé jsou nerozumní, špatně uvažují a jsou sobečtí, přesto je miluj!
Když konáš dobro, lidé tě obviní ze sobeckých pohnutek, přesto konej dobro!
Když jsi úspěšný, snadno získáš falešné přátele a skutečné nepřátele, přesto buď úspěšný!
Na dobro, které děláš, se zítra zapomene, přesto konej dobro!
Čestnost a upřímnost tě dělá zranitelným, přesto buď čestný a upřímný!
Co jsi po celé roky budoval, se může za jednu noc zhroutit, přesto buduj!
Lidé opravdu potřebují pomoc, ale možná tě napadnou, když jim pomůžeš, přesto jim pomáhej!
Daruj světu to nejlepší, co máš, a udeří tě do tváře, přesto dej světu to nejlepší, co máš!
(Matka Tereza)

Kroky realizace:

1. Přečteme nebo rozdáme vytištěné motivační texty od Matky Terezy.
2. Rozstříháme jednotlivé papírky a schováme v místnosti.
3. Každý si najde svůj papírek, přečte ostatním a zdůvodní ho.
4. Stanovíme si kritéria a seřadíme papírky podle důležitosti + diskuze.
5. Každý se zamyslí nad všemi deseti body a zkusí si sám pro sebe zodpovědět, kdy naposled si na tyto činnosti našel čas.

Materiální potřeby:

- texty,
- rozstříhané papírky,
- propisky,
- velký papír, fix – na seřazení 10 bodů.

Rizika:

Nezájem o tuto aktivitu.

Nebe/peklo

Rámcově vzdělávací program:

– průřezové téma *Osobnostní a sociální výchova*.

Časový rámec:

50 min.

Obsah:

Základem je zahrát scénku (viz Příloha), která má vyvolat otázky.

Provedení scénky bych nechal lektorskému týmu – prostoru pro repliky a kreativitu je dost.

Poslední repliky navrhuji pronášet pomaleji, s výrazem. Na konci je potřeba se s někým domluvit, ať pustí smích.

A teď nastává další možnost – co má scénka nastartovat? Diskuzi o tom, co je peklo pro obyčejného člověka? Jak si peklo můžu představit? (Kontrast s pohádkou – čertíci, kopyta, kotle, oheň, smrad?)

Možnosti, jak s tím pracovat dále:

Lze to pojmout jako tvořivou dílnu.

Je také možno propojit peklo a lidské utrpení – diskuze.

Nebo lze vyslovit dotazy:

Proč se o pekle mluví? (Kupř. válka = peklo na zemi.)

Proč se říká: Matka mi doma udělala ze života peklo?

Cíl:

– poznávání duchovního rozměru člověka.

Motivace:

Motivací je samotná scénka.

Kroky realizace:

1. Lektorské nastudování dramatizační předlohy – viz Příloha.
2. Materiální příprava.
3. Vlastní dramaturgie.
4. Tematické zaměření, rozbor, diskuze, rozprava.

Materiální potřeby:

- notebook pro přehrávání mp3 souborů,
- reproduktory,
- elegantní oděv (sako, frak apod. – možno stylizovat),
- porcelánový (i jiný) podnos,
- látkový ubrousek,
- vázička s květinami (jiná dekorace na stůl možná),
- stůl,

- židle (nebo křeslo, potažmo houpací),
- sušenky,
- čokoláda,
- dlouhý klacek – simulace rybářského prutu,
- kapesní hodinky nebo jejich maketa,
- šachovnice,
- DVD obaly s tzv. filmy a jiné komponenty dle možností na dokreslení scény...

Postavy:

- operátor – obsluha PC a reprosoustavy, která na pokyn spustí audiosekvenci,
- Muž,
- Sluha.

Rizika:

Selhání techniky, paměťové výpadky, nezáměr a ignorance, posměšky.

Příloha k metodickému listu

Nebe/peklo

Dramatizační předloha:

Scénka: *Sluha a muž*

Muž (sedí) a sluha (stojící), oba mají pár sekund sklopené hlavy. Pak hlavy napřímí, muž se rozhlíží dokola, sluha stojí v připravené číšnické pozici s táckem v ruce.

Sluha: Mohu pánovi nabídnout sušenku? /lehce úlisně/

Muž: Ne, nechci, já mám chuť na něco ušlechtilého. /řečeno se zájmem/

Sluha: Tak byste si rád zahrál šachy? /nadšeně/

Muž: To jsem zrovna nemyslel... /rozpačitě/

Sluha: Tak jste si chtěl zahrát dámu? /ještě nadšeněji/

Muž: Já toužím po něčem povznášejícím, po něčem, co by mi dalo chuť do života. /zasněně/

Sluha: Vždyť víte, že můžete mít, na co si jen vzpomenete. Mám zde pro vás luxusní švýcarské hodinky. To vás vždy bavilo. /vemlouvavě/

Muž: Hodinky už nemůžu vidět. Vždyť jich mám plnou skříň. Já toužím po něčem co má v sobě vzrušení, očekávání, radost. /DOCELA ZKLAMANĚ/

Sluha: Mohl byste se dívat na nějaké filmy.

Muž: Já je přece znám už skoro nazpaměť a na ty, co jsou nové, se nedá dívat. Chtěl bych něco..., no... dělat! /jakoby na okamžik nadšeně/

Sluha: Podívejte se na ten potok tady vedle. Je plný ryb. Můžete si jít zachytat. To přece máte taky rád. Vidíte ty kusy, co tam plavou. Hned vám přichystám prut.

Muž: To není ono. A chytat ryby tady u vás, to jsou hotová muka. Sotva tam člověk hodí háček, hned se něco velkého zakousne. Koho by bavilo vytahovat celé dny ty velké ryby? /fakt znuděně/

Sluha: Dá si tedy pán sušenku?

Muž: Já bych chtěl něco dělat. Nechci nic přinést ani nic vidět. /odvrací pohled/

Sluha: Je mi líto pane. Ale u nás nesmíte nic namáhavého dělat. Všechno jde snadno a samo. Vy se můžete jen bavit.

Muž: Já nevím, jsem z toho celý znechucený. Pořád mi tu něco nabízíte...

Sluha: Ale pane, vždyť jste přece vždy toužil mít všechna přání ihned splněna. Tady žijete v neomezených možnostech. Donesu vám, co budete chtít, a vy se nemusíte vůbec namáhat. Když po nějaké věci zatoužíte, já vám ji donesu.

Muž: Musím říct, že jsem si to nebe opravdu představoval jinak. Ta hrozná nuda a pocit přesycení mě úplně ničí.

Sluha: Promiňte, pane. Tady došlo asi k nějakému omylu. Řekl jste nebe?

Muž: No samozřejmě. Co je na tom divného?

Sluha: Jen snad to, že my tady rozhodně nebe nejsme. My jsme to druhé... /d'ábelský smích/

Ztráty v našem životě

Rámcově vzdělávací program:

– průřezové téma *Osobnostní a sociální výchova*.

Časový rámec:

20 + 15 min. (I. + II. část – Druhou část je dobré dělat s časovým odstupem – po programu /večer/, popřípadě druhý den. Můžeme ji také úplně vynechat.)

Obsah:

I. část – *Slza/srdce*

Připravíme si čistý papír, přehneme jej na půl a vystříhneme z něj slzu tak, že když ho potom rozložíme, vznikne nám srdce. Každý dostane jednu slzu a propisku. Z jedné strany slzy napíšeme ztráty svého života (když někoho, kdo je nám drahý / něco, co je nám drahé, nenávratně ztratíme).

Z druhé strany napíšeme, jaké pocity v nás vyvolává ztráta.

Potom můžeme slzu rozložit a vznikne nám srdce. Poté vytvoříme dvojice a do srdce společně vypíšeme možnosti (způsoby), jak se s těmito ztrátami vyrovnávat.

Shrnutí: Náš život je hnán kupředu nadějí a vírou, ale také zlostí a smutkem. Ztráta je síla posilující náš život. (Proto je srdce nejdříve slzou, potom srdcem.)

Reflexe – Kdo chce, může se podělit. Může se to stát inspirací pro ostatní.

Cíl:

Cílem této aktivity je zamyslet se nad ztrátami, umět si je pojmenovat a společně přijít na různá řešení problému.

Kroky realizace:

1. Na první stranu slzy účastníci napíší ztráty.
2. Na druhou stranu slzy účastníci vypíší pocity.
3. Dovnitř srdce ve dvojicích (či menších skupinkách) sepíší, „co dělat, aby šlo ztrátu lehčeji překonat“.
4. Společná reflexe.

Materiální potřeby:

- pro každého účastníka tvar slzy vystřížený z přeloženého papíru,
- propiska,
- podložka.

Rizika:

Vyvolání negativních, nezpracovaných/nezvládnutých životních podnětů. Je potřeba umět zareagovat a nenechat účastníka s jeho problémy samotného.

Obsah:II. část – *Srdce – ztišení*

Jeden instruktor mluví, druhý nám v roli pomocníka (můžeme požádat i nějakého žáka) posouvá svíčky. Na klidném, příjemném místě (kaple) vytvoříme srdce ze svíček.

Hraje příjemná, pomalá, tichá hudba. Po chvíli, když se všichni usadí, začneme vyprávět: „Srdce je symbol, kterému rozumí snad každý. Už malé děti malují obrázky plné srdíček, které potom s velkou radostí věnují mamince a tatínkovi. Většinou ho zobrazujeme červené. Je to barva spojená s láskou a vášní. Věříme, že srdce je sídlem našich emocí.

Srdce je životodárný lidský orgán. Pumpuje nám energii a sílu do žil – do života. Někdy se tak cítíme všeho schopní, radostní, jako bychom poskakovali v jeho rytmu. Jindy se ale uzavřeme sami do sebe a pak se naše srdce jakoby zmenší, není v něm dost místa pro jiné a možná ani dost místa pro nás samotné. (Pozn. Pomocník posune svíčky blíž k sobě – podle Kroku realizace 3.) Ale tím se srdce poškodí. (Pozn. Pomocník posune svíčky různě od sebe, v srdci vzniknou mezery – viz Krok realizace 4.)

Přemýšlejte, čím byste to srdce vyléčili. Až budete vědět, můžete zapálit svoji svíčku a doplnit toto rozbolavělé srdce.“

Cíl:

Cílem ztišení je, aby se každý účastník usebral do sebe a zamyslel se nad tím, co mu v jeho chmurných chvílích pomáhá.

Kroky realizace:

1. Každý účastník dostane nezapálenou svíčku, poté se posadí tak, aby všichni viděli na obraz srdce vystavěný z čajových svíček na papírové podložce.
2. Zapálené svíčky jsou ve tvaru srdce, hraje hudba, začínáme vyprávět.
3. Zmenšíme svíčky na nejmenší možný tvar srdce.
4. Rozprostřeme svíčky nerovnoměrně do tvaru srdce tak, aby bylo možné do něj přidávat další svíčky od účastníků.
5. Účastníci mohou postupně odcházet. Kdo chce, může zůstat a přemýšlet.

Materiální potřeby:

- čajové svíčky (pro každého účastníka jednu + min.13 svíček, aby se z nich dal udělat obraz srdce),
- podložka pod svíčky – z papíru/kartonu velkého formátu vystřižené srdce,
- pomalá, příjemná instrumentální hudba,
- zápalky nebo zapalovač.

Rizika:

Vyprávění o srdci může být delší, ale je potřeba dělat pauzy a mluvit velice pomalu, aby si účastníci uvědomovali, co říkáme, a také, aby pomocník stačil posunout svíčky.

Velkým rizikem je nekázeň účastníků. Tuto aktivitu by měli být účastníci schopni brát vážně a nezesměšňovat její průběh.

Další riziko spočívá v tom, že pomocník nebude vědět, ve které chvíli má posunout svíčky. Je potřeba si to dopředu vyzkoušet.

Příběhy

Zamyšlení

Ticho

Jeden stresovaný a vyčerpaný podnikatel vyhledal duchovního mistra a žádal ho o radu. Mistr mu odpověděl: „Když se ryba dostane na souš, začne zvolna umírat. I ty začínáš umírat, když se necháváš unášet světskými věcmi. Ryba se může zachránit tím, že se ihned vrátí do vody. A ty se musíš ihned vrátit do samoty.“

Podnikatel se vyděsil: „To mám všeho nechat a jít do kláštera?“

„Ne, kdepak. Zůstaň u své práce, ale skryj se do svého srdce.“

Ve slovníku spirituality je jedno nádherné slovo – „usebrání.“ Vyjadřuje chvíli, v níž se člověk zastaví, aby „posbíral“ ty části svého „já“, které se během dne poztrácely.

Poděkování

Poděkování je zázrak. Někdo pere, žehlí, vaří pro ostatní deset, dvacet, třicet let. Žije s nimi, pečuje o ně, miluje je ve dne v noci. A přesto nikdy neuslyší ono slovo: „Díky.“

Poděkování není otázkou vybraného chování. Znamená to, že řekneme tomu druhému:

„Všiml jsem si, že existuješ.“ Proto je náš svět plný neviditelných lidí.

Předsudky

Zapadlo slunce, když si chudý rolník sedl na zápraží a odpočíval po práci v parném dni. Kolem domu vedla cesta. Šel po ní cizí člověk a pomyslel si: „To bude nějaký lenoch, celý den tu vysedává a o práci ani nezavadí.“ O chvíli později tudy procházel jiný člověk a hlavou mu proběhlo: „To bude nějaký chlípník, který vyhlíží na zápraží děvčata a potom jim dělá nemravné návrhy.“

Potom se cestou ubíral třetí člověk a pomyslel si: „Ten muž asi celý den pracoval a teď si užívá zaslouženého odpočinku.“

Ve skutečnosti toho víme málo o muži, který seděl na zápraží. Ale zato jsme se dozvěděli mnohé o třech kolemjdoucích – první byl lenoch, druhý běhal za děvčaty a třetí byl pracovitý člověk.

Vše, co říkáš, promlouvá o tobě. Zejména když mluvíš o někom jiném.⁴¹

Stěrače = odpuštění

Jednoho deštivého odpoledne vezla matka v autě svého malého syna. Jela opatrně, protože mokrá silnice byla kluzká. Najednou syn, který seděl na zadním sedadle, prohlásil:

„Víš, mami, tak mě něco napadlo.“

Matka byla zvědavá, co se mohlo vylihnout v hlavičce sedmiletého dítěte:

„A co to je?“

„Ten déšť je jako hřích a stěrače jsou jako Bůh, který ho z nás smete.“

41 FERRERO BRUNO, *Živá voda pro duši*. Praha: Portál, 2001, ISBN 80-7178-592-X.

Když matka překonala údiv, zeptala se:

„Všiml sis, že kapky nepřestávají padat? Co to podle tebe znamená?“

Dítě nezaváhalo ani na okamžik:

„My hřešíme dál a dál a Bůh nám pořád odpouští.“⁴²

42 FERRERO BRUNO, *Osvěžení pro duši*. Praha: Portál, 2005, s. 22. ISBN 978-80-7367-736-7.

Příběhy téma 1

Bručoun

Strom měl zkrabacený kmen a poněkud křivé větve, na nichž rostla trpká jablíčka, která nikdo nechtěl. Ale ještě horší byla jeho povaha. Strom stále jen mrzoutsky bručel a stěžoval si – na rozblácené pole, na houfy ptáků a králíky, kteří jsou schopni zničit mu všechnu kůru, na vysokou trávu, která by ho pořád jen lechtala, a vadily mu další a další věci. Keř, který vyrostl hned vedle Stromu, se rozhodl něco podniknout, aby konečně neustálé reptání toho bručouna přestalo.

Svěřil se s tím starému Havranovi, který usoudil:

„Strom nemá žádný dobrý důvod k životu, proto neustále lamentuje.“

„Ale kde najít ten důvod?“

„Obvykle ho najdeme hned vedle sebe.“

V létě se Keř v blízkosti Stromu obalil zelení a Zimolez hned vedle se jako vždycky začal svými listy otáčet a opájel okolí vůní svých květů.

„Strome,“ řekl jednoho krásného dne Keř, „co je v tvém životě nejhorší?“

Strom chvíli přemýšlel a pak smutně zašeptal:

„Nejhorší je, že se nikomu nelíbím. Když kvetu, trvá to jenom krátkou dobu, mé listy nejsou krásné a moje planá jablka chutnají hrozně.“

„Ale to se dá všechno snadno napravit!“ namítl Keř.

„Mohl bys poprosit Zimolez, aby začal obrůstat tvůj kmen i větve. Ozdobil by je svými voňavými květy a pokrýval by tě zelenými listy po velkou část roku. Jediná potíž je v tom, že... Zimolez nechce – říká, že si pořád jen stěžuje.“

Strom se odmlčel a potom se zeptal:

„A kdybych slíbil, že si budu stěžovat co nejméně, mohl bys ho přemluvit, aby rostl kolem mě?“

„No jistě,“ odpověděl Keř.

A tak po celý rok Strom ani jednou mrzoutsky nezabručel, nestěžoval si, nelamentoval. Jednoho krásného dne příštího jara vypustil Zimolez nesmělý výhonek. Zachytil se jím na kmene Stromu, začal ho zaplétat mezi jeho větve a rozevírat na něm své voňavé žluté a růžové květy. Strom byl najednou nejkrásnější ze všech stromů v okolí. Od té doby si už nestěžoval. Nezabručel už ani jednou. Už vůbec nikdy.

Jednoho zimního odpoledne přiletěl ke keři Havran.

„Už vůbec neslyším žádné lamentování, neslyším, že by si Strom stěžoval. Nejspíš našel důvod k životu. Co se děje?“

„Zeptej se ho,“ poradil mu Keř.

Havran se přiblížil ke Stromu a otázal se ho na to.

„Nemůžu s tebou teď mluvit, Havrane, musím chránit Zimolez před větrem.“

„Ale všechno je hnědé a zvadlé, je přece zima.“

„Teď je to takhle,“ zašuměl Strom, „opírá se o mě a já ho držím a chráním a budu ho držet až do jara. Pak zase začne růst a bude hustší a krásnější než minulý rok.“

Starý Havran i Keř slyšeli velmi rádi, co Strom říkal. Už věděl, proč žít, a už nikdy si nestěžoval.

Srdce mnohdy vidí daleko. Všichni máme důvod k životu... Hned vedle sebe.⁴³

Co říct a co ne?

Člověku, kterého máme rádi, bychom neměli říkat 27 věcí:

„Já jsem ti to říkal; jsi jako tvá matka; máš pořád špatnou náladu; ty jsi se zbláznil; za to můžeš ty; co to s tebou je; na všechno umíš jenom nadávat; ať udělám cokoli, nic ti není dost dobré; dobře ti tak; proč nikdy neposloucháš, co ti říkám; musíš být zodpovědnější; na co pořád myslíš; jsi nemožná; nechápu, jak jsem se do tebe mohl zamilovat; z tebe nikdy nic nebude, kdybych se na hlavu stavěl; já si můžu dělat, co chci; jestli se ti to nelíbí, klidně si běž pryč; děláš samé hlouposti; zase další nesmysl; myslíš jen sám na sebe; kdybys mě opravdu miloval, tak...; jsi jako malá; ty se umíš akorát vymlouvat; vezmi si prášky na uklidnění; co máš za problém; já tě nechápu; ty musíš mít vždycky pravdu.“

Je 37 věcí, které byste měli tomu, koho máte rádi, říkat bez ustání:

„To jsi udělal pěkně; jsi fantastický; to bylo krásné; dnes ti to moc sluší; bez tebe mi pořád něco schází; vážím si toho, co jsi pro mne za ty roky udělal; ty jsi pro mne v celém životě nejdůležitější; jsi důležitější než děti, práce, kamarádi, všechno, jsem šťastný, že tě mám; jsi můj nejlepší kamarád; kdybych si měl znovu vybírat, vzal bych si zase tebe; dnes chci být s tebou; chyběl jsi mi; celý den jsem na tebe musel myslet; je krásné se ráno probudit vedle tebe; budu tě milovat celý život; rád se dívám, jak ti svítí oči, když se směješ; jako obvykle ti to moc sluší; důvěřuju ti; na tebe se vždycky můžu spolehnout; je mi s tebou dobře; jsem hrdý, že můžu být s tebou; je mi to líto; udělal jsem chybu; pověz mi, co by se ti líbilo; pověz mi, co plánuješ; rád tě poslouchám; jsi mimořádný člověk; nedokážu si představit život bez tebe; můžu ti nějak pomoci; modli se za mě; dnes jsem se za tebe modlil; každý okamžik, který strávíme spolu, má obrovskou cenu; děkuju ti za tvou lásku; děkuju ti, že mě bereš takového, jaký jsem; děkuju ti, že jsi tu se mnou; s tebou je každý den krásnější.“⁴⁴

Každý den

Gazanie, kterou zdobí květ jemné, lahodné barvy, toužila dnem i nocí po společnosti včel. Ale ani jedna včelka nepřilétla, nesnesla se k jejím okvětním lístkům.

A tak květina stále celé dlouhé noci snila, představovala si, jak nad sebou vidí kroužit spousty včel, které se k ní snášejí a jemně ji líbají. Tyto sny jí vždycky pomohly šťastně přečkat noc až do rána, kdy se se slunečními paprsky její květ znovu otevřel.

Měsíc, který věděl, jak ji trápí osamělost, se jí jednu noc zeptal:

43 FERRERO BRUNO, *Úsměvy pro duši*. Praha: Portál, 2010, s. 16. ISBN 978-80-7367-768-8.

44 FERRERO BRUNO, *Osvěžení pro duši*. Praha: Portál, 2005, s. 78. ISBN 978-80-7367-736-7.

„Neunavuje tě už to čekání?“
„Možná ano. Ale nesmím přestat bojovat.“
„Proč?“
„Protože když se nerozevřu, zvadnu.“

Ve chvílích, kdy to vypadá, že osamocenosť zničí veškerá očekávání, je jediným způsobem, jak ji snášet, stále se rozvíjet.⁴⁵

Modrý kámen

Klenotník seděl u svého stolku a roztržitě hleděl na ulici výkladem malého elegantního obchodu, který mu patřil.

Před výkladem se zastavila holčička a přitiskla nos na sklo. Oči modré jako nebe se jí rozzářily, když uviděla jeden z vystavených šperků. Rozhodně otevřela dveře a ukázala na nádherný tyrkysový náhrdelník.

„Chci ho pro sestru jako dárek. Můžete mi ho pěkně zabalit?“

Klenotník se na svou zákaznici nevěřicně zadíval: „Kolik máš peněz?“

Děvčátko si bez váhání stouplu na špičky a vysypalo na pult plechovou pokladničku. Vypadlo z ní pár drobných bankovek, hrst mincí, několik mušliček a kovových figurek.

„Bude to stačit?“ zeptala se hrdě. „Chtěla bych koupit dárek starší sestře. Co umřela maminka, se o nás stará ona a nikdy nemá ani chvíli sama pro sebe. Dneska má narozeniny a z tohoto dárku bude jistě mít velkou radost. Ten kámen má stejnou barvu jako její oči.“

Muž odešel do zadní části obchodu a za chvíli se vrátil s krásným červeně a zlatě zdobeným dárkovým papírem, do kterého pečlivě zabalil krabičku s náhrdelníkem. „Tady ho máš,“ řekl holčičce, „a dej na něj pozor.“ Děvčátko hrdě vykročilo, jako by si neslo poklad. Hodinu poté vešla do klenotnictví krásná dívka. Měla nádherné modré oči a vlasy barvy medu. Položila na pult před klenotníka balíček, který on předtím s takovou péčí připravoval.

„Ten náhrdelník byl koupený u vás?“

„Ano slečno.“

„Kolik stál?“

„Cena je věc dohody mezi zákazníkem a mnou. Tato informace je důvěrná.“

„Ale moje sestra měla jen pár drobných. Nikdy by si takový náhrdelník nemohla dovolit koupit!“

Klenotník zvedl pouzdro s náhrdelníkem, zavřel ho, znovu ho pečlivě zabalil a podal dívce.

„Vaše sestra ho zaplatila. Dala za něj víc, než by dal kdokoli jiný – dala všechno, co měla.“

Neboť Bůh tak miloval svět, že dal svého jediného Syna, aby žádný, kdo v něho věří, nezhylnul, ale měl život věčný. (Evangelium podle Jana 3, 16)⁴⁶

45 FERRERO BRUNO, *Úsměvy pro duši*. Praha: Portál, 2010, s. 85. ISBN 978-80-7367-768-8.

46 FERRERO BRUNO, *Osvěžení pro duši*. Praha: Portál, 2005, s. 24. ISBN 978-80-7367-736-7.

Otazník

Byl jednou jeden otazník. Byl velmi půvabný a jako všechny otazníky vypadal velmi inteligentně. Nějakou dobu však chodil po bezútěšné, zatrpklé, zklamané a sklíčené zemi. Zjevně s ním nikdo už nechtěl nic mít. Všichni vyhledávali stále častěji jeho úhlavního nepřítele – vykřičník.

Všichni křičeli: „Vpřed! Zastavit! Pohyb! Uhni!“

Vykřičník je typický pro násilníky a násilníci teď také ovládli svět. Také na cestách, silnicích a v městských ulicích, kde se otazník dříve cítil jako král, se už nenašel nikdo, kdo by se zeptal: „Jak se máš?“

Nahradilo to: „Ahoj!“

Už nebyl nikdo, kdo by zastavil auto, otevřel okénko a zeptal se:

“Prosím vás, jedu dobře na Brno?”

Teď používali všichni satelitní navigaci, která udílí rezolutní příkazy:

„Na výjezdu uhněte vpravo!“

Otazník už byl ze svého cestování unavený a tak se uchýlil k jedné rodině. Děti měly ještě pořad rády otazníky. Ale i tady našel otce a dospívajícího syna, kteří soupeřili celý den s vykřičníky.

„Vůbec mě neposloucháš!“

„Je mi jedno, co si myslíš! Tady rozkazuju já!“

„A dost! Odcházím a už se nevrátím!“

Nakonec byl otec vyčerpaný a znechucený, syn uražený a sklíčený, a proto agresivní. A trpěli oba, protože nic nedrásá víc než vědomí fyzické blízkosti, ale vnitřní vzdálenosti. Otazník se usadil pod lampou a při první příležitosti zasáhl.

Otec, zamračený, se sevřenými pěstmi, připravený na střetnutí, však jenom hlesl:

„Co si o tom myslíš?“

A samotného ho to ohromilo.

Syn se překvapením odmlčel.

„Opravdu to chceš vědět, tati?“

Otec přisvědčil. Začali spolu mluvit. Nakonec se zeptali skoro jednohlasně:

„Máš mě ještě rád?“ Otazník štěstím udělal nad lampou přemet.

Otazník není neomalený, ale respektuje svobodu a odpovědnost druhého. Také Bible je plná otazníků: „Adame, kde jsi?“ „Kaine, kde je tvůj bratr?“ „I vy chcete odejít?“ „Petře, miluješ mě?“⁴⁷

47 FERRERO BRUNO, *Úsměvy pro duši*. Praha: Portál, 2010, s. 54. ISBN 978-80-7367-768-8.

Příběhy téma 2

Bankovka

Přednášející začal své vystoupení tím, že zamával zelenou stoeurovou bankovkou.

„Kdo chce tuhle stoeurovku?“

Zvedl se les rukou, přednášející však vysvětlil:

„Dříve než ji někomu dám, musím udělat jednu věc.“ Začal bankovku divoce mačkat a znovu řekl: „Kdo ji ještě chce?“

Opět se zvedly ruce.

„A co když udělám tohle?“

Hodil zmačkanou bankovkou proti stěně, a když spadla na zem, pošlapal ji. Potom ji znovu ukázal posluchačům – byla špinavá a poničená.

„Ještě ji někdo chce?“

Ruce se zvedly jako před tím.

I když byla bankovka tolik poničená, neztratila nic ze své hodnoty.

Mnohokrát v životě jsme byli zranění, zničení, utýraní, ponížení, a přece si uchováme svou hodnotu. Pokud ji známe (máme, věříme v ni).⁴⁸

Cena

„Zbytečně se mnou ztrácíte čas. Nejsem k ničemu, všem se ošklivím, i sama sobě.“

Dívka dopáleně argumentovala, proč nechce přijmout farářovo pozvání do skupinky mladých, kteří se spolu scházeli, a s hořkostí v hlase vypočítávala všechno, co na sobě nesnášela: „Jsem moc obyčejná a nikoho nezajímám. Jsem protivná, ráda bych chodila s nějakým klukem, ale žádný mě nechce, závidím kamarádkám a doma všem lezu na nervy. K čemu jsem vlastně na světě?“

Farář si ji chvíli mlčky prohlížel a pak řekl: „Viš, že máš nádherné zelené oči?“

Dívka se zaraženě odmlčela.

První krok byl vykonán.

Jedna paní si kdysi koupila ošklivý přehoz přes postel. Vzala si ho jen proto, že byl z druhé ruky, stál jen padesát korun, ale pokaždé, když stlala postel, znechuceně se nad ním ušklíbla.

Když však náhodou listovala katalogem značkového zboží, který jí přišel pod ruku v obchodě, zjistila, že její přehoz je dílem slavného návrháře a stojí ve skutečnosti dva tisíce korun. Jakmile poznala jeho cenu, okamžitě v jejich očích zkrásněl. Ať si o sobě myslíš, co chceš, v Božích očích máš nesmírně vysokou cenu.

48 FERRERO BRUNO, *Úsměvy pro duši*. Praha: Portál, 2010, s. 29. ISBN 978-80-7367-768-8.

Někteří lidé nevědí,
jak je důležité, že tu jsou.
Někteří lidé nevědí,
že ostatním dělá dobře, když je třeba jen vidí.
Někteří lidé nevědí,
jakou útěchu přináší jejich laskavý úsměv.
Někteří lidé nevědí,
jak blahodárně působí jejich přítomnost.
Někteří lidé nevědí
oč bychom bez nich byli chudší.
Někteří lidé nevědí, že jsou darem z nebes.
Věděli by to, kdybychom jim to řekli.⁴⁹

Nedokonalý džbán

Každého rána se jeden venkovan vydával ke studni s dvěma velkými džbány, které přivazoval na záda svému oslovi.

Jedna z nádob už byla stará, popraskaná a voda z ní cestou unikala.

Ta druhá byla nová, hladoučká a pevná, nepropustila ven ani kapku.

Starý džbán se styděl a připadal si zbytečný, tím spíš, že si ten nový nenechával ujít příležitost, aby se nepochlubil svou dokonalostí: „Mně nikdy neunikne ani kapička!“

Jednoho dne se starý džbán svěřil svému majiteli: „Vím, že na svou práci už nestačím. Zbytečně se mnou plýtváš časem, silou i penězi. Než se dostaneme do vsi, polovina vody ze mě vyteče. Odpuť mi mé nedostatky a rány.“

Druhý den se venkovan cestou do vsi obrátil na starý džbán: „Podívej se na kraj cesty.“ „Je plný krásného kvítí.“

„To je tvou zásluhou,“ řekl mu majitel. „To ty je každý den zavlažuješ cestou domů. Koupil jsem na trhu semínka a rozesel podél cesty. Ty jsi je každý den nevědomky zaléval, až z nich vyrostly tyhle překrásné květiny.“

Každý si neseme spoustu ran a prasklin, ale když k tomu svolíme, Bůh s našimi nedostatky dokáže učinit zázraky.

Mnoho mých snů se nikdy neuskutečnilo.

Rozplynuly se v ranním úsvitu.

Ale to málo, které se díky Bohu splnilo,
mě láká, abych snil dál.

Vyslovil jsem mnoho modliteb,
aniž bych na ně dostal odpověď,
přestože jsem na ni dlouho a trpělivě čekal.

Ale těch několik, které byly vyslyšeny,
mě láká, abych se modlil dál.

49 FERRERO BRUNO, *Osvěžení pro duši*. Praha: Portál, 2005, s.32. ISBN 978-80-7367-736-7.

Důvěřoval jsem mnoha přátelům,
kteří mě opustili
a ponechali samotného v slzách.
Ale těch pár, kteří mi zůstali věrní,
mě láká, abych dál důvěřoval lidem.
Rozesel jsem mnoho semínek, která spadla na cestu a která sezobali ptáci.
Ale těch pár voňavých kytic, které jsem natrhal,
mě láká, abych sel dál.⁵⁰

Oči

Mladá maminka se před chvílí vrátila z práce, připravovala večeři a věnovala se domácím pracím. Snažila se, aby všechno vyšlo, jak se patří – chystala domácí hranolky, které děti milovaly.

Nejmenšímu byli čtyři roky. Ze školky přišel plný zážitků a teď je mamince vyprávěl. Maminka mu roztržitě odpovídala a příkyvovala.

Za chvíli ji dítě zatahalo za sukni: „Mami...“

Žena kývla a několika slovy zareagovala. Jenže tahání se opakovalo. „Mami...“ Maminka opět krátce odpověděla, škrábala brambory dál a myslela na záležitosti v zaměstnání.

Uplynulo pět minut. Dítě se na sukni pověsilo celou svou silou: „Mami, poslouchej mě očima.“

Poslouchat někoho očima znamená dávat mu na vědomí, že je pro nás důležitý. Všechno důležité totiž prochází očima.

Jedna dospělá dcera napsala matce tento vzkaz:

„Když sis myslela, že se nedívám, pověsila jsi můj první obrázek na ledničku, a já jsem pocítila touhu dál doma kreslit.

Když sis myslela, že se nedívám, nakrmila jsi toulavou kočku, a tehdy jsem pochopila, že o zvířata je třeba pečovat.

Když sis myslela, že se nedívám, upekla jsi mi dort k narozeninám. Tehdy jsem pochopila, že maličkosti mají obrovský význam.

Když sis myslela, že se nedívám, modlila ses, a já jsem začala věřit v Boha, se kterým se dá mluvit.

Když sis myslela, že se nedívám, dala jsi mi pusku na dobrou noc, a já jsem věděla, že mě máš ráda.

Když sis myslela, že se nedívám, plakala jsi, a já jsem se naučila, že některé věci bolí, ale pláč přináší úlevu.

Když sis myslela, že se nedívám, plakala jsi, a já k tobě chtěla být milá.

Když sis myslela, že se nedívám, bála ses o mě, a já jsem zatoužila stát se sama sebou.

Když sis myslela, že se nedívám, dívala jsem se a chtěla jsem ti poděkovat za všechno, co jsi udělala, když sis myslela, že se nedívám.“⁵¹

50 FERRERO BRUNO, *Osvěžení pro duši*. Praha: Portál, 2005, s. 17. ISBN 978-80-7367-736-7.

51 FERRERO BRUNO, *Osvěžení pro duši*. Praha: Portál, 2005, s. 60. ISBN 978-80-7367-736-7.

Servírka

Rodina zasedla ke stolu v restauraci. Servírka vyslechla nejdříve přání dospělých a pak se obrátila k malému, asi sedmiletému chlapci.

„A co si dáš ty?“ zeptala se.

Chlapec se nesměle rozhlédl a řekl: „Chtěl bych obložené chlebičky.“

Servírka si ještě ani nezačala zapisovat objednávku, když ji chlapcova matka zastavila.

„Kdepak chlebičky,“ řekla,

„přineste mu hovězí plátek s bramborovou kaší a mrkvový salát.“

Servírka tomu nevěnovala pozornost a otázala se chlapce:

„Chceš na chlebičky dát zelený salát, nebo rajče?“

„Rajče.“

„Přijdu za minutku,“ řekla servírka a zamířila do kuchyně.

U stolu všichni úžasem oněměli. Chlapec pohlédl postupně na jednoho po druhém a vyhrkl: „No! Ta paní ukázala, že doopravdy jsem.“

Naše domy jsou plné lidí, které ostatní berou jako kus nábytku. Mnoho by jich chtělo „být doopravdy.“⁵²

52 FERRERO BRUNO, *Úsměvy pro duši*. Praha: Portál, 2010, s. 81. ISBN 978-80-7367-768-8.

Příběhy téma 3

Most

Venkovan se synem se vydali na jarmark do vedlejší vesnice. Cesta vedla přes malý kamenný most. Pod ním divoce tekla řeka rozvodněná jarním táním. Voda sahala daleko výš než obvykle, z mostu se drolily kameny, byl starý, neudržovaný a nevypadal právě bezpečně. Syn se lekl: „Tati, myslíš, že nás udrží?“

Otec odpověděl: „Synku, budu tě držet za ruku.“

Chlapec vložil svou dlaň do otcovy a opatrně s ním most přešel. Chvilí poté dorazili do vesnice, kde se konal jarmark.

Domů se vraceli za soumraku. Chlapce napadlo: „Tati, a co ten polorozpadlý most? Jak se dostaneme přes řeku? Já se bojím.“

Venkovan byl statný chlap. Vzal synka do náruče a řekl mu. „U mě v náručí jsi v bezpečí.“

Otcova klidná chůze chlapce ukolébala, a tak hluboce usnul.

Probudil se až druhý den ráno – ležel živý a zdravý ve své postýlce. Oknem svítilo slunce. Ani nevěděl, kdy a jak přešli přes rozbouřenou řeku.

Tak vypadá smrt.

Myslete na to, že...
přistanete u břehu
a zjistíte, že jste v ráji;
že stisknete nabízenou ruku
a bude to ruka Boha;
že budete dýchat čerstvý vzduch
a bude to vzduch nebes;
že se budete cítit silnější
a zjistíte, že toto je nesmrtelnost;
že přejdete z hřmící bouře
do známého klidu;
že se probudíte
a zjistíte, že jste Doma!⁵³

53 FERRERO BRUNO, *Osvěžení pro duši*. Praha: Portál, 2005, s. 85. ISBN 978-80-7367-736-7.

Poklad

Jeden venkovan úplně náhodou objevil poklad na pozemku, který měl v nájmu a který po léta obdělával. Přišel na něj, když jednou orál hlouběji než obvykle. Narazil při tom na spoustu zlatých mincí a drahocenných předmětů. Poklad rychle překryl zemí a spěchal za majitelem pozemku, aby mu pole prodal.

Majitel viděl, že venkovanovi na tom kousku země hodně záleží, a tak s prodejem souhlasil, ale stanovil si za něj vysokou cenu. Aby ji venkovan mohl zaplatit, našel si ještě jedno zaměstnání a pak ještě další.

Své výdělky investoval, založil si podnik a rozšiřoval ho tak dlouho, až pronikl i do zahraničí.

Uběhl nějaký čas a z venkovana se stal obchodník, který investoval, nakupoval, prodával, cestoval a všechno řídil. Na poklad ukrytý v poli úplně zapomněl.⁵⁴

Pokrok

Když moje babička chtěla navštívit svou matku, potřebovala na cestu tři dny. Jeden den jela kočárem, druhý den vyprávěla, co je nového, a poslouchala, co se událo u její matky, chvíli byly v kuchyni a chvíli na zahradě, a třetí den jela kočárem zpátky domů.

Když se za matkou vydala moje matka, potřebovala dva dny. Jela vlakem, a když měla štěstí a vlak na přestupních stanicích neměl zpoždění, dorazila ke své matce ten den večer. Všechno si povyprávěly a matka druhý den zase odjela.

Když jedu za matkou já, trvá mi to půl hodiny. Jezdím autem a stavím se asi jen na deset minut, protože děti se nudí a já musím ještě stihnout nákupy.

Jestli za mnou bude jednou jezdit má dcera, na jak dlouho se asi zastaví?

Když se ještě chodívalo pro vodu ke kašně, lidé se tam setkávali, prohodili pár slov, řekli si, co je nového, a pomohli si navzájem naplnit džbery, vědra a měchy. Zpátky šli pomalu, voda byla těžká, ale tak měli čas na přemýšlení, dokonce i na modlitbu.

Potom byl zaveden vodovod. Od té doby jsou všichni lidé doma. Všechno je jednodušší a trvá méně času. Ale není s kým si promluvit a chybí i čas na přemýšlení.⁵⁵

Sklenice mléka

Jeden chudý mladík si potřeboval přivydělat, aby mohl studovat, a tak prodával chodcům na ulici nebo po domech papírové kapesníky a další drobné předměty za malé ceny. Klepal na dveře a nabízel své zboží. Jednou byl hrozně hladový, ale zjistil, že má v peněžence jen pár drobných mincí.

54 FERRERO BRUNO, *Osvěžení pro duši*. Praha: Portál, 2005, s. 30. ISBN 978-80-7367-736-7.

55 FERRERO BRUNO, *Živá voda pro duši*. Praha: Portál, 2001, s. 60. ISBN 80-7178-592-X.

Rozhodl se, že poprosí v dalším domě o něco k jídlu. Zaklepal na dveře, ale když mu přišla otevřít půvabná dívka s velkýma zelenýma očima, ztratil odvahu. A tak místo o jídlo poprosil o sklenici vody. Dívka poznala, že je hladový, a přinesla mu velkou sklenici mléka.

Mladík jí vřele poděkoval a pak se zeptal:

„Kolik jsem dlužný?“

„Nedlužíte mi nic,“ odpověděla dívka, „maminka říká, že za laskavost se neplatí.“

Chlapec opakoval: „Tak tedy mockrát děkuji, z celého srdce děkuji.“

Když Howard Kelly opustil ten dům, pocítil, že je mu lépe nejen na těle, ale i na duši, a tak jeho důvěra v Boha a v lidi hodně vzrostla.

Málem se už předtím rozhodl, že všechno vzdá a smíří se s tím, že přestane studovat, ale to, co se mu právě přihodilo, mu dodalo sílu a podpořilo jeho vůli pokračovat a nepodlehnout v boji se životem.

Po mnoha letech tatáž dívka, už však dospělá, těžce onemocněla. Místní lékaři si nevěděli rady, a proto ji poslali do nemocnice do velkého města. Tamější specialisté by snad mohli její neobvyklou nemoc léčit.

Jedním z odborníků, kteří byli pozváni na konzultaci, byl profesor Howard Kelly, proslulý odborník v lékařském oboru, kam spadalo ono vzácné onemocnění.

Když profesor uslyšel jméno města, z něhož paní pocházela, v jeho očích zasvitla zvláštní jiskra. Přijel ihned do nemocnice a nechal si ukázat pokoj nemocné.

Poznal ji okamžitě – nejen podle jejích zelených očí. Hned potom zamířil do místnosti, kde se konala porada, na níž se rozhodovalo, co je potřeba udělat k záchraně ženina života.

Od té chvíle, jak jen to bylo možné, věnoval veškerý svůj čas tomuto případu. Po dlouhém a neúnavném boji byla bitva vyhrána. Profesor Kelly pak volal do kanceláře nemocnice, aby účet, který pro pacientku vystaví za léčení, poslali jemu. Když si ho prohlédl, napsal do jednoho rohu několik slov.

Účet potom odnesli pacientce. Žena zaváhala, než na něj pohlédla. Byla si jista, že sumu, zcela určitě vysokou, bude muset splácet po celý zbytek života. Nakonec se na účet opatrně po očku podívala a její pozornost hned zaujala slova napsaná rukou na okraji.

Četla: „Všechno zapláceno sklenicí mléka.“

A pod tím byl podpis: doktor Howard Kelly.

„A kdo by napojil třebas jen čiší studené vody jednoho z těchto nepatrných, protože je to učedník, amen, pravím vám, nepřijde o svou odměnu.“ (Nový zákon, Mt 10,42)⁵⁶

56 FERRERO BRUNO, *Úsměvy pro duši*. Praha: Portál, 2010, s. 26. ISBN 978-80-7367-768-8.

Znamení

Byla bouře. Na ostrůvek doplaval trosečník, který se ze všech sil držel trámu z rozbité lodi. Ostrůvek byl ve skutečnosti jen větší útes, holý a nehostinný. Trosečník se začal modlit. Ze všech sil prosil Boha, aby ho zachránil, a každý den vyhlížel na obzoru pomoc. Ale žádná nepřicházela.

Po několika dnech se na ostrůvku zabydlel. Podařilo se mu vyrobit nástroje k lovu a obdělávání půdy, po nekonečných pokusech se naučil rozdělovat oheň a v potu tváře si vystavěl přístřeší, které ho chránilo proti větrům a bouřím.

Uplynulo několik měsíců. Trosečník se stále modlil, ale žádná loď se na obzoru neobjevila.

Jednoho dne zavál vítr plameny ohniště na rohože trosečnickova příbytku. Ten se v okamžiku vzňal. Hustý kouř zahalil celé okolí. Během několika minut přišla vniveč celá jeho několikaměsíční práce.

Trosečník, kterému se nepodařilo zachránit z plamenů téměř nic, se s pláčem zhroutil na písek. „Proč, Pane? Proč se mi muselo stát i tohle?“

O několik hodin později přistála u ostrůvku velká loď a spustila na vodu člun.

„Jak jste zjistili, že tu jsem?“ ptal se trosečník, který nevěřil svému štěstí.

„Zahlédli jsme kouřové znamení.“

Tvé dnešní potíže jsou kouřovým znamením zítřejšího dobra.⁵⁷

57 FERRERO BRUNO, *Živá voda pro duši*. Praha: Portál, 2001, s. 28. ISBN 80-7178-592-X.

Příběhy téma 4

Cena

Vesnický farář si každý týden pečlivě připravoval nedělní kázání. Jednou o velikonoční neděli přinesl na ranní mši rezavou klec a před kázáním ji postavil před sebe, aby ji všichni dobře viděli.

Věřící byli poněkud překvapeni a farář vysvětloval:

„Včera jsem potkal chlapce, který nesl tuto klec. Měl v ní tři ptáčky a ti se třásli chladem a strachem. Zastavil jsem toho chlapce a zeptal jsem se ho:

„Co to tam máš, synku?“

„Tři bezcenné ptáky,“ odpověděl mi.

„A co s nimi budeš dělat?“ ptal jsem se dál.

„Nesu si je domů, budu je mít pro zábavu,“ na to chlapec. „Budu je pošťuchovat, vyškubávat jim peří, takže budou klovat a čepýřit se. To bude zábava!“

„Ale dřív nebo později tě to začne nudit. Co budeš dělat potom?“

„Mám kočky. Těm se ptáčekové budou líbit. Dám je pak kočkám.“

Chvilí jsem mlčel a pak jsem se chlapce zeptal:

„Kolik chceš za ty ptáčky?“

„Cože?! Proč byste vy mohl chtít takové ptáky? Jsou obyčejní, polní, nejsou okrasní, není na nich nic zvláštního. Ani hezky nezpívají. Vůbec nejsou krásní,“ divil se kluk.

„Kolik chceš?“ zeptal jsem se znovu.

Kluk si pomyslel, že jsem se pomátl, a řekl mi: „Padesát eur“

Vytáhl jsem z peněženky padesát eur, podal je klukovi a ten bleskově zmizel. Vzal jsem klec a zašel jsem s ní za vesnici k polím a stromům. Tam jsem otevřel dvířka a nechal jsem ptáčky, aby vyletěli.“

Tak farář vysvětlil, jak přišel k té prázdné věci. Potom začal vyprávět tento příběh:

„Jednou spolu hovořili Satan a Ježíš. Satan se právě vrátil ze zahrad ráje, byl celý namyšlený a nafukoval se pýchou.

„Pane, právě jsem se zmocnil všeho lidstva,“ chlubil se.

„Použil jsem léčky a věděl jsem, že mi lidé sednou na lep. Polapil jsem je všechny.“

„Co s nimi budeš dělat?“ otázal se Ježíš.

Satan nečekal s odpovědí:

„Budu je mít pro zábavu. Naučím je, jak se brát a rozvádět, a také je naučím vzájemně se nenávidět a ubližovat si, opijet se, kouřit, nadávat. Budu jim radit, jak vyrábět válečné zbraně, pušky, bomby a jak se mezi sebou zabíjet. To bude na světě zábava!“

„A pak, až se nabažíš zábavy, co s nimi budeš dělat?“ navázal Ježíš další otázkou.

„Zahubím je,“ vykřikl Satan nadutě.

„Kolik za ně chceš?“ zeptal se Ježíš.

„Že bys měl ty lidi rád? Nejsou k ničemu, vlastně jsou hodně špatní. Když se s nimi budeš stýkat, budou Tě nenávidět. Poplívou tě, budou ti nadávat a zabijí tě. Ne, nemůžeš je mít rád!“ „Kolik?“ znovu se otázal Ježíš.

Satan se na Ježíše zadíval a s výsměšným pošklebkem řekl: „Všechnu tvou krev, všechny tvé slzy a tvůj život.“ A Ježíš souhlasil a zaplatil.“

„To je mé přikázání, abyste se milovali navzájem, jako jsem miloval já vás. Nikdo nemá větší lásku, než ten, kdo položí život za své přátele. Vy jste moji přátelé, činíte-li, co vám přikazuji.“ (NZ J 15, 12-14)⁵⁸

Co bylo třeba doplnit

Když byli Adam s Evou vyhnáni z rajske zahrady, odcházeli plni zášťe a zloby, s brunát-nými tvářemi a pevně semknutými rty. Srdce jim přetékalo hořkostí.

Navzájem se obviňovali a hněvivě vyčítali jeden druhému.

„Jsi úplně neschopný!“ křičela Eva.

„Za všechno můžeš ty!“ opakoval Adam do ochraptění.

Šli, ruce zaťaté v pěst, oči se jim blýskaly a bylo jim těžko u srdce.

Bohu z toho bylo hodně smutno.

Rozhodl se tedy, že svým tvorům přidá něco, co původně neměl v plánu.

Prošel tiše mezi mužem a ženou a zlehka se dotkl jejich srdcí a očí.

A stvořil slzy.

Adam a Eva se rozplakali. Tíha na srdci i vztek se rozplynuly. Znovu pocítili, že se mají rádi, a objali se.

Můžeš plakat, jestli chceš.⁵⁹

Dva dřevorubci

V lese káceli stromy dva dřevorubci. Stromy byly vysoké a měly mohutné a tvrdé kme-ny. Oba dřevorubci byli zdatní, ale každý z nich se do práce pustil jiným způsobem. Ten první se do svého kmene vytrvale zasekával ránu za ranou. Nikdy se nezastavil, narovnal záda jen na okamžik, když potřeboval nabrat dech.

Druhý dřevorubec si čas od času dopřál přestávku. Když zapadlo slunce, první dřevoru-bec byl teprve v polovině kmene. Potil krev a byl rád, že už bude večer. Nevydržel by pracovat ani o minutu déle. A to ten druhý stačil podetnout celý strom. Jak je to možné, Vždyť oba začínali současně a stromy byly stejně velké!

První dřevorubec nevěřil svým očím. „To nechápu! Jak se ti podařilo podsekat celý strom, když ses pořád zastavoval?“

Druhý se usmál: „Ty jsi viděl, že jsem se zastavoval, ale nevšiml sis, že jsem si při každé přestávce naostřil sekeru!“

58 FERRERO BRUNO, *Úsměvy pro duši*. Praha: Portál, 2010, s. 42. ISBN 978-80-7367-768-8.

59 FERRERO BRUNO, *Živá voda pro duši*. Praha: Portál, 2001, s. 58. ISBN 80-7178-592-X.

Naše duše je jako sekera. Nesmíme ji nechat zrezivět. Každý den bychom ji měli trochu naostřit:

1. Zastavit se na deset minut a poslechnout si nějakou hudbu.
2. Jakmile je to možné, jít pěšky.
3. Každý den obejmout lidi, které máme rádi, a říci jim: „Mám tě rád.“
4. Nevynechat oslavy narozenin, výročí, svátků a podobných příležitostí.
5. Být ke všem laskaví. I k těm, které máme doma.
6. Usmívat se.
7. Modlit se.
8. Pomoci někomu, kdo nás potřebuje.
9. Hýčkat sami sebe.
10. Dívat se na nebe a směřovat vysoko.⁶⁰

Lžička

V nemocnici ležela stařenka. Právě si povídala s farářem, který ji přišel navštívit. „Pán mi dopřál nádherný život. Jsem připravena odejít.“

„Já vím,“ přitakal tiše farář.

„Ale přála bych si jednu věc. Až umřu, chci jít do hrobu se lžičkou v ruce.“

„Proč se lžičkou?“ podivil se farář. „Proč chcete mít v ruce právě lžičku?“

„Ráda jsem chodila na oslavy a vždycky, když jsem přišla ke svému místu u stolu, podívala jsem se, jestli je u talíře také lžička. To znamenalo, že bude moučník nebo zmrzlina.“

„Ale já pořád nechápu...“

„To znamenalo, že nakonec přijde to nejlepší! A právě to chci říct o svém pohřbu. Až se budou lidé divit, co mám v ruce, chci, abyste řekl, že tu lžičku držím, protože to nejlepší teprve přijde!“

Jednoho pacienta trápil velký strach ze smrti.

„Co bude pak, doktore? Co se pak se mnou stane?“

Lékař byl na odchodu. Otevřel dveře a do místnosti radostně vběhl pacientův pes. Vesele štěkal, hned vyskočil na postel a olízal svému pánovi ruce i celý obličej. Lékař řekl:

„Přesně tohle. Někdo vám otevře dveře...“⁶¹

60 FERRERO BRUNO, *Živá voda pro duši*. Praha: Portál, 2001, s. 74. ISBN 80-7178-592-X.

61 FERRERO BRUNO, *Živá voda pro duši*. Praha: Portál, 2001, s. 86. ISBN 80-7178-592-X.

Značka

V prázdném autobusu seděl mladík a upřeně se díval ven z okénka. Mohlo mu být něco přes dvacet a měl příjemný, milý obličej.

Na místo vedle něj se usadila žena. Prohodila s ním pár slov o počasí, které bylo na jarní období neobvykle teplé, a pak mladík nečekaně prohlásil: „Dva roky jsem seděl ve vězení. Dnes ráno mě pustili a jedu domů.“

Ta slova jako by v něm uvolnila hráz, která po dlouhou dobu zadržovala příval myšlenek. Vyprávěl jí, že vyrůstal v chudé, ale poctivé rodině a že lidem, které měl rád, přinesl hanbu a trápení. Po celé dva roky neměl od svých blízkých jedinou zprávu. Věděl, že rodiče nemají peníze, aby ho mohli jet navštívit tak daleko, ale že si připadají příliš nevzdělaní na to, aby mu psali dopisy. Já jim zpočátku psal, ale když mu nikdy nepřišla odpověď, rezignoval.

O kontakt se pokusil ještě jednou, tři týdny před vypršením trestu. V dopise se rodičům omlouval, že je zklamal, a prosil je o odpouštění.

Když ho ráno propustili, sedl na autobus. Věděl, že jede přímo kolem domu, ve kterém vyrostl a kde jeho rodiče stále žili. Napsal, že je chápe a bude jejich rozhodnutí respektovat. Neví, jestli mu odpustili a jestli se k nim může vrátit.

Pokud ano, ať na starou jabloň, která roste hned u silnice, pověsí bílou stužku. Jestli cestou žádnou bílou stužku neuvidí, nebude z autobusu vystupovat, pojede dál a víckrát o něm neuslyší.

Čím víc se blížila mladíkova rodná vesnice, tím byl neklidnější. Raději se ani nechtěl dívat ven, protože se bál, že na jabloni žádnou stužku nenajde.

Žena se nabídla: „Pojď si se mnou vyměnit místo. Budu se dívat z okýnka místo tebe.“

Autobus přejel několik křižovatek, než se ten správný strom dostal na dohled.

Žena se jemně dotkla mladíkova ramene a se slzami v očích zašeptala: „Podívej se! Podívej se! Je celý ozdobený bílými stužkami!“

Nejvíc se podobáme zvířatům, když zabíjíme.

Nejvíc se podobáme lidem, když soudíme.

Nejvíc se podobáme Bohu, když odpouštíme.⁶²

62 FERRERO BRUNO, *Osvěžení pro duši*. Praha: Portál, 2005, s. 67. ISBN 978-80-7367-736-7.

Naše poděkování patří skupinám lidí/institucí, které se podílely na realizaci projektu:

1) A - Zaměstnancům Domu Ignáce Stuchlého:

Mgr. Jan Komárek, SDB; Ing. Jan Görig; Mgr. Libor Všetula, SDB; Ing. Lukáš Petrucha; Mgr. Max Dřimal; Ing. Jiří Sadila; Ing. Radomíra Skaličková; Jiřina Hellerová; Gabriela Dudáková; Edita Skaličková; Markéta Škrabalová; Iva Lauterkrancová; Martina Hanačíková, Jana Žáková.

1) B - Externím lektorům:

Stanislav Hladký; Pavel Osoha; Martin Suchomel; Hana Kostrůnková; Martin Štepanovský; Karel Kašpárek, Anežka Brothánková; Alžběta Fliedrová; Alžběta Popelková; Ivo Farský; Veronika Davidová; Kateřina Janíčková; Marta Hefková; Tereza Dočkalová; Anežka Plintovičová; Eva Němcová; Jan Görig; Katka Jelínková; Markéta Krieglerová; Kateřina Lišková; Radek Blahuš; Renata Farná a další nepostradatelní příznivci DISu.

2) Ředitelům škol zapojených do projektu a spolupracujícím pedagogům:

Mgr. Libor Sovadina; Mgr. Miluše Šafářová; Mgr. Lenka Truhlářová; Mgr. Zdeněk Ballnér; Mgr. Magdalena Kamencová; Mgr. Renata Hudcová; Ing. Libor Podešva, Ph.D; Mgr. Jaroslav Košutek; Mgr. Daniela Miklová; Mgr. Jarmila Malíková; Mgr. Zuzana Topičová; Mgr. Lucie Chvatíková; Mgr. Alena Štachová; Mgr. Jana Karolová; Mgr. Jana Vylobová; Mgr. Ivana Kvitová; Mgr. Miroslava Elšíková; Mgr. Radana Parmová; Mgr. Zdeněk Strašák; Mgr. Pavlína Vojtěchová; Mgr. Anežka Trmáčová; Mgr. Stanislava Peřinová; Mgr. Marie Matulová; Mgr. Josef Hnaniček; Mgr. Helena Naňáková; Mgr. Marcela Strnadová, Mgr. Renata Chromíková; RNDr. Jan Chudárek; Mgr. Marie Sýkorová; Mgr. Vlastimil Hrbáček; Mgr. Karel Mikula; Mgr. Petr Vaněk; Mgr. Pavel Vaněk; PhDr. Zdeněk Papoušek; Mgr. Aleš Hába; Mgr. Hynek Steska; Mgr. Marie Pegnerová; Mgr. Jan Slovák; Mgr. Magda Gálíková; Ing. Mgr. Jiří Haičman; Mgr. Ludmila Palečková; PhDr. Ludmila Svrčulová.

Mgr. Albert Vacek; Mgr. Vlasta Pivodová; Jarmila Jánská; Bc. Jindřich Surala; Mgr. Jana Mohrová; Mgr. Jana Borkovcová; Mgr. Lucie Kabátková; Mgr. Lenka Řeholová; Ing. Karla Marková; Anežka Jelínková; Mgr. Petr Křenek; Irena Trchalíková, Věra Janošíková; Mgr. Vojtěch Veselý; Mgr. Daniela Švandová; Monika Vondráková (s. Cyrila); Mgr. Renata Hudcová; Mgr. Petr Novák; Mgr. Pavel Postava; Dr. Jana Úlehlová.

4) vědeckým pracovníkům a oponentům projektu:

Doc. Michal Kaplánek, Th.D., SDB; Mgr. Pavel Kuchař, Ph.D., SDB; Ing. Libor Podešva, Ph.D; PhDr. Pávková; Prof. Jan Sokol, Ph.D., CSc.

5) zahraniční organizace, které nám daly k dispozici vlastní know how: Aktionszentrum v Benediktbeuern (Jugendbildungsstätte der salesianer Don Boscos). Především jsme vděční řediteli centra Franzi Wassensteinerovi, týmu lektorů – obzvláště Angelice Mühlbauerové a Wolfgangu Heroldovi. A Savio House Retreat Centre in Bollington (UK).

6) Řediteli Bollettina Salesiana v Turíně Bruno Ferrerovi, autorovi všech příběhů, které naleznete v této publikaci a nakladatelství Portál za poskytnutí překladů.

Seznam použité literatury:

- ATKINSON, Rita L., *Psychologie*, Portál 2003
DRAPELA, Victor J.: *Přehled teorií osobnosti*, Portál 1997
FERRERO, Bruno, *Úsměvy pro duši*, Portál 2010
FERRERO, Bruno, *Osvězení pro duši*, Portál 2005
FERRERO, Bruno, *Živá voda pro duši*, Portál 2001
FRANKL, Viktor E.: *Vůle ke smyslu*, Cesta 1994
FRANKL, Viktor E.: *...A přesto říci životu ano*, Karmelitánské nakladatelství 1994
CHAVEZ, Pascual, *Strenna 2007 – Život*, Salesiánská provincie Praha 2007
CHAVEZ, Pascual, *Vychovávejme srdcem Dona Boska*, Portál 2006
LECHNER, Martin, GABRIEL, Angelika, *Religionssensible Erziehung*, Don Bosco Verlag 2009
LECHNER, Martin, GABRIEL, Angelika, *Anstössiger Glauber – Anstösse zum Glauber?!*
Don Bosco Verlag 2009
MARTINEK, Michael, *Ztracená generace*, Trinitas 2006
PELCOVÁ, Naděžda, *Vzorce lidství*, Portál 2010
ŘÍČAN, Pavel, *Cesta životem*, Portál 2006
VÁGNEROVÁ, Marie, *Vývojová psychologie I.*, Karolinum 2005
Interaktivní rozvoj klíčových kompetencí, Dům Ignáce Stuchlého Fryšták 2008

Další zdroje:

- DON BOSCO, *Můj život pro mladé*, Portál 2007
Film *Don Bosco*, Bosco Media Centrum, o.p.s. 2007
FONTANA, David, *Psychologie ve školní praxi*, Portál 1997
KAPLÁNEK, Michal, *Pastorace mládeže*, Salesiánská provincie Praha, 1999
KUCHAŘ, Pavel, *Preventivní výchovný systém Dona Boska ve škole*, přednáška na semináři projektu

- Orientační dny dne 12.2.2011** v Domě Ignáce Stuchlého, Fryšták
Rámcový vzdělávací program pro základní vzdělávání, VÚP Praha, 2005
Rámcový vzdělávací program pro gymnázia, VÚP Praha, 2007
ŘÍČAN, Pavel, *Psychologie náboženství a spirituality*, Portál 2007
ŠPIDLÍK, Tomáš, *Profesor Ulipispirus a jiné pohádky*, Olomouc 2010

Poznámky

Poznámky

Poznámky

Poznámky

Dům Ignáce Stuchlého SKM
Orientační dny
Rozvoj hodnotové orientace žáků pro udržitelný rozvoj
Střední školy

Odpovědný redaktor: Jiří Kučera
Sazba: Martin Janků – MarTypo
Obálka: Martin Janků – MarTypo
Vydal DIS SKM jako závěrečnou publikaci projektu Orientační dny - rozvoj hodnotové orientace žáků pro udržitelný rozvoj, 200 stran. Vydání první, Fryšták 2012
Tisk: Eduard Krčmař, Tiskárna, Bystřice pod Hostýnem

Knihu si můžete objednat na adrese:
Dům Ignáce Stuchlého SKM
P. Ignáce Stuchlého 26
763 16 Fryšták
tel.: 577 911 065
www.frystak.sdb.cz
dis@disfrystak.cz

Projekt „Orientační dny – rozvoj hodnotové orientace žáků pro udržitelný rozvoj“ vychází z Operačního programu Vzdělávání pro konkurenceschopnost, který je spolufinancován Evropským sociálním fondem a státním rozpočtem České republiky. Hlavním cílem je zkvalitnit vzdělávání za ZŠ a SŠ realizací inovativních programů zaměřených na rozvoj hodnotové orientace žáků v oblasti trvale udržitelného rozvoje a environmentální výchovy.

Specifické cíle projektu:

1. Vytvořit metodiku pro realizaci Orientačních dnů® pro žáky zapojených 12 škol.
2. Modifikovat pro české podmínky know-how používané pro realizaci obdobných programů pro školy v Aktionzentrum Benediktbeuern (SRN) a toto předat pedagogickým pracovníkům.
3. Realizovat 36 pilotních kurzů.
4. Vytvořit nové metodické prvky zaměřené na tematiku udržitelného rozvoje a začlenit je do výuky na školách.

Dům Ignáce Stuchlého SKM patří řeholní kongregaci Salesiánů Dona Boska. Je občanským sdružením věnujícím se práci s mládeží. Pedagogický a instruktorský tým tvoří pracovníci a dobrovolníci s vysokoškolským vzděláním v oborech pedagogika volného času, teologie a vychovatelství.

P. Ing. Mgr. František Bezděk SDB

Abolvent Vysoké školy dopravy a spojů v Žilině, Katolické teologické fakulty UK v Praze a Teologické fakulty JU v Českých Budějovicích. Doplňující studium na Univerzitě Karlově v oboru vychovatelství. Nejprve pracoval u Českých drah. Po revoluci vstoupil do kongregace Salesiánů Dona Boska. V r. 2001 vysvěcen na kněze. Pedagogická praxe v salesiánských střediscích mládeže v Ostravě, Plzni a Českých Budějovicích. Od r. 2001 člen týmu programů pro školy v Domě Ignáce Stuchlého ve Fryštáku, šest let vedoucím těchto programů. Žákem malířského Mistra Trubky. Je manažerem projektu Orientační dny.

Ing. Vladimír Kopřiva SDB

Abolvent střední průmyslové školy strojnické a železniční v Břeclavi, Vysoké školy dopravy a spojů v Žilině. Poté vykonával 5 let práci výpravčího v žst. Hulín. Po revoluci odtajněn jako člen kongregace Salesiánů Dona Boska. Doplňující studium na Univerzitě Karlově v oboru vychovatelství. Nynější správce Domu Ignáce Stuchlého a příležitostný instruktor, člen Adrenalin týmu. V projektu pracoval jako metodik.

Bc. Dagmar Moravcová

Vystudovala obor Pedagogika volného času na Jihočeské Univerzitě. Na škole se věnovala P4C (filosofie pro děti) – vedení diskuzí, hledání otázek a argumentů, které otvírají nové obzory. V Českých Budějovicích také poznala Salesiány Dona Boska, v jejichž středisku ve Fryštáku pracuje od roku 2010. Podílí se na vytváření a realizaci Orientačních dnů®. Dočerpává síly v přírodě a věří, že se vyplatí být optimistkou.

ISBN 978-80-260-1785-1

9 788026 017851